

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALEA

HAZİRAN 2018 Sayı: 46
Fiyat: 9 TL - KKTC: 10 TL

bi dünya...

SENİ DÜŞÜNMEK
GÜZEL ŞEY,
ÜMİTLİ ŞEY...

ÖLÜMÜNÜN
55. YILINDA
İLK KEZ
YAYINLANAN
FOTOĞRAFLARIYLA

Ataol Behramoğlu • İlber Ortaylı • Sema Kaygusuz • Rutkay Aziz • Akgün Akova • Şebnem İşigüzel • Sunay Akın • Mahir Ünsal Eriş • Alper Canıgüz
Aylin Balboa • Coşkun Aral • Cem Davran • Zafer Algöz • Uğur Meleke • Bedia Güzelce • Nihat Sırdar • Candaş Tolga • Metin Uca • Zeynep Miraç • Can Yılmaz
Kerimcan Kamal • Aslı Alpar • Doğa Rutkay Kamal • Nilay Örnek • Gökhan Dağıstanlı • Levent Cantek • Sefa Sofuoğlu • Levent Erden • Kaan Koç • Meral Işık
Celil Nalçakan • Deniz Ülke Arıboğan • Başar Başaran • Feyyaz Yiğit • Gökhan Cınar • Cem Güventürk • Dilan Bozyel • Çiğdem Canım • Emirhan Perker

BİR CÜMLE

olsam...

Tuğçe Tunçyürek

Bilmiyor musun ki, kendinden dışarı çıkıp kendine bakmadıkça kim olduğunu asla bilemezsin.

Jose Saramago, Bilinmeyen Adanın Öyküsü, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2013

Merve Nur Karabulut

İnsan bekler, bekler, bekler, şakakları zonklayana dek düşünür, düşünür, düşünür.

Stefan Zweig, Satranç, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012

Nergiz Karadağ

Binbir Gece Masalları'nın sayfalarında şu tavsiyede bulunulur:

"Çek git, dostum! Her şeyi terk et ve çek git! Yayından çıkmayan ok ne işe yarar ki? Odun olarak kalmaya devam etseydi, ud o ahenkli sesleri çıkarabilir miydi?"

Eduardo Galeano, Hikaye Avcısı

Nazlı Keser

İnsanlar dünyanın sokaklarında yürüdüğünü zannediyor. Oysaki herkes, kendi dünyasının sokaklarında yürüyor.

Şermin Özcan

"Çocuklar boyama kitabı değildir. Onları en sevdiğin renklere boyayamazsın."

Khaled Hosseini, Uçurtma Avcısı, Everest Yayınları, 2007

Esra Yıldırım

Şu hakikati kendi hayatım bana öğretti: İnsanoğlu, insanoğlunun cehennemidir. Bizi öldürecek belki yüzlerce hastalık, yüzlerce vaziye vardır. Fakat başkasının yerini hiçbirisi alamaz.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Dergah Yayınları, 2007

Nesrin Kaçmaz

Demir olsam çürürdüm, toprak olduktan dayandım...

Yaşar Kemal, İnce Memed 2, Yapı Kredi Yayınları, 2016

İlknur Çakır

başını omzuma yasla
göğsümde taşıyan seni
göndem göndere can olsun

Arkadaş Zekai Özger, Sevdadır, Mayıs Yayınları, 1997

Buse Yılmaz

Ne güzel şey hatırlamak seni:
Ölüm ve zafer haberleri içinden,
Hapiste
Ve yaşıma kırkı geçmiş iken...

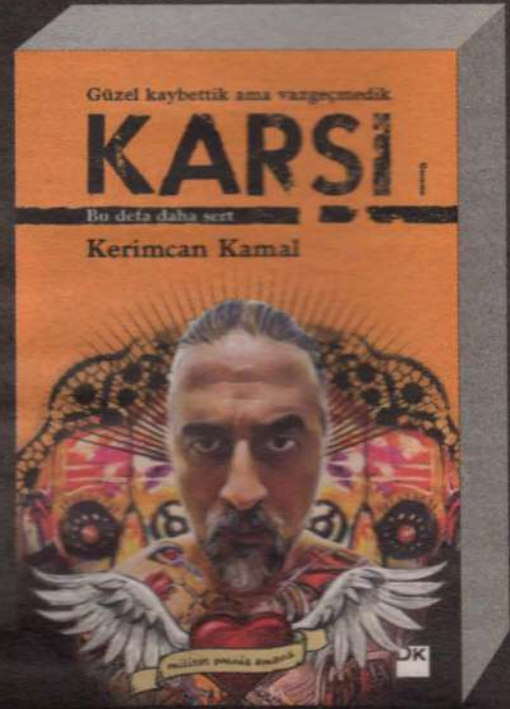
Nâzım Hikmet, Bütün Şiirleri, Yapı Kredi Yayınları, 2018

Dilşad Uğur

Herkesin kelimeleri kalbinin temizliği kadar temizdir.

Seni anlatan cümle ne?
Bir dize, bir kitap alıntısı
ya da senin cümleler mi?
bircumleolsam@kafadergi.com
adresine gönder
temmuz sayısında
bu sayfada adınızla yayınlayalım.

Sonunu
bildiğin bir
yolda yine de
mutlu
olabilmek
olmalı hayat.

DK DOĞAN
KİTAP

Doğan Kitap, Doğan Holding ve
Egmont Holding ortak markasıdır.

Fotoğraf: Metis Yayınları

Kendi olarak, sana gelen-
sana gereksinimi olmadan, seni isteyen-
sensiz de olabilecekken, senin ile olmayı seçen-
kendi olmasını, senin ile olmaya bağlayan- -
0, işte...

Oruç Aruoba, hani, Metis Yayınları, 2012

Mahir Ünsal Eriş

ekmek bahsi

Hayatı ve hayata tutunma azmini, dünya hırsını simgelediği için midir bilinmez gezegenimizde hayat bulmuş hemen tüm din ve inanışlarda ekmeğin özel bir önem ve anlamı bulunur.

Bizler ekme yeriz. Çünkü ekme, bizi besleyerek vücudumuzun birtakım ihtiyaçlarını en kolay yoldan karşılamaya yarar. Ama bunun da ötesinde ekme, biz insanlar için en eski, en yaygın ve en güçlü sembollerden biridir. Ekme, geçimdir. Hayatla kurduğumuz bağın temsildir. "Ekmeğimizdeyiz" dir. Hayatımızı "ekmek parası" uğruna mesai adı verilen doymak bilmez canavarın eline teslim eder, plazalarda, fabrikalarda, servislerde, otobüslerde, daracık odalarda, balık istifi atölyelerde ziyan ederiz. Elimize kalan, yaşlanıp yıpranmaktan başka yalnızca "ekmek parası" dır. Çünkü ekme parası dediğimiz şey aslında içinde bulunduğumuz hayatı sürdürebilmek için gereken yakıttır. Bir sonraki ay da işe gidebilmek için gereken parayı kazanmak uğruna o ayın maaşını hak etmeye çabalar, hayatımıza kurulan bu kumpası ancak "ekmek parası" diyerek bağımıza basmayı başarabiliriz. Yetmez, ekmeğimizi taştan çıkarırız. Yetmez, ekme aslanın ağzındadır, aslanlarla çarpışırız. **Ekme, hayatta kalma irademizin, hasbelkader sahibi olduğumuz ömürlerimize tutunma çabamızın yalın, kutlu ve romantik sembolüdür.** Sadece rızkı, geçim derdini simgelemekle kalmaz, ekme aynı zamanda dünyaya ve dünyayla asla doymayacağımızın, bu hırs ve azimle ömrümüzün son gününe kadar onun peşinde koşacağımızın simgesidir.

Hayatı ve hayata tutunma azmini, dünya hırsını simgelediği için midir bilinmez gezegenimizde hayat bulmuş hemen tüm din ve inanışlarda ekmeğin özel bir önem ve anlamı bulunur. Budizm için ekme ve pirinç dışındaki yiyecekler lüks sayıldığından dünya ıstırabını artırmaktan başka hiçbir işe yaramazlar. Bu saikle Budist münzeviler, rahipler yalnızca ekme yiyerek yaşarlar. Yine aynı noktaya dönecek olursak, ekme, hayatta kalmakla ilgili tek dünyevi bağlarıdır denebilir. Musevilikte ise ekmeğin hemen tüm ritüellerde, bayram kutlamalarında özel bir yeri vardır. Hatta doğrudan ekmele ilgili, ekmeğin maziye unutmamaya dair önemli bir metafor olarak merkezde durduğu bir bayram vardır. Pesah bayramı. Yahudiler, Mısır'dan çıkarken öyle acele etmek zorunda kalmışlardır ki ekmeğini mayalayacak zamanları bile olmamıştır. Bu nedenle onlara, Tevrat aracılığıyla, Mısır'dan çıkışlarını asla unutmasınlar diye Pesah süresince mayalı ekme yemeleri yasaklanmıştır. Hatta bu bayrama Türkçede

**Ekme,
geçimdir.
Hayatla
kurduğumuz
bağın
temsildir.**

"Hamursuz Bayramı" da denir. Hristiyanlıkta ekme, İsa'nın etini simgeler. Öyle ki Yuhanna İncilinde İsa Peygamber'in kendini kastederek, "Bu ekmeğten yiyen sonsuza dek yaşayacak," dediği kayıtlıdır. Bu nedenle ekmeğe atfedilen değer burada da büyüktür. İslam'da ise çeşitli hadislerle ekmeğin kutsallığı ve kıymeti meselesi dile getirilmiştir. Bunun yanı sıra İslam'da Allah'tan başkasına yemin etmek yasak olduğu halde üzerine yemin edilmesi hoşgörülen belki de yegâne şey ekmeğdir. Buradan da Müslümanlık için ekmeğin kıymeti hakkında fikir edinmek, sanırım mümkün.

Ekmeğin keşfi insanın başına gelen en güzel, en ilginç şeylerden biridir. Paleolitik dönemin ardından gelen ve müfredatın her nedense bize çocukken "Cilalı Taş Devri" diye öğrettiği Neolitik dönem, insanlık tarihi açısından, bugünkü insanı meydana getiren uzun yolculuğun belki de en mühim dönüm noktasıdır. Kaya altı sığınakları, ağaç tepeleri, kovuklar, kuytular ve çalı aralarında saklanıp, sürüler/klanlar halinde av peşinde koşarak, yol boyunca denk geldiği meyve, sebze ve bitkileri yiyerek göçen insan nihayet bir yerde iskan oluşturma fikriyle bu dönemde tanışır. Yerleştikçe, zamanla toprağın altına gizlemek amacıyla kuyular açıp zulaladıkları çeşitli yemiş ve bitkilerin bir süre sonra topraktan yetişerek çıktıklarını keşfetmeye başlarlar. Böylece tarım ortaya çıkar. Fakat tarım bolluk demektir. İhtiyacın çok üstünde ürün almak demektir. Bu fazla ürünü saklamak gerekir. Haliyle, saklandıkları mağaralara depolamaya başlarlar. Fakat bu depolar nemlidir, kimisinden sular akar. Saklanan tahıl, suyla karşılaşınca bozulmaya, ekşiyip mayalanmaya başlar. Bir süre sonra, mağaranın içinde yanan ateşle pişip sertleştikçe insan ekme denen mucizeyle ilk kez tanışmış. Unutmadan ekleyeyim, insan, su ve anne sütü dışındaki ilk içeceği birayı da tam olarak aynen bu şekilde, "yanlışlıkla" keşfetmiştir. Kabul etmesi belki güç ama bira, ekmeğin kız kardeşidir.

Türkçede ekme sözcüğünün, tuhaf belki ama, "tohum ekme"teki "ekme"le bir ilgisi yok. Ad olan ekme sözcüğü, Eski Türkçede "pişirmek, ateşe göstermek" anlamına gelen "ütmek/ötmek" fiilinden türemiş. Pişmiş hamur demek özetle. Bununla birlikte ekme sözcüğünün kimi yabancı dil karşılıkları da dilimizde başka başka anlamlarla yer almaya devam ederler. Örneğe "nan" sözcüğü -bulmaca çözenler iyi bilir- Farsça (ve Kürtçe) ekme demektir. **Nankör ise, "ekme-körü" anlamına gelir. Kendisine ekme veren ele vefasızlık eden manasında.** Bir diğer kelime de "kumpanya" dır. Kökeni Latince dır aslında ama bizim dilimize İtalyanca/İspanyolcadan girmiştir.

Latince "ile, birlikte" anlamına gelen **com** ve "ekme" anlamına gelen **pane** sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. "Birlikte ekme yiyen, ekmeğini bölüşen" demektir. Bir işten beraber ekme yiyenlerin bir araya gelmesiyle oluşmuş teşebbüslerin adıdır ki güncel dilimize İngilizceden gelen haliyle, "company" biçiminde bir kez daha girmiştir.

Paul Eluard, "ekme, şiiirden daha yararlıdır," demiş. Yine de ona aldırmaıyım da, gidip Orhan Veli'nin "Ekme" şiirini okuyayım ben. "Dilimin ucunda bir eski arkadaş adı."

Sema Kaygusuz

dilin kahreden şenliği ya da şiir

Bazen, sözcüklerden başka hiçbir halt olmadığımızı düşündüğüm zamanlar oluyor. Halt derken kelimenin tam anlamıyla, insanın kendini türlü yanlışlarla kanılarla inançlarla katıp katıştırarak var ettiğini sandığı benlik bulamacından söz ediyorum, konuşa konuşa zihinsel bulamaç olduğumuz halimizden. Devinen, üreyen, besleyen, derleyip düşünen - canlı olmanın, ağızımızdaki dili tazelemediği böyle geveze günlerde, konuşurken birçok şeyin düşeyazdığı şu çok sert zamanlarda Türkçe dahil bütün diller bıktırıcı. Bir şey demiyor dil, demiyor. Hırpalıyor saldırıyor suçluyor yargılıyor. İbranice yükselirken Arapça sızıyor, Türkçe palazlanırken Kürtçe sönüyor, İngilizce hükmederken herkesler dil değiştiriyor. Herhangi bir gün, dünyanın herhangi bir ucunda, herhangi bir insanın bedeninden çıkan o yaşamsal söz -çünkü söz ağızdan çok nefesin dolaştığı bütün bedendir- o kendiliğinden doğan edebiyat, yerini soruyor dile. Ben neredeyim?

Sen çoğunluğun çoklukla dedikodu yaptığı yerdesin. Biri bir şey diyor, öbürü üstüne koyuyor. Gel zaman git zaman dedikodu cisimleşiyor. Her dedikoducu insan, taşıyıcı bir ağıza dönüşüyor zamanla. Burnunda top sektiren sirk soytarısı gibi dedikoduyu soğutmadan ötekine taşımak gerekiyor. Dedikodu denen cismin malzemesi öyle plastik öyle esnek ki Harper Lee'nin *Bülbülü Öldürmek* romanındaki gibi basit bir havadisin cinai bir eyleme dönüşmesi an meselesi olabiliyor. Dilin cambazı olmakla dilin soytarısı olmak arasındaki farkı dedikodu üzerinden belirlemek bazen çok kolay bazen hiç kolay olmuyor bu yüzden.

Antropoloji, sosyoloji, psikoloji gibi insan bilimlerinin gözden kaçırmadığı özel bir meseledir dedikodu. Her şeyden önce insan türünün korkutucu bir topluluk olmasını sağlayan bir çeşit iletişim biçimi. Hatta son dönem antropologlar, dedikodu becerisi sayesinde insanın güvenlik ve birbirine bağlanma davranışları geliştirdiğini, bu sayede evrimleşme hızını katlayarak dünyayı geride bıraktığından söz ediyor. Demek ki dili sayesinde fazla ileri gitmiş insan, geride kalan her şeyi yok edebilme gücünü dedikodu yeteneği ile üreterek. Başka bir açıdan dedikodu aynı zamanda mahrem bir alan yaratma çabası, bir yakınlaşma biçimi. Ayıplı ve gizli bir bilginin sunuya dönüştürülmesiyle iki kişi arasında özerk bir alan oluşuyor. Sanki sır verirmiş, sanki kendi etinden bir parça sunarmış gibi yaparak ötekinin etini vermek. Evet, dedikodu bir bakıma insan eti yemek gibi bir şey.

Sözcüğün içini açıp yakından bakarsak, her şeyden önce dedikodu katıksız kötülemedir. Ucuzdur, şeytanidir, çekicidir, kolay yayılır.

14 yaşındaki çocuğu öldürülen Gülsüm Elvan için söylenenler gibi kanıta ya da doğrulamaya gereksinim duymayacak kadar saldırgandır. Hep geçmişten gelerek şimdiki zamanı yeniden geçmişe ittirir. Bugün olan biten gerçekliği değiştirebilir böylece, Boğaziçi'ndeki savaş karşıtı öğrencilerin silahlı örgüt propagandası yaptığını söyleyerek hepsini birden bire hiç gerçekleşmemiş bir geçmişe oturtur. Bu arada inanılmaz olmasına rağmen inandırıcı olabilir. Vaktiyle, Kabataş'ta üstünde deri kıyafetler olan yarı çıplak on beş yirmi kişinin bebekli bir kadına ne acayip şeyler ettiğini gazetecisinden belediyesinden cumhurbaşkanına kadar birçok kişiden uzun uzadıya dinlerken ayıp ve uygunsuz olanın sınırlarının yeniden çizildiği tuhaf bir cinsel fantezinin içinde bulmuştuk kendimizi. Sosyal terbiye açısından neyin yapılması değil neyin yapılmaması gerektiğini öğreten bir ibret anlatısı gibi dururken, gerçekte bir topluluğun ortak hasedini, arzusunu, bastırılmayan nefretini ortaya

vuran çarpıcı bir anlatıydı karşımıza çıkan.

Dedikodu, birçok açıdan sosyal grup formasyonudur da. Gruptaki sosyal ağı sağlamlaştırma, değişime dayanma becerisi, birlikte eğlenme, ötekinin kötü duruma düşmesinden zevk alma, bilgiyi elinde tutma gücü, gruba yeni üyeleri kabul etme ritüeli gibi akla gelmedik nice işlevi vardır. En fenası ise propaganda aygıtı oluşudur. Dünyanın en büyük dedikoducuları egemen zihniyeti temsil edenlerdir çoğu zaman, politikacılar, din adamları, kanaat önderleri, savcılar şimdi burada tekrarlamayacağım akla gelmedik hikâyelerle durmadan öteki hakkında konuşurlar. Ne var ki onlar, hakkında konuştukları insanların yüzlerine bakamazlar. Hep arkadan konuşurlar.

Mülklerin en tehlikelisi dildir, der Hölderlin. Hele ki arkadan konuşan dil, o hiç susmayan çene, insan etiyle çalışan bir makineye dönüştüğünde, o makinenin artık cahilliğe bile gereksinimi yoktur. İnsan denilen o büyük malzeme birden bire taşıyıcı bir ağıza dönüşür. Bir ağıza dönüşmeyi reddettiğimizde ise, Hölderlin'in taslak halinde kalan şiirindeki gibi, yüz yüze gelip göksel şeylere ad vermeye devam ederiz ya da. Galiba biz bu ikisinden birini seçiyoruz bu ay.

İnsan pek çok şey yaşadı
Ve bir çok göksel şeyi adlandırdı
Bir diyalog olduğumuz
Ve birbirimizi duyabildiğimizden beri

**Dünyanın
en büyük
dedikoducuları
egemen
zihniyeti temsil
edenlerdir
çoğu zaman.**

İlber Ortaylı

“karalamacı tarih” merakı

Sultan Abdülaziz kuzu yer, pehlivan güreşi tutardı. Peki haberin var mı aynı Sultan Abdülaziz resim yapardı, kompozitördü...

Osmanlı hükümdarlarının büyük bir bölümü tepeden tırnağa askerdir. Hem de öyle sıradan bir askerlikten bahsetmiyoruz, stratejisinden taktiğine kadar tam anlamıyla bir asker. İkincisi, kendilerine göre bir eğitimleri vardı. Bu oldukça ciddi bir eğitimdi. Kendilerine ne iyi öğretilirse onu çok iyi öğrenen kimselerdi. Bu öğretide içinde de bugünün Türkiye'sinde bile olmayan Çağatay kültürü, Uygurca bilen padişahlar var hem de bu ikinci Bayezid. Aynı şekilde Fatih **Sultan Mehmet'in Yunanca bilgisi tartışmasız kabul ediliyor. Ve bunu Türkler söylemiyor. Ama bizde bunlar merak edilmiyor. Ne merak ediliyor? "Padişah içki içer miydi?"**

Geçenlerde bir yerde rastladım, adam diyor ki "İkinci Selim öyle bir içiyordu ki sırf bu yüzden Kıbrıs Adası'na adam yolladı." El insaf birader! Suriye elinde, bugünkü Lübnan elinde, Mısır elinde, Anadolu elinde. Kıbrıs'a sefer düzenlemek için sarhoş mu olman gerekir? Bunlar aptalca laflar. Bizde anti Osmanlı tavrı olan "kasabalı" bir zihniyet var. Zaten başımıza ne felaket geliyorsa sağcısı solcusu demeden bu "kasabalı" zihniyetten çıkıyor. Bu "kasabalı" zihniyeti çok fenadır. Bunlar tembel oldukları için okumaya üşenirler. Okumaya üşendiklerinden zamanla düşünmeye de üşenirler. Her işte en kolay yol hangisiyse oradan giderler.

Osmanlı padişahı dediğinizde karşınızda bir hükümdar görürsünüz. Hepsinin insanlara has vasıfları vardır. Bizim padişahlarımız için mevzu edilen saçma konuları kimse Fransa kralları için, Avusturya arşidükleri için falan laf konusu etmez. Bizim memlekette bunun yapılması fevkalade hasta bir durum. Türkiye'de maalesef bir grup insan vardır, bunlar müthiş bir şekilde

Bunlar tembel oldukları için okumaya üşenirler. Okumaya üşendiklerinden zamanla düşünmeye de üşenirler.

"karalamacı tarih" (destrüktif tarih) meraklısıdır. Karalamak için de ciddi birikimleri yoktur. Ritüeli bozuk bir topluma dönüştük. Eski edep ve kalıp da kalmadı. Dolayısıyla bunlar oluyor. Çok açık bir şekilde insanlar çıkıp rastgele konuşuyor.

Bir tarihte İngiltere'de bir konferans veriyorum. Bir-iki gün sabahtan akşama Osmanlı tarihi anlattırdılar bana. Arada bir sorular soruluyor. Soru soranlar gayet terbiyeli, son derece edepli, adaplı sahiden öğrenmek için soru soruyorlar. Aksanlar çok iyi, hiçbir çıkıntı soru yok. Israr yok. Dolandırmaya gitmek yok. Münakaşa çabası yok. Birisi çıktı Fatih'in içkisini sordu. Cevap verdim. Yine sordu. Anlattım. Yine sordu. İngilizcesi de çok düzgün. Sonunda dedim ki "Siz nerelisiniz?"

"Türküm" dedi. İngiltere'de yaşıyormuş. Bu çok kötü bir şey, bunu kendi vatandaşım için hele ki yabancı bir memlekette görünce çok üzülüyorum. Fakat bu bir gerçek. Yani İngiltere'nin o havası hatta temasta olduğu çevre bile bunu bir sadede getirmemiş. Rönesans'ın en ilginç entelektüellerinden biri, ateşli silahlar ordularının genç komutanından bahsediyoruz, adamın kafasında "İçki içer mi içmez mi?" var. Kimi padişah içer kimi içmez bu başka bir şeydir ama buradan yola çıkarak "Bu padişahların hepsi içki içer, göbek atardı" demek aptallıktır. Sultan Abdülaziz kuzu yer, pehlivan güreşi tutardı. Peki haberin var mı aynı Sultan Abdülaziz resim yapardı, kompozitördü... Ne olacak şimdi? Buna ne diyeceksin? Birbirleriyle hiçbir bağlantısı olmayan, hiçbir belgeye dayanmayan, tamamen eksik ve çarpık bilgiyle ancak dedikodu yapılır. Ve ne acıdır ki günümüzde bazı çevreler tarihi de böyle yazıyorlar!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aslı Alpar

HEP KÖTÜ YÖNDE GİDEN BİR DÜNYA DA, SONUNDA BAŞLADIĞI YERE DÖNER Mİ?

EN UZUN GÜN
21 HAZİRAN
MİYDİ
24 HAZİRAN
MI?

GÜNLER UZADIKÇA,
MESAILER KISALSA...

EŞİT BİR DÜNYA
RÜYA İSE,
ŞU AN
KABUS
GÖRÜYÖRÜZ...

Görsel: Stanislaw Chlebowski, 33 Osmanlı Padişahı, 1867

Şebnem İşigüzel

aşk acısından kurtulmanın yolları

Bazı insanlarda karın, bazılarında gırtlak, olmadı kafa boşluğuna yerleşen aşk acıları varmış. Ancak en sık rastlanan yerleşim yeri dediğim gibi göğüs kafesiymiş. Çünkü aşk acısı buradan dışarı çıkamazmış.

Yirmi beş yaşındayım. İlkokul öğretmeniyim. Adım Emel. Adımı sevmem. Sevmek denince bile ağlamak geliyor içimden çünkü çok sevdim ben. Sevdim ve terk edildim. Aşık oldum. Tutuldum. Sonra bıraktı gitti beni.

İyi ki kışın oldu bu. Sömestr tatilinde. Çünkü hastalandım. Bu terk edip gidince beni, hastalandım. Kolum kanadım kırılmış gibi kalakaldım. İplerinden boşalmış kukla gibi sahnenin ortasına yığılıverdim. İlk üç gün acı hissetmedim. Hani bir yeriniz kesilir, anlamazsınız, acı sonra bastırır. Onun gibi.

Ankara'da öğretmenim ben. Birinci sınıf öğretmeni. Üç öğretmen aynı evi paylaşıyoruz. Sömestr başlamak üzereydi. Pazar ayrıldık. **Pazartesi ruh gibi gittim okula. Salı boş boş baktım çocuklara. Çarşamba ne dedilerse duymadım. Perşembe sınıfın ortasında küt diye bayıldım.** Tuvalete gidip kustum. Anladım ki pazardan beri bir şey yiyip içmemişim. Nöbetçi öğretmen derse girdi, beni eve gönderdiler. Cuma çocukların karnelerini dağıtmaya gittim. Ev arkadaşlarımdan birisi, "Böyle mi gideceksin?" dedi. Diğer aşk acıma hak verip ıslak mendille gömleğimin önünü sildi, boynumu, ağzımı.

"Saçlarını da toplayalım," dedi öteki. Demek o da prova etmişti aşk acısını. "Kaç gündür yıkanmıyor. Bugün veliler gelir, böyle görmesinler seni." Oyuncak bebek gibi çekidüzen verdiler bana.

"Boş boş bakma. Geçecek," dedi ikisinden biri ya da ikisi. Biraz allık sürdüler. Islak ruj. Ucuz parfümlerinden sıktılar üzerime. Ah ne çok süslenirdim onun için, ne çok. En güzel elbiselerim, ayakkabılarım onun içindi. Onun için çiçeklendim, onun için ışıldadım ve nihayetinde yine onun için soldum.

Karnelerini dağıttığım çocuklar sevindiler. Veliler çocuklardan çok sevindiler. Daha o akşam memlekete gitti ev arkadaşlarım. Bana yemekler, çorbalar, tatlılar bırakıp dolabı mutfakı doldurup öyle gittiler. Sadece mutfak mı? Korsanda ne kadar komedi, çivi çiviye söker aşk, dram, dizi varsa hepsini indirip istifleyip öyle...

Defalarca sordular: "İstersen kalalım."

"Yalnız kalmak bana iyi gelecek." Yalandı ama olsun. Tatil boyunca odama kapanacağım için yolcu yolunda gerekti. "Siz beni merak etmeyin."

Merak edeceklerdi. Çünkü sevgilimden ayrılmıştım. Kendimi Ata Kule'den atsam olurdu. Olmadı arabaların altına atardım. Tren var. Hem de hızlı. Bileklerimi keserdim. Asardım. İntihar ederdim işte anlayın siz onu. Ölürdüm. Öldürürdüm kendimi. İnanın bunların hiçbirisi acı vermezdi. Aşk acısı çekene ölüm bir şey yapmaz çünkü o zaten ölüdür.

Aşk acısı çeken paramparça edin bana mısın demez çünkü o zaten paramparçadır. Aşk acısı yanmaktır, aşk acısı donmaktır, aşk acısı diri diri gömülmektir, batmaktır, boğulmaktır.

Dünyanın bütün kesici aletleri birleşse işlemez size. Ancak bir şiir, bir şarkı, bir his ağlatır sizi. Sonrasında kimse durduramaz. Dünyayı sel alır. Dünya yok olur. İşte ben bu duygu ve hislerle, arabesk, avam, bayağı, aşk acıyla kala kalmıştım. Aşk nezih, aşk acısı nanezihtir. Nanezihi ben uydurdum lütfen cümle içinde kullanmayın.

Sanırım kadın arkadaşların iyiliğini, güzelliğini o zaman anladım.

Kız gücü en büyük güçtür. Kız gücü dünyayı yamultur. Kız gücü hayatı güzelleştirir. Kadınların dostluğu sizi dünyaya yeniden getirir. Benim için de öyle oldu. Memlekete giden kızlar beni ortak başka arkadaşlarımıza havale ettiler. Bir tanesi sürükleye sürükleye gezmeye çıkarıyordu beni mesela. Diğer akşam uğruyor, aç mıyım açıkta mıyım bakıyor, konuşmak istersem konuşuyordu.

Bir gece çok sarhoş oldum. Ertesi gün iki kitap bitirdim. Bir sonraki gün örgüye başladım yamuk bir bebek battaniyesi ördüm. İlk haftanın sonunda uyku komasına girdim, kırk sekiz saat uyudum.

Bir sonraki hafta başı Ankara'yı yürüyerek tavaf ettim. Yeter ki dedim içimdeki şu acı yatışsın. Sönsün. Aşk acısı ilkin nereye yerleşir öğrendim. Aşk acısının ikametgahı göğüs kafesi. İlkin bütün vücudu dolaşıyor yalnız. Ayak parmağınızdan başlıyor milim milim santim santim karış karış ilerliyor. Bazı insanlarda karın, bazılarında gırtlak, olmadı kafa boşluğuna yerleşen aşk acıları varmış. Ancak en sık rastlanan yerleşim yeri dediğim gibi göğüs kafesiymiş. Çünkü aşk acısı buradan dışarı çıkamazmış. Bu yüzden bütün aşkların acısı insanın bedeninde saklı kalır, unutulmazmış. Siz unuttum desenez bile unutulmazmış. Aşk acısı tıpkı yara gibi kabuk bağlar sonra ansızın kanarmış.

O kış Ankara'ya çok kar yağdı. Sömestr bitmeden yağması iyi oldu. Aşk acım tazeyken. Kim bilir belki çektiğim acı çığ altında kalırdı.

Kanser gibi aşk acısı da evre evre. İlk evrede yapılan hiçbir şey kar etmiyor. Yine bu evrede saçmalamak serbest. Sonradan utanacağınız şeyler yapabilirsiniz ki ben yaptım.

Karlı bir akşam sevgilimin evinin önüne gittim. Bir başkası için terk etmişti beni. Evdeydi. Işıkları yanıyordu. Evin içinden yumuşacık, sıcak bir ışık yayılıyordu. Kim bilir içeride neler yapıyorlardı? Elime bir taş geçirip salladım. Karlar altında o taşı bulmak ilk mucizemdi. İkinci mucizem hedefi tutturmak. Çünkü ev üçüncü kattaydı. İlk atışta pencere camını indirmek dediğim gibi ya şansı ya marifet ya da aşk acısının verdiği bir tür deli kuvveti gibi bir şey. Hemen duvarın dibine sindim, saklandım.

İçeriden tiz bir kadın çığlığının yükseldiğini duydum ya da hayal ettim, olmadı aşk acımı körüklemek için öyle olmuş olması gerektiğine karar verdim. Hava karanlık, sokak boştu. Birkaç meraklı kafa pencereden uzandı, kendi aralarında konuştu ama tehlikenin nereden geldiği tespit edilemedi. Bay Aşk Acısı palas pandiras aşağı inmiş camını çerçevesini kimin indirdiğine bakındı. Çok medeni ayrılmıştık. Şimdi burada beni böyle yakalarsa her şeyi berbat ederiz diye korkuyordum. Keşke öyle olsaymış. Çünkü kız arkadaşlarımla söylediğine göre bu tür rezaletler aşk acısını anında unutturmuş.

Ertesi gün babam geldi. Beni merak etmiş. Renk vermedim. O da yüz göz olmamak için sormadı ama anladı. Babalar anlar. Bir derdiniz olduğunu anlar. Susar ama konuşurlar icabında. En derin muhabbetler sessizlik içinde yapılır. Bunu en iyi babalar yapar. Oturduk ikinci dönemin derslerini hazırladık. Ne de olsa emekli öğretmen. Fişleri kestik. Dosyaladık. "Senin için kolay olur, kendine zaman ayırırsın," dedi. O kış aşk acımı kazasız belasız atlatmama babam yardım etti.

Sonra karlar eridi, çocuklar ikinci sınıfa geçti. Kış bitti, yaz geldi. Bahar mevsiminin aradan sesiz sedasız çekilmesi gibi aşk acısı da

kayboldu gitti.

Onun için çiçeklendim, onun için ışıldadım ve nihayetinde yine onun için soldum.

Doğa Rutkay Kamal

biraktığım en büyük miras: kitaplarım...

bi' kahve
bi' sohbet
Rutkay Aziz

Baba kaç yaşındasın?

Ne demek kaç yaşındasın? Niye söyleyeyim yaşımlı ben... Benim yaşımlı yok.

Şu anda kaç hissediyorsun peki?

20! Ben her zaman genç hissettim kendimi, yaşımlı hiçbir zaman yaşamadım.

Yakın zamanda dede olacaksın, kendini nasıl hissediyorsun?

Önce bana "abi" dediler, sonra "amca" dediler, sonra "baba" dediler... Şimdi de "dede" diyecekler. Ama ben hala "abi"yim.

Heyecanlandırıyor mu dedelik seni?

Çok heyecanlanıyorum! Baba olmaktan dede sürecine geçeceğim, onun için de hem senin anneliğini, hem Kerimcan'ın babalığını ve gelecek olan torunlarımı kucaklıyorum. İnşallah onlarla kısa süre de olsa birlikte olma şansını yaşayacağım.

Peki babalığı nasıl tarif edersin? Baba olmakla ilgili bir nasihat verecek olsan?

Babalık konusunda en büyük şanssızlığım senin olman...

Hahaha... Böyle mi yazayım baba şimdi?

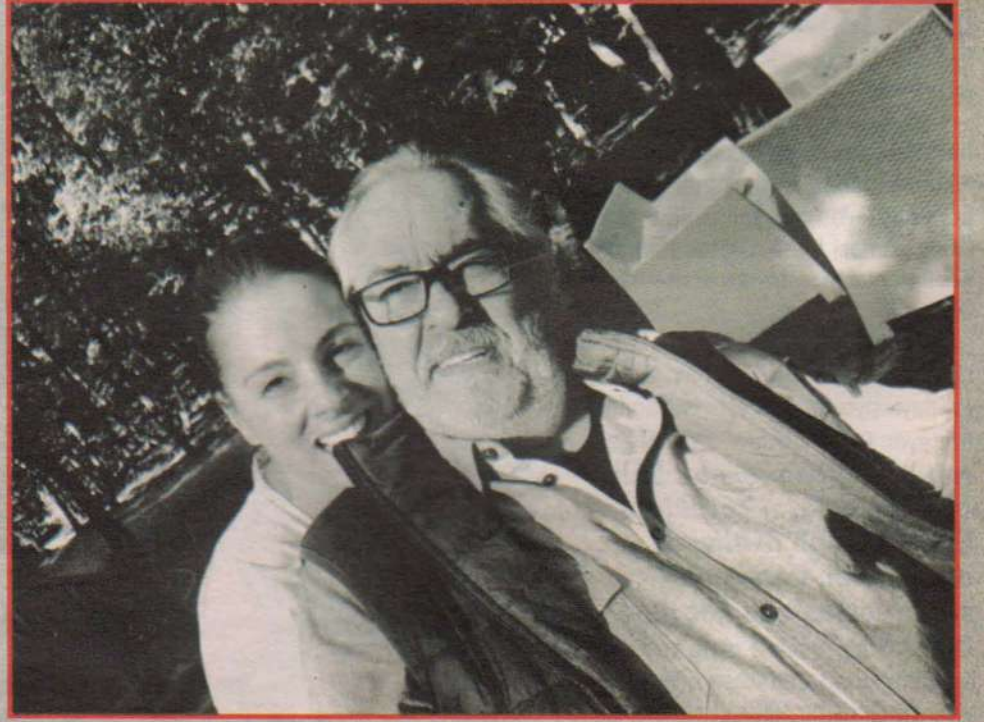
Hayır hayır, benim en büyük şansım sensin! Ve insanoğlunun en büyük yaratılışı da bir evlat sahibi olmaktır. Evladınla olduktan sonra önemli olan yaşamaktır.

Kendi babanla ilişkin nasıldı?

Birbirimizi çok sevdik ama arkadaş olamadık. Ben seninle o açığı kapatmaya çalıştım hep.

Nasıl bir babasın sence sen?

Bunu en güzel senin yanıtlaman lazım... Biraz disiplini severim bildiğin gibi.

Baba hayatında örnek aldığın insanlar oldu mu?

Benim kahramanım her zaman Muhsin Ertuğrul Hoca'mdır. Tabii ki bir de Mustafa Kemal benim hayatımın ve yaşamımın vazgeçilmezidir.

Nazım Hikmet deyince aklına ilk ne geliyor?

Umut ve kavgal

Kitaplar ve okumak senin için ne ifade eder?

Çok şey, çok şey! Benim sana bıraktığım en büyük miras kitaplarım.

En sevdiğin yazar ve şair kimler?

Nazım Hikmet, Tevfik Fikret... Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Maksim Gorki, Çehov... Charles Dickens-İki Şehrin Hikayesi kitabını mesela çok severim. Çok var, zor bir soru bu.

Başucu kitabın var mı?

Nutuk benim için çok önemlidir. Bir de en huzursuz zamanlarımda Nazım'ın şiirlerine yaslanırım.

Şu ara hayata ve dünyaya dair meselelerin neler?

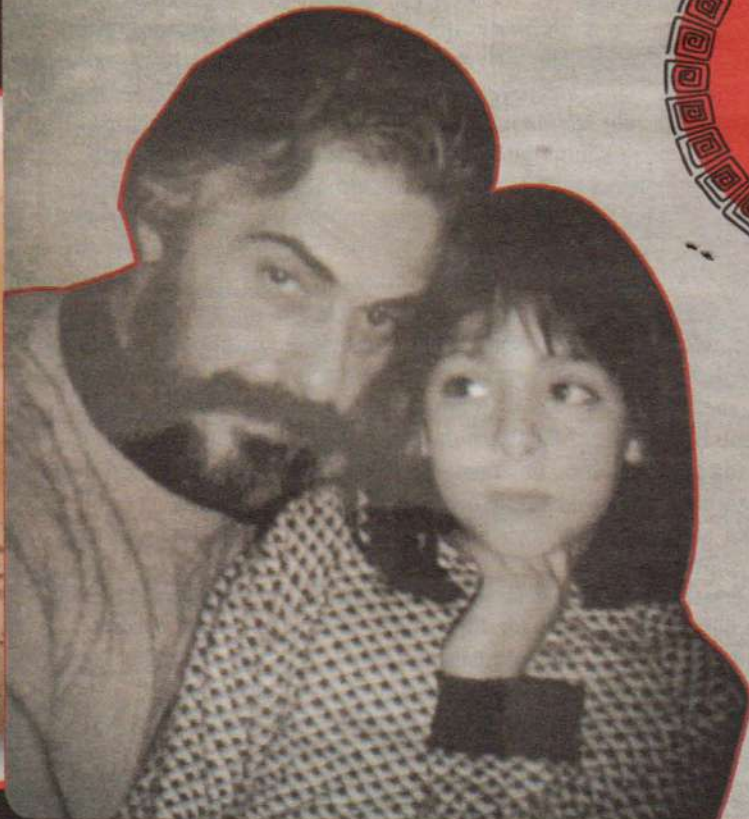
Her zaman olduğu gibi tek meselem var; hem tüm dünyanın hem de ülkemizin kalıcı barışı, demokrasiyi, özgürlüğü ve adaleti kucaklaması.

Kerimcan Kamal: Senin hayal ettiğin dünya nasıl bir yer?

Geçen ay İzmir'de çocuklarla bir söyleşide buluştuk. Onlara, bütün dünya çocuklarına ve doğacak torunlarıma bir tek şey diledim: Güneşli günler görsünler, mutlu olsunlar! Bugün Taksim'de köpekle yatan bir çocuğu gördüğümde ben acı çektim. Yüreğim ağrıdı. Bugünlerin gelmesini istemiyorum. Bütün çocukların şansı açık olsun.

Kerimcan Kamal: Son soru; neden Fenerbahçe?

Bir gün herkes Fenerbahçeli olacak.

kargalar

İşte o anda geldiler. O günü o gittiği için değil, onlar geldikleri için çok iyi hatırlıyorum. Bir anda korkunç kanat çırpışlarıyla her yere doluştular. Evet kargalar.

Koltukta oturmuş, dirseklerim dizlerimde, ellerimle yüzümü kapatmış öylece duruyordum. Başım mı ağrıyordu, kafam mı şişmişti, ağlıyor muydum hatırlamıyorum. Yok aslında ağlamadığımı eminim. Hiç ağlamadım. Buna fırsatım olmadı. Çünkü ne oldum demeye kalmadan geldiler. Başım biraz ağrıyordu evet çünkü anlatamamak genelde böyle bir etki yapıyor. Sözler insanın boğazında kalınca... **Sözler insanın boğazında kalınca yutkunmaya çalışıyorsun. Yutkun yutkun yutkun. Midede de ağrı başladıysa bil ki orada çalkalanıyorlar.** Tamam. Hazmet. Sindir. Sonra? Sonraki yol öyle değil. Yerçekimi tanımıyor sözler. Uçan balonlara dönüp yeniden kafana doğru süzülüyorlar. Aklının içinde uçan balonlar. Durdukça şişiyorlar. Şiştikçe ağrı. Bir patlasalar... Başım ağrıyordu ve kafam da şişmişti çünkü dediğim gibi, uçan balonlar. Valizin tekerleklerinin eski parkenin üzerinde tıkr tıkr dönüşünü dinledim. Adımlarının sesini duyduğumu hatırlamıyorum, herhalde terliklerini giymemişti. Ben dirseklerimi dizlerime dayayıp ellerimle yüzümü kapattığım için, ki bunu size söylemiştim, o andaki yüz ifadesini görmedim. Görmek istemedim, son bakışları hiç sevmem. Kapının önünde biraz oyalandı. Kararsızlık mı yaşıdı? Kal desem gitmez miydi? Kal diyebilir miydim? Buna gücüm var mıydı? Yokmuş ki diyemedim. Kulaklarım son derece açıktı ama bir insan sesi de duymadım, o da hiçbir şey söylememiş, buradan bunu anlıyoruz. Zaten konuşacak ne kaldı ki... Kafamdaki uçan balonlar? Dursunlar. Kapı öyle çaaat diye kapanmadı. Sinirli değildi demek. Keşke sinirli olsaydı. Sinir benim en sevdiğim duygu. Vücudumun en az yüzde yetmişi sinir. **Sinirimin refakatçisi olarak yaşıyorum. Arada bir sinirimi gezmeye çıkarıyorum, açtığında besliyorum, bakacak kimseyi bulamazsam işe götürüyorum, sayesinde hem hayatta kalıyor hem ölüyorum.** Keşke diyorum sinirli olsaydı. Bu duyguyu avucumun içi gibi biliyorum çünkü, geçiyor. Ortalığı bir anda toza dumana katsa da geçtikten sonra öyle demek istememişim canım, özür dilerim birtanem... Sinirli değildi ve kapı çaaat diye değil tık diye kapandı. Hafifçe. Tık. İşte o anda geldiler. O günü o gittiği için değil, onlar geldikleri için çok iyi hatırlıyorum. Bir anda korkunç kanat çırpışlarıyla her yere doluştular. Evet kargalar. Kafamı kaldırdığımda salonun içinde bir gök dolusu karga vardı. O kadar değildir tabii, abartıyorum, benim aklıma güvenebileceğinizi de nereden çıkardınız. Ama sayamayacağım kadar çoktular. Birlikte izlediğimiz televizyonun üstünde, birlikte yemek

yediğimiz masanın üstünde, birlikte taktığımız perdelerin üstünde, yani birlikteliğimizin üstünde, yani üstünden gelemediğimiz her şeyin üstünde... Kargalar. Kara suratları ve katran kanatları ve uzun gagaları ve keskin bakışlarıyla. Çoktular.

Şu anda sizin düşündüğünüz gibi ben de hayal olduklarını düşündüm önce. Uyusam geçer. Uyuyunca her şey geçer. Uyursam her şey olmamış gibi olur, ben uyurum dünya olduğu yerde durur. Kargalar gider, o gelir. Kapıyı tık diye açar. Valizini tıkr tıkr yerine götürür. Ben koltukta uyuyordum. Yanıma gelir, saçlarımı öper... Yatağıma gitmek için ayağa kalktığım anda hepsi birden uçuşmaya başladılar. Korktum. Hayalse hayalimden korktum. O kadar çok korktum ki kımıldayamadım. Sonra yaklaştılar. Elbiselerimin her yerinden gagalarıyla tutup hep birlikte hızla kanat çırpmaya başladılar. Ayaklarımın yerden kesildiğini hissettim. Yavaş yavaş yukarıya. Aklımın içinde uçan balonlar.

Aklımdaki uçan balonlar gibi beni tavana çıkardılar. Orada bir tek biz vardık. Ben, avize ve kargalar. Yerinden fırlayacakmış gibi atan kalbim, neyime güveniyorsam, bir anda sakinleşti. Normal insanlar gibi nefes almaya başladım. Aslında tavanda olmam ve her yerimden tutup beni uçuran kargalar dışında her şey normaldi. Manzarama baktım. Eşyalar her zaman oldukları yerde, sürahide su bitmiş inince doldururum, başımın ağrısı geçerse şu kitabı bitiririm, tamam tamam sıkıntı yok,

o nerede,
o gitti,
tekerleklerini tıkr tıkr sürdüğü valizini alıp gitti,
sinirli değildi,
hiçbir şey söylemedi,
tık diye,
hafifçe,
her tarafımda kargalar var,
kargalar beni uçurdular,
kargalar beni tavana çıkardılar,
kargalar beni bir anda tavandan aşağı bıraktılar.

**Uyursam
her şey
olmamış gibi
olur, ben
uyurum dünya
olduğu yerde
durur.**

Zeynep Miraç

sabırla, inatla, çabayla...

Doğulu toplumlarda “takıntı” olarak değerlendirilen, ancak Batılıların takdir ettiği bir haslet var Orhan Pamuk’ta: Her şeyi ciddiye almak. Söylenen her sözü, her yorumu, bulunduğu her yeri ciddiye alıyor; karşılığını vermek için zaman ve emek harcıyor.

Nisan’ın 28’i, günlerden cumartesi, dışarıda güneşli bir hava var. Ben onlarca psikanalist ve psikiyatrla birlikte Robert Kolej’in tiyatro salonunda oturuyorum. Sahnede üç psikanalist, yanlarında da Orhan Pamuk var. İstanbul Psikanaliz Derneği’nin her yıl düzenlediği Sanatçı ile Buluşma toplantısındayım. Toplantı basına kapalı, benim oradaki varlığım ise “dost kontenjanından”.

Pamuk’un romanlarını divana yatırmışlar, tabiri caizse didik didik ediyorlar. Masumiyet Müzesi’nin ana karakteri Kemal’in, aşık olduğu kadının ardından yas tutup onu unutmak yerine hafızasını sürekli canlı tutmak için verdiği çaba; Kırmızı Saçlı Kadın’ındaki genç adamın ruhsal baba katli, kitaplardaki İstanbul tahayyülü divanda...

Toplantı ilerledikçe Orhan Pamuk biraz müşkülpesent biraz da tedirgin halinden sıyrılıyor, keyfi yerine geliyor. Psikanalistlerden birinin “Kırmızı Saçlı Kadın” romanına sürekli bir lapsusla “Kırmızı Saçlı Kız” dediğini anlatması üzerine kendisinin bir “lapsus”unu itiraf ediveriyor.

Henüz genç ve genç olduğu için de hayli iddialı bir yazarken, ilk yayıncısı Can Yayınları’nda Yaşar Kemal’le karşılaşılıyor. Elbette beğeniyor onu ama kendisinin Borges’in, Marquez’in yolundan gittiğini de bir şekilde belli etmek istiyor.

Karşısına geçiyor ve ağzından şu cümle çıkıyor: “İki Yüz Yıllık Yalnızlık’ı okudunuz mu?”

Yaşar Kemal’in cevabı dillere destan: “Yahu sen benden de palavracı olacaksın!”

İşin eğlencesi bir yana, Orhan Pamuk her zamanki gibi dersini çalışmış, hazırlanmış, özenmiş bu toplantıya. Bildirilerin ardından söz alıyor, bazı yorumları takdir ediyor, bazılarının o kadar da sürpriz olmadığını, kendisinin Freud okumuş, psikanalize vakıf bir yazar olduğunu ima ediyor. Doğulu toplumlarda “takıntı” olarak değerlendirilen, ancak Batılıların takdir ettiği bir haslet var onda: Her şeyi ciddiye almak. Söylenen her sözü, her yorumu, bulunduğu her yeri ciddiye alıyor; karşılığını vermek için zaman ve emek harcıyor.

Kimine göre ödül olan kimine göre ceza... Orhan Pamuk İstanbullu, hatta Nişantaşlı olmasını, Batılı ve olanakları geniş bir çevrede yetişmesini de böyle yaşıyor.

SADECE YAZARAK GEÇEN YILLAR

7 Haziran
1952 doğumlu
Orhan Pamuk,
Robert Kolej’de

okurken ressam olmayı hayal eden bir çocuktu, kağıtla ilişkisi böyle başladı.

18’ine geldiğinde o hayalin içinde farklı bir hayal gelişmeye başlamıştı. Geceleri bir yandan sigara içiyor bir yandan şiir yazıyordu. Babasının kütüphanesinde bulduğu şiir kitapları rehberiydi.

İstanbul Teknik Üniversitesi’nde üç yıl mimarlık okuduktan sonra ne mimar ne de ressam olacağına karar verdi. Kağıt artık çizmek değil, yazmak için önündeydi. Bunun da okulunu okumaya meyletti, İstanbul Üniversitesi’nde gazetecilik okudu.

Kendisini mutlu eden, tamamlayan yolu bulduğunda 23’ündeydi. Eve kapanıp roman yazmaya başladı. **Yazıyordu, yazıyordu, yazıyordu. Yazmanın bir meslek sayılmadığı toplum için epeyce uzun bir süre hiçbir şey yapmadan sadece yazdı.**

İlk romanı “Cevdet Bey ve Oğulları” yayınlandığında 30’una gelmişti. Hemen her ilk roman gibi otobiyografik ayak izleri taşıyan roman; Nişantaşlı bir ailenin üç kuşağının hikayesini anlatıyordu.

Büyük bir romandı, karşılığını Orhan Kemal ve Milliyet Roman Ödülleri’yle aldı. 1983’te “Sessiz Ev”i yazdı, 1985’te

“Beyaz Kale”yi yazdı. Artık Türkiye’nin dışına çıkmış, romanlarının çevirisi başka

ölkelerde de okunan bir yazardı. 1985-88 arasında misafir öğretim üyesi olarak kaldığı Columbia Üniversitesi’nden kült kitabı “Kara Kitap”la döndü. İstanbul, Orhan Pamuk romanlarındaki kimi zaman gizli kimi zaman aşık başrolünü iyiden iyiye sezdiriyordu.

1990’da yayınlanan Kara Kitap, Orhan Pamuk’un yalnızca geçmişinden değil, geleceğinden de izler taşıyordu. 1991’de doğan kızına, ana karakter Gâlip’in roman boyunca aradığı karısı Rüya’nın adını verdi.

1994’te edebiyatımıza “Bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti” cümlesini kazandıran “Yeni Hayat” geldi, 1998’de ise Osmanlı ve İran nakkaşlar üzerinden Batı’nın gözünden farklı görme biçimlerini anlattığı Benim Adım Kırmızı.

Doğu coğrafyası ve ruh hali kendini bir kez daha “İlk ve son siyasi romanım” dediği Kar’da gösterecekti. Türkiye’nin iki ana çatışması; siyasal İslam-laiklik ile Kürt-Türk

milliyetçiliği Kars coğrafyasında vücut buluyordu. Roman, New York Times Book Review tarafından

Benim için yazar olmak, insanın içinde gizli ikinci kişiyi, o kişiyi yapan alemini sabırla yıllarca uğraşarak keşfetmesidir.

2004 yılının en iyi 10 kitabından biri seçildi.

BEDEL, CEZA, ÖDÜL İÇ İÇE

Siyaset bir odaya girmeye görsün, odada kim var kim yoksa esir almadan, kendisinden başka hiç kimseye söz hakkı tanımadan herkesi ve her şeyi işgal etmeden duramaz.

Orhan Pamuk'un hayatında da böyle oldu. İsviçre'de yayımlanan Das Magazin adlı dergiye verdiği söyleşide, "Bu topraklarda bir milyon Ermeni, 30 bin Kürt öldürüldü ve benden başka kimse bunu söylemeye cesaret edemiyor" demesiyle hayatının akışı değişti. Hakkında "Türklüğe hakaret" suçlamasıyla dava açıldı, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla yargılandı. Özgürlüğünü tehdit eden dava sonradan durdurulsa da yaşamını tehdit eden yaklaşım baki kaldı. Uzun süre korumayla dolaştı. Doğu toplumunda, düşündüğünü Batılı bir şekilde söylemenin bedelini canıyla ödemesi isteniyordu.

Bedel, ceza, ödül iç içe... 2006'da Nobel Edebiyat Ödülü'nü alıp ülkesinde benzeri görülmemiş bir başarı kazandığında kimi çevreler Orhan Pamuk edebiyatının böyle bir ödülü aslında "hak etmediğini", Türkiye'yi aşağılayan düşünceleri nedeniyle "Batı tarafından ödüllendirildiğini" iddia ettiler.

Umurunda mıydı? Sanmam. Sonradan "Babamın Bavulu" adıyla yayınlanacak Nobel konuşmasında aktardığı gibi, içinde bolca sabır, inat, çaba barındıran başka bir alemin içindeydi:

"Benim için yazar olmak, insanın içinde gizli ikinci kişiyi, o kişiyi yapan alemleri sabırla yıllarca uğraşarak keşfetmesidir. Yazı deyince önce romanlar, şiirler, edebiyat geleneği değil, bir odaya kapanıp, masaya oturup, tek başına kendi içine dönen ve bu sayede kelimelerle bir yeni alem kuran insan gelir gözümün önüne. (...)

Yazı yazmak, bu içe dönük bakışı kelimelere geçirmek, insanın kendisinin içinden geçerek yeni bir alemleri sabırla, inatla ve mutlulukla araştırmasıdır. Ben boş sayfaya yavaş yavaş yeni kelimeler ekleyerek masamda oturdukça günler, aylar, yıllar geçtikçe, kendime yeni bir alem kurduğumu, kendi içimdeki bir başka insanı, tıpkı bir köprüyü ya da bir kubbeyi taş taş kuran biri gibi ortaya çıkardığımı hissedirdim. Biz yazarların taşları kelimelerdir. Onları elleyerek, birbirleriyle ilişkilerini hissederek, bazen uzaktan bakıp seyrederek, bazen parmaklarımızla ve kalemimizin ucuyla sanki onları okşayarak ve ağırlıklarını tartarak kelimeleri yerleştire yerleştire, yıllarca inatla, sabırla ve umutla yeni dünyalar kurarız."

Orhan Pamuk Nobel Edebiyat Ödülü'nden sonra da yeni dünyaları kurmaya devam etti; inatla, sabırla... Önce "İstanbul" geldi, sonra "Masumiyet Müzesi" geldi, sonra "Kafamda Bir Tuhafılık" ve "Kırmızı Saçlı Kadın"... O bu dünyaları kurarken siyasetin koyu ve izansız gölgesi de onu takip etmeye devam etti.

Aynı soru geçerli: Umurunda mı? Sanmam.

Yazının ölçüsünün vatanseverlikle alınması yeni değil bu topraklarda. **Değil mi ki 1962'de Nazım Hikmet'e "Evet, vatan hainiyim, siz vatanperverseniz, siz yurtseverseniz, ben yurt hainiyim, ben vatan hainiyim" dedirtti bu ülke!..** "Bugün Avrupa'da tanınan bir tek şairimiz var, Nâzım Hikmet" demişti Orhan Veli, "O da bize rağmen tanınıyor."

Enis Batur ise Yüksel Arslan'ın ardından yazdığı bir yazıda Batı'daki başarısını "Türkiye'nin onunla ilgilenmemesine" bağlamıştı. Keşke abartıyorlar diyebilseydik.

Keşke...

7 Haziran'da 66 yaşını dolduruyor Orhan Pamuk; inadi, sabrı, gayretiyle çok yaşasın.

HABERİNİZ VAR MI?

DÜNYA HALLERİ

Bir süredir taciz skandalıyla çalkalanan İsveç Akademisi, istifa eden üyeleri sebebiyle Nobel Edebiyat Ödülü'nün bu yıl verilmemesini kararlaştırdı.

BBC, bunama hastalığından muzdarip kişilere yardımcı olmayı amaçlayan girişimi kapsamında 16 bin ses efektinden oluşan arşivini kullanıma açtı.

Londra Ulusal Tarih Müzesi tarafından düzenlenen fotoğraf yarışmasında, yaban hayatı alanında ödül alan fotoğrafta öldürülmüş hayvan kullanıldığı tespit edildi.

Melting Ice (eriyen buz) adlı Finlandiyalı bir grup, ABD Başkanı Donald Trump'ın yüzünü 35 metrelik bir buz dağına kazımak istiyor. Ekibin amacı, buz kütlelerinin eridiğini göstererek hem Donald Trump'ı hem de küresel ısınmanın gerçek olduğuna inanmayan diğer kişileri ikna etmek.

Japonya'da 37 yıldır gerileyen çocuk nüfusu bu yıl tüm zamanların en düşük seviyesine indi. Ülke nüfusunun sadece yüzde 12,3'ü çocuklardan oluşuyor.

Kış aylarında gece gündüz karanlık olan ve sürekli olarak kutup ayılarının tehdidi altında bulunan iki bin nüfuslu Norveç şehri Longyearbyen'de çok ilginç bir yasa var; şehirde ölmek yasak. Norveç'teki Svalbard takımadasında yer alan Longyearbyen o kadar soğuk ki ölenlerin bedenlerinin soğuk havadan dolayı çürümediğinin fark edildiği 1950'lerden beri bu şehirde ölmek yasa dışı.

Toronto Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, insanların başkalarının sadece yüzlerine bakarak bile zengin veya yoksul olduklarını anlayabildiğini ortaya koydu.

Bill Gates bugüne dek 91,8 milyar Dolar'ını çeşitli teknolojilere ve girişimlere yatırdı. Dünyanın videosunu yayımlayan bir girişimden laboratuvarında et üretimine kadar pek çok farklı alana yatırım yapan Gates'in desteklemekten çekindiği bir teknoloji var: Bitcoin.

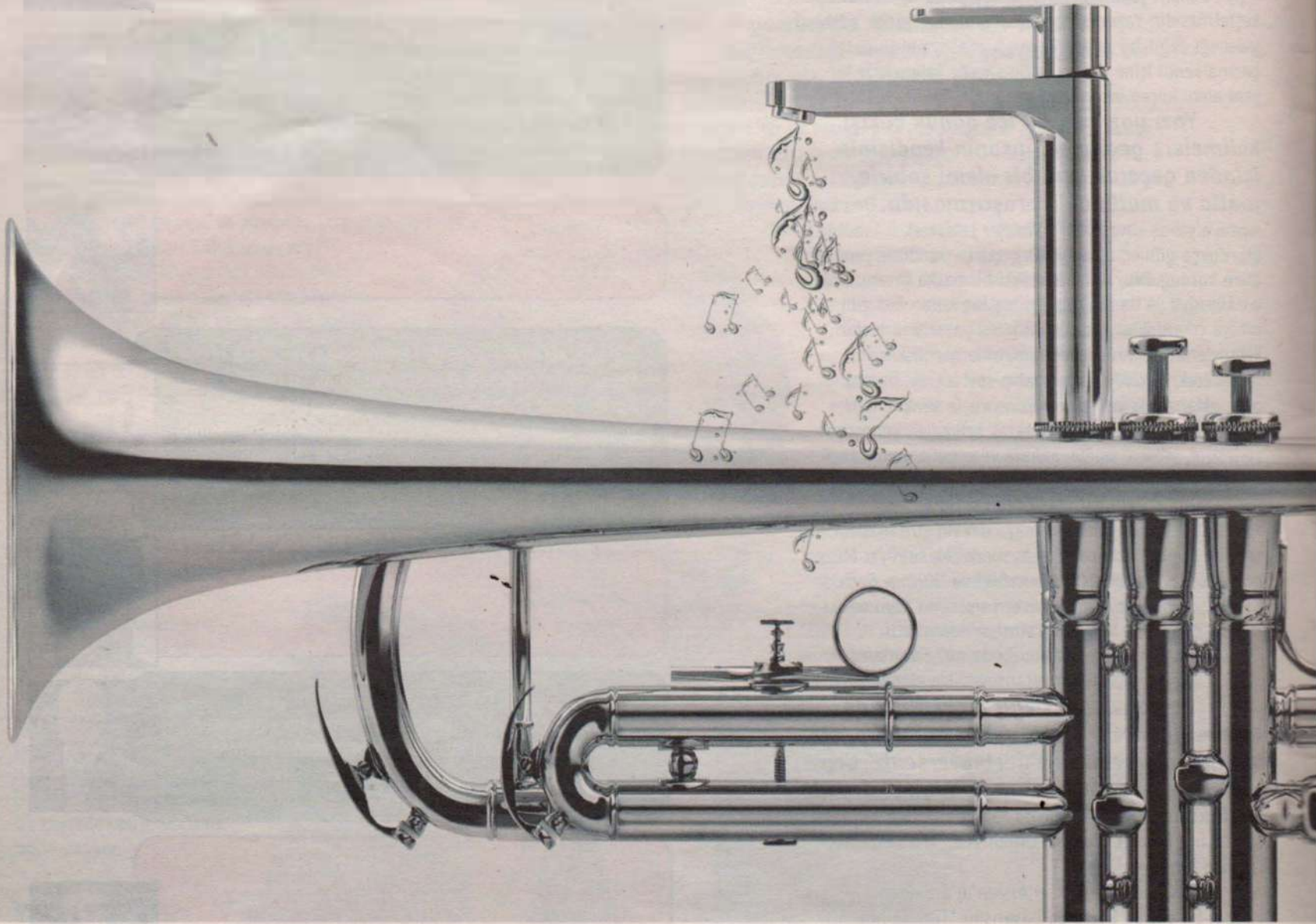

Facebook'un F8 geliştirici konferansında konuşan CEO Mark Zuckerberg, sosyal medya devinin mobil uygulamasına flört özelliği geleceğini söyledi. Facebook geçtiğimiz 14 yıl içinde kullanıcılarının ilişki durumunu internet üzerinden yayınlamasına imkan sağlamıştı. Şimdi ise bu bilgi sadece kullanıcının profilinde yer alan birkaç kelimeden ibaret olmayacak. İlişki durumunu "bekar" (single) olarak işaretleyen kullanıcılar, diğer kullanıcılarla eşleşmek için yeni bir özelliği kullanabilecek.

Ruhundan Müzik Akanlara...

Evrensel bir ailenin parçası olan müzikseverleri,
aynı çatı altında buluşturan 46. İstanbul Müzik Festivali,
E.C.A.'nın katkılarıyla huzurlarınızda!

Zafer Algöz

“zefo beni artiz yap”

Sahnede konuşurken arada Levo'ya bakıyorum, arkamda ne durumda diye. Kurşun asker gibi duruyor. Provalarda kaşı gözü telgraf çekiyordu, 400 kişiyi salonda görünce yeşil olan yüzü patlıcan rengi gibi geldi gözüme.

Bazı meslekler vardır, insanoğlu ben de yaparım demez. Mesela bir beyin cerrahına hiç kimse “Müsaade eder misiniz hocam, şu ameliyatı ben yapayım,” diye talepte bulunmayı aklından bile geçirmez. Ya da koca bir uçağın, koca bir geminin kaptanlığına kimse talip olmaz. Hasta masada kalır, uçak düşer, gemi karaya oturur... Neme lazım hiç heveslenmemek en akılcı yoldur. Çünkü başarısız olduğunda sonunda insan hayatı söz konusu olduğundan adamın başı belaya girer. Ama insanoğlunun içindeki şu sahneye çıkmak, televizyonda ya da sinemada oynamak arzusu hiç sönmez. Mesleği oyunculuk olan insanlara önce güzel iltifatlar yapılır. Bir zaman sonra, “Zamanında lisede ben de tiyatrodan oynadım, bu işleri kıvrırım,” noktası gelir. Hemen ardından “Beni de bir yerde oynatsana, benim de bir senaryom var okusana,” muhabbetine dayanır iş. **Oysa zamanında oynadığı tiyatro değil, müsameredir. Senaryom var dediği ise 300 sayfadan oluşan askerlik anılarıdır, hepsi bu...** Kötü oynadın diye hakkında adli soruşturma ya da dizide küçük rolü kıvrımadın diye adliye koridorlarında ömrünü tüketmek yok. En fazla kovulursun... Biraz rezil olsan bile geçen zaman içinde unutulur gider. Hiç olmazsa “Artizliği denedim ama olmadı,” ya da “Şahane oynadım ama kıskandılar, kovdular,” dersin. Ama önemli olan o şansı yakalamak zaten.

Mesleğim gereği birçok insanla karşılaşıyorum. Üniversitelerde ya da kitap fuarlarında bir şekilde karşılaşıyoruz. Yazdığı senaryosunu okutmak isteyenle, oyunculukta şansını denemek isteyenler kafa kafaya yarışıyor. Yönetmen, görüntü yönetmeni, makyaj, ses uzmanı, kameraman, prodüksiyon amiri, şaryocu olmak isteyen yok. Herkes artiz olmak istiyor. Benim neyim eksik, illaki artiz olacağım...

1980 öncesinde Devlet Tiyatroları'nın gençlik kursları dışında Turizm Folklor Derneği'ne gidiyorduk. Bitlis, Bingöl, Artvin gibi yörelerin oyunlarına merak salmıştık. Festivalerde gidip oynuyorduk. Dernek yöneticileri tiyatrocuyu olduğumuzu bildikleri için bizden festivalerde oynamak üzere seyirlik oyun rica ettiler. Aradık taradık “Pencesiz Kartal” diye bir hikaye bulduk, onu oyunlaştırdık. Güneydoğuda köylü bir genç, bir kıza vuruluyor, Allah'ın emri Peygamber'in kavliyle babasından istiyor. Kızın babası diyor ki “Sende iş yok güç yok, kızına bakamazsın, vermiyorum.” Nuh diyor Peygamber demiyor. Delikanlı bakıyor ki olacak gibi değil, kızla beraber kaçıyorlar. Eli silahlı adamlar peşlerine düşünce çaresiz başka bir köyün ağasının yanına sığınıyorlar. Ağa, delikanlıya sahip çıkıyor, öldürmeye gelenlere vermiyor delikanlıyı. Yanlarında birkaç gün misafir ediyor. Delikanlıya akıl veriyor, “Resmi nikah yaparsan kimse size ilişemez. Kız burada dursun, senin yanına adamlarımı da vereyim, şehre gidip nikah günü alın. Sonra sizi ben baş göz edeceğim,” diyor. Delikanlı bir heves köyden uçarcasına gidince ağanın gerçek niyeti ortaya çıkıyor. Kıza giderek tacizlere başlıyor, bir gece kıza tecavüz ediyor. Hemen ertesinde tüm köye ilan ediyor; “Büyük bir düğün hazırlığı yapın, ağanız yeni karısıyla evlenecek.” Kız ağlıyor, çırpınıyor ama ne yapsın elinden bir şey gelmiyor. Delikanlı nikah gününü alıp köye döndüğünde düğün gecesinin sonuna yetişiyor. Acı gerçeği öğrenmesi yetmiyormuş gibi, kendi babası ve kızın babası karşısına dikiliyor. Kızın babası ağır konuşuyor, “Hadi kızımı kaçırдың... Önce çok kızdım ama yiğit çocukmuş dedim kendi kendime. Sonra öğrendim ki kızımı kendin için değil, Beko Ağa denen adama avrat yapmak için kaçırmışsın... Töremiz gereği seni ellerimle vuracağım.” O sırada söze delikanlının kendi babası giriyor, “Şerefimizi iki paralık ettin oğul. Yazıklar olsun sana!” Ve kendi öz oğlunu tüfekte vuruyor, oyun bitiyor... Bütün sözlü kafa rolleri tiyatrocular üstlendik ama figürasyonun tamamı halk oyunlarında oynayan arkadaşlarımız. **Tiyatro onlara çok farklı ve zevkli geliyor; aşkla, şevkle provalara geliyorlar. Sahnede olmadıklarında kenarlardan provaları izliyorlar.** Bitlis halk oyunlarını öğreten Kürt gardaşım Levo (Levent) her fırsatta yanıma geliyor, “Zefo, beni artiz yap!” Yahu tamam oyunda bir sürü kalabalık var, köylüler var, düğün alayı var, ağanın adamları var... Git kalabalığa karış... Yookk,

gardaşımın niyeti belli oldu; sözlü rol istiyor. Sonunda aradığı şansı verdik. Oyunda ırz düşmanı, yavaşak, şerefsiz ağayı ben oynuyorum affedersiniz... Bunu oturduğum yerin tam arkasına elinde mavzerle koruma gibi diktim. Sahnenin sonuna kadar dikiliyor. Tam yeri geldiğinde arkamdan sekiz silindirli araba gibi gürüyor; “Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın!” Kuca oyunda bir repliği var ama önemli... Cümleyi patlatınca sahnenin sağından ve solundan köylüler, düğün alayı, davullar, zurnalar, halay ekibi sahneye doluyor. Levo, provalarda işini çok sevdi. Günlerce “Zefo, beni artiz yap,” diye diye formayı kaptı ya değmeyin keyfine... Her provada kendine güveni pekişti, giderek daha fortelerde bağırmağa başladı. Neredeyse salon sivaları dökülecek, o derece yani... Geldi çattı ilk oyun geces. Saatler öncesinden geldik, ışık, ses, dekor, kostüm, aksesuarlar, son kontroller, bazı büyük ikili üçlü sahnelerin hızlı ezberini geçiyoruz. Levo kenarda kıvranıyor. “Hayırdır gardaş ne oldu rengin yemyeşil?” “Zefo benim lafım neydi, unuttum.” “Ulan oğlum şaka mı yapıyorsun? Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın!” Suratına bakıyorum, şaka değil, gerçekten unutmuş. Minnetle sarılıyor bana. Zaman su gibi akıyor, kuliste hazırlanıyoruz. Kostümler, makyajlar, son hazırlıklar... Kuliste mırıl mırıl ezber duyuyoruz. “Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın! Helal olsun Beko Ağamıza, davullar zurnalar...” Dayanılacak gibi değil.

Sonunda yanlışlıkla davula zavul, zurnaya da durna deyince sinirimiz bozuldu, kahkahadan yıkılıyor. Hemen kulisten kaçtı, bir alt kata giden merdivenlerde oturdu.

Elleriyle kulaklarını tamamen dış dünyaya kapamış ezber geçiyor hiç durmadan. Levo plak gibi takıldı, “Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın!” “Yaa, ne oldu lan Levo? Zefo beni artiz yap diyordun... Tamam yaptık ama daha sahneye çıkmadan sıçtın. Nasıl olacak bu iş?” Öylesine gürüyor ki kulis yıkılıyor ama Levo kulaklarını tıkamış, işine konsantre olmuş, dünya yıkılsa duymuyor. “Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın!” Salon gürül gürül ağzına kadar dolu... Nihayet oyunumuz başlıyor. Birinci perdeyi kazasız belasız geçtik, şahane gidiyoruz. Levo'yla sahnemiz ikinci perdede... Kulis kapısında bekliyor bizi. Yine çaktırmadan ezber geçiyor mırıl mırıl... Arada çay, sigara, son uyarılar ve başarılarla kaldığımız yerden devam ediyoruz. Sahnede konuşurken arada Levo'ya bakıyorum, arkamda ne durumda diye. Kurşun asker gibi duruyor. Provalarda kaşı gözü telgraf çekiyordu, 400 kişiyi salonda görünce yeşil olan yüzü patlıcan rengi gibi geldi gözüme. İnsan ayakta ölür mü hiç? Demek ki ölebiliyormuş... Sahneyi oynarken baktım kenarlardan sahneye girecek olan kalabalık yerini aldı. Köylüler, davullar, zurnalar, düğün alayı, herkes hazır... Girecekleri repliği bekliyorlar. Nihayet o an geldi. Levo'nun sekiz silindirli araba gibi gürlemesi gerekiyor ama tık yok... Sahnede bir an sessizlik oldu. Dönüp arkama Levo'ya baktım. Sanki kovayla islatılmış gibiydi. Göz göze geldik, kaşlarını kaldırıp uzun kısa selektör yaptı. Mesajı aldım tabii... “Repliği unuttum, altıma sıçtım, birazdan ölüyorum, hakkınızı helal edin.” Levo'yla helalleşmemiz çok kısa sürdü. Oturduğum yerden kalktım, onun yerine ben gürledim; “Helal olsun bana be! Davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasınnnn!” Yan kulislerden kalabalık daldı. Davullar, zurnalar, halay malay ortalık yıkılıyor. Yerime oturur oturmaz Levo kulağıma eğildi ve sadece benim bile zor duyacağım bir volümde yapıştırdı; “Helal olsun Beko Ağamıza. Haydi davullar zurnalar çalsın, düğünümüz başlasın!”

**Yönetmen,
görüntü yönetmeni,
kameraman,
şaryocu olmak
isteyen yok.
Herkes artiz
olmak istiyor.**

Hiç okumadığın gibi oku.

Binlerce sesli kitap telefonunda,
14 gün ücretsiz dene.

storytel

14 gün deneme süresi bitince; aboneliğiniz, mobil uygulama içinden üye olursanız 29,99 TL/ay, sitemizden üye olursanız web'e özel 24,99 TL/ay ücretle başlar. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bedia Ceylan Güzelce

nasıl tanıştınız?

Hayat bir düştür, yalnız sana güzel görünür. İşte yeni romanımdan basit bir cümle. Roman yazmak, kahr işi. Öyle kendi kendine yapınca bir şey olmuyor zannediyorlar, oluyor.

Kamyonların kavun taşıdığı bir günden yazıyorum sana bunları. "Sanat bize ne görmemiz gerektiğini söylemez, sanat görmemizi sağlar" diyor Paul Klee ve kamyonların taşıdığı kavunların bir şarkıya dönüşmesini daha da anlamlı kılıyor. Kayda değer bir bakış, kayıt altına alınmış bir gülüş, başka bir kaydı sildirip üzerine yazdırılası bir duruş kalmış aklımda. Çok mutluyum, ölüyorum zannediyorum, ölüyorum da. Sonra yeniden başlıyorum, bir taşıyıcı anne buluyorum kendime ve ona diyorum ki "Sen bir daha doğur beni" sonra bir daha, ne olur ne olmaz, bir daha... Vasatla sinanmamışım henüz, "idare edemem anne" diye haykırmamışım, sigaramı yakarken saçlarımdan bir tutam da kendine alan ocağın hiçbir suçu yok, o kadar çok saçım var ki dört gözlü ocağa göz kirası diye veriyorum onları. İşte sevgilim, bana sorsan ben seninle ta o gün tanıştım. Ben tanışmanın anlık değil, bir ömürlük olduğunu düşünüyorum. Yani insan kendini yıllarca bir tanışmaya hazırlıyor.

İstanbul kanatlarımızın altında, sahiden öyle ama. Hezarfen daha şimdi uçuvermiş yanımızdan. Bir çuval incir topluyorum senin için, sonra bir çuval daha, kollarımda bir kuvvet var benim, hayret duyarsın. Beni kollarımdan sevmeye başlasan çok iyi edersin. İşte böyle nostaljik şeylerden bahsetmeye hiç niyetim yok, tanışmak diyorum, tanışmak uzun bir şey. **Onca yıl yan yana, sırt sırta kimi zaman yüz yüze durmuşuz, şaşılacak şey. Ama olmayınca olmuyor, görmeyince görmüyor insan.** William Blake diyor ki, "Sanat, yaşamın bilge ağacıysa, bilim de ölümün bilge ağacıdır." Dallanıyor budaklanıyor seni o ilk görüşüm, yanında istediğim kadar şarkı söyleyebileceğimi henüz bilmiyorum, ömrümce sürüp giden aptallığıma örtüsünü üzerimden çekip alacağını hiç bilmiyorum, beni apaçık seveceğini, hiç beğenmediğim ayaklarımdan çoraplarımı çıkarıp evde çıplak ayak dolaşabileceğimi, ters dönen saçımı spreyle yapıştırmak zorunda olmadığımı, bir yerimin ağrıdığını söylemenin bir sızlanma ya da faşizme göre zayıflık değil; hızla

çözülmesi gereken basit bir mesele olduğunu filan... Bilmiyorum.

Güneş bazen denize, bazen uzaya ve bazen de içime batıyor. Sen köpekten korkuyorsun ben "Hav" sesinden. Tanışmak çok uzun sürüyor, bir zamanlar adında "Köylü" kelimesi geçen siyasi partiler varken bir süredir "Köylü" demek ayıp sayılıyor. Ama biliyorsun, herkes kendine bir köy arıyor, seni kimsenin kovmayacağı bir toprak, annenin sütünden yapılmış, babanın sabırla sona ermemiş bir köy için şimdi canını verecek

insanlar tanıyorum. Ben de veririm. **Bir seferinde "Canım**

tatlı mı sence benim?" diye sorduğumda

gülmüştün. Sana yi devrimine gıcığım,

henüz senle tanışmamışım, fabrika

ayarlarım yerle bir. Aynı sakızın yetmiş iki

çeşidi olmasına saydırıyorum, rönesansın rö'sünü

tamamlayamadan çürümekle karşı karşıya kalmışız

ya, en çok da ona bozuluyorum. Orhan Veli'yi

İngilizce'ye tercüme ederken en iyi ihtimalle kurdeşen

dökmüştür diye düşünüyorum ilk kültür bakanı Talat

Halman'ı, böyle bir haziran ayında kurulmuş bakanlığın

koridorlarında oturmuş sana bir şiir yazıyorum. Sahi,

ne olacak benim bu şiirlerim? Paralel evrende benden bir

tane daha var, o koridorda elinde kalem kağıt ölü bulunuyor,

bir başka evrende benden bir tane daha var, bir sinek olarak

Avustralya çöllerinde yaşıyor ve onun seni bulma ihtimali hiç yok.

Hayat bir düştür, yalnız sana güzel görünür. İşte yeni romanımdan basit bir cümle. Roman yazmak, kahr işi. Öyle kendi kendine yapınca bir şey olmuyor zannediyorlar, oluyor. Çok basit gibi gelen cümleler, insanın kalbini zayıflatırken kollarını güçlendiriyor. Yalnızca kollarını. Neyse, uzundur tanışmak, dünyanın her yerinde bu böyle. "Kamyonlar kavun taşır, ben hep **seni** düşünürüm" diye başlayan şarkının "İçimdeki şarkı sustu" diye bitmesi beni hep üzmüştür. Biz insanlar, tanışma faslını hep ıskalarız nedense. "Nasıl tanıştınız?" dünyanın en güzel sorusudur oysa, üzerine pek düşünmeyiz. Sahi, siz, nasıl tanıştınız?

Alper Canıgüz

türkiye'nin en yakışıklı erkeği

O anda sanki bizi baskı altında tutan görünmez bir mengene gevşeyivermişti. Şimdi hepimiz gülümsüyorduk, hareketlerimize bir rahatlık gelmişti. Hatta Burçin yeniden çekirdek çitlemeye girişmişti.

Geçenlerde Volkan aradı. "Eski arkadaşlar yarın akşam bizde buluşup maç seyredeceğiz, sen de gelsene," dedi.

"Tamam," dedim. "Eski arkadaşlar kim?"

"Ediz gelecek, Burçin gelecek. Bir de işlerini halledebilirse Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği."

"Kim?"

"Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği," diye tekrarladı Volkan. "Bizim iş yerinden. Çok esaslı biri, seversin sen de."

"Sen dalga mı geçiyorsun benimle?" dedim. "Ne demek Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği yahu?"

"Gerçek adı Ekrem ama herkes onu böyle tanır: Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği."

Ertesi akşam Ediz, Volkan, Burçin ve ben televizyonun karşısındaki kanepeye yan yana dizilmiş çekirdek yiyorduk. Yorumcular maç öncesi geyiklerini çevirirken biz de ortaokul günlerimize dönmüş, birbirimize kaba saba espriler yapmaktaydık. Maçın başlamasına on dakika kala kapı çaldı. Gelen, Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği'ydi. "Merhaba arkadaşlar," diye girdi içeri. "Nasılsınız?" Hepimizle tek tek el sıkıştı, ardından geçip bir koltuğa oturdu.

Ortama birden saygılı bir sessizlik çökmüştü. Merakla, gelen adamı inceledim. Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği oldukça sıradan bir görünüme sahipti. Orta boylu, orta yapıydı. Saçları hafif seyrelikti. Kırk-elli yaşları arasında olmalıydı. Giyiminde göze çarpan özel bir şey yoktu. Modayı takip etmediği açıktı, öte yandan zevksiz de diyemezdiniz. Ekose bir gömlek, düz yeşil bir pantolon, siyah ayakkabılar. Saygılı, güven veren bir havası vardı. Çenesinden burun kenarlarına doğru derin çizgiler uzanıyordu. Yüzünde hem ciddi, hem iyimser, hem de hüzünlü bir ifade taşıyordu. Hareketleri sakın ve kararlıydı. Sigara yakışı, külü silkişi, televizyona bakışı... Garip bir zarafeti vardı kuşkusuz. Bir anda arkadaşlarımda da, aynı benim gibi, büyülenmişçesine Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği'ni incelediklerini fark ettim.

"Çay yaptınız mı?" diye sordu Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği.

Volkan ok gibi yerinden fırladı. "Şimdi demlendi Abi, koyuyorum hemen."

Çekirdek yemeyi kesmiştik. Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği çekirdek çitlemiyordu ve bu edim birden gözümüze çirkin gelmeye başlamıştı. Volkan bir tepsile çayları getirdi. Ekrem Abi'ninkini alıp kendisi uzattı, biz çaylarımızı tepsiden aldık. Ölçülü şıktırımlarla çaylarımızı karıştırıyorduk ki en patavatsızımız olan Burçin daha fazla kendini tutamadı: "Abi, harbiden çok yakışıklıymışsınız."

Burçin bu lafı ederken çayını dudaklarına götürmekte olan Ekrem Abi hareketini yarıda kesmedi. Çayını hüpletti, bardağı tabağına yerleştirdi, yutkundu. Çok tuhaftı doğrusu. Hepimiz son derece tedirgin bir bekleyiş içindeydik ama o bizi bekletmek için özel bir şey yapmıyordu. Bu yüzden hepimiz Burçin'den nefret ediyorduk. Sanıyorum Burçin de kendinden nefret ediyordu. Birkaç ağır şapırtısıyla kutsal devinimini nihayetlendiren Ekrem Abi nihayet merakla beklediğimiz yanıtını verdi: "Teşekkür ederim."

O anda sanki bizi baskı altında tutan görünmez bir mengene gevşeyivermişti. Şimdi hepimiz gülümsüyorduk, hareketlerimize bir rahatlık gelmişti. Hatta Burçin yeniden çekirdek çitlemeye girişmişti. Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği'yle tanışana kadar hayli yakışıklı olduğunu düşündüğümüz Ediz, "Abi," dedi. "İyi kazandıran bir işim var, haftada üç

"Yakışıklılık eşkenar bir üçgene benzer," dedi sonunda. "Ama üçüncü kenarı yoktur."

gün spora gidiyorum, marka giyiniyorum fakat yine de bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorum. Yakışıklı olmak için daha ne yapmam lazım?"

"Yakışıklılık," dedi Ekrem Abi, "daha ziyade, bir ruh durumudur."

Heyecanlanmıştık. Acaba biz de yakışıklı olabilir miydik? "Peki bu ruh durumuna nasıl ulaşabiliriz Abi?" diye sordu Volkan, utanç verici ereksiyonunu saklamaya çalışan bir ergen gibi oturduğu yerde kıvrınarak.

Ekrem Abi, söyleyecek çok şeyi olanlara özgü bir sessizlikle bekledi bir süre. Biz de ahmaklara özgü bir sessizlikle bekledik bir süre. "Yakışıklılık eşkenar bir üçgene benzer," dedi sonunda. "Ama üçüncü kenarı yoktur." Hiçbir şey anlamamıştık. "Şöyle açıklayayım," diye sürdürdü. "Bir noktadan çıkan ve 60 derece açıyla sonsuza doğru uzanan iki çizgi hayal edin. Yakışıklılığınızın ölçüsü bu üçgenin kapladığı alan kadardır."

"Ama üçgenin üçüncü kenarı yoksa," dedim, "o alan hiçbir zaman hesaplanamaz çünkü kapladığı yer hep büyür."

"Kesinlikle," dedi Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği. "Yakışıklılık sonu gelmeyen bir süreçtir."

Biraz hayal kırıklığına uğramıştık. Biz bu yakışıklılık işini kıvıramayacaktık galiba. Ya da belki Ekrem Abi bizimle kafa buluyordu. "Üçüncü köşesi yoksa neden buna üçgen diyoruz onu anlayamadım," diye ısrar ettim.

"Çünkü üçüncü çizgi her zaman çekilmek zorundadır. Sadece, siz çekemezsiniz."

"Peki kim?" diye sordum. "Kim çekiyor o çizgiyi?" Dokunsalar ağlayacak gibiydim nedense.

Türkiye'nin En Yakışıklı Erkeği'nin bakışları televizyonu delip geçti ve sonsuzluğa sabitlendi. Boğuk bir sesle yanıtladı: "Ölüm!"

Kalakalmıştık. O güne kadar yakışıklılığın bu kadar karmaşık, bu kadar lanetli bir şey olduğu aklımızın ucundan bile geçmemişti. Neyse ki Burçin kendini çabucak toplamıştı. "Yani yakışıklı olmak için tam olarak ne yapmamız gerekiyor?" diye sordu her zamanki gamsız pragmatizmiyle. "Şunu biraz daha basitleştiremez misiniz bize?"

"Elbette," dedi Ekrem Abi uzanıp televizyonun kumandasını sehpanın üstünden alırken. "Gözlerinizi daha az kırıştırın, hiçbir şeyi fazla abartmayın ve kamuya açık yerlerde asla ama asla osurmayın." Sonra da ölüm kadar yakışıklı, kumandayı kaldırıp televizyonun sesini açtı.

Uğur Meleke

benim için çok gençsin yabancı!

Monty'nin arkasında üç kapı değil, 100 kapı olduğunu varsayalım. Siz 1 numaralı kapıyı seçtiniz ve Monty kalan 99 kapıdan 98'ini açtı. Şimdi ne yapmalısınız sahi?

Yaklaşık 15 yıl önce, Güney Los Angeles'ta sıradan bir kahve dükkanında, sabah kahvaltısını geçiştirme maksadıyla bir sandviç almak için sıra bekliyorum. Önümde 60-65 yaşlarında, üstü başı kir pas içinde bir hanımefendi var. Giyim-kuşamı ve tavrından evsiz olduğu izlenimine kapılıyorsunuz; cebinden de bir avuç dolusu bozuk parayı çıkarıp tezgâhın üstüne koyunca geçimini nasıl sağladığını da az çok tahmin edebiliyorsunuz. Kadın, tezgâhın üstüne koyduğu bozuk paraları karşılığı bir çörek ve bir kahve sipariş ediyor. Kasiyer genç adam, bozuk paraları pek de hoş olmayan bir yüz ifadesiyle sayıyor, sayıyor... Ve sonunda kadına parasının sadece bir çöreğe ya da bir kahveye yeteceğini, birini tercih etmesi gerektiğini söylüyor. Kadının canı sıkıldığı yüzünden hissediliyor ama mağrur bir ifadeyle "kahveden vazgeçtiğini" genç adama iletiyor. O noktada bir refleksle kadına dönüyor ve "Size bir kahve ısmarlayabilir miyim?" diye soruyorum. Birkaç saniyelik sessizlik... Bikkın kasiyer asık suratıyla bekliyor, üstü başı kir pas içindeki kadına usulca bana doğru dönüyor ve şöyle söylüyor: "Benim için çok gençsin yabancı!"

Bu sefer sessizlik sırası bana geçiyor. Kafamda dört seçenek var:

- 1) Kadın kahveyi istiyor ama ortamı ısıtmak için araya bir espri sıkıştırdı. Susup ödemeyi yapmalıyım.
- 2) Kadın kahveyi istemiyor ve konuyu bir espriyle savuşturdu. Susup sıramı beklemeliyim.
- 3) Kadın kahveyi istiyor ama ısrar etmemi bekliyor. Üstelemeliyim.
- 4) Kadın aramızdaki 40 yaş farkına rağmen onunla flört ettiğimi düşündü. 100 metre ötede bir kahve dükkanı daha yok muydu sahi?

Karar vermek için zamanım daralırken, kadın gülümsüyor ve "Şaka yapmıştım evlat," diyor. Artık dördüncü seçenek ortadan kalktı. Flört zannı yok. Peki bu durumda ben ne yapmalıyım: İlk tercihim koruyup, susup sadece ödemeyi mi yapmalıyım? Yoksa diğer seçenekler mi gerçeğe daha yakın?

Burada hayatı birkaç saniyeliğine dondurup, filmi yaklaşık 30 yıl geriye sarıyorum: Sene 1975, yer Burbank, Kaliforniya... Amerikan televizyonunun o sıralarda çok meşhur olan yarışma programı "Let's Make A Deal"ın popüler sunucusu Monty Hall, üç tane kapalı kapının hemen önünde. Yarışmacıya dönüp şunları söylüyor Monty:

"Burada A, B, C diye adlandırdığımız üç kapının birinin arkasında 1975 model muhteşem bir Lincoln var. Diğer ikisinin arkasındaysa birer keçi sizi bekliyor. Eğer Lincoln'un anahtarlarının arkasında olduğu kapıyı bulursanız, araba sizin..."

Yarışmacı, A kapısını seçiyor.

Monty Hall yarışmacıya A kapısı karşılığında 250 dolar teklif ediyor.

Yarışmacı reddediyor.

Monty teklifini 500 dolara çıkarıyor ve yarışmacıyı uyarıyor: "Arabanın sizin kapınızda olma ihtimali yalnızca 3'te 1. Kaybetme ihtimalinizse 3'te 2..."

Yani kazanma ihtimalinizin 2 katı.

Buna rağmen ben size 500 dolar teklif ediyorum."

Yarışmacı, bir kez daha reddediyor.

Monty bu kez beklenmedik bir hamle yapıyor ve B kapısını açıyor. Kapının arkasında tahmin edebileceğimiz gibi bir keçi otuluyor.

Monty yarışmacıya dönerek son bir teklif yapıyor: "Artık anahtarların sizin kapınızın arkasında olma ihtimali, yüzde 50... Bu yüzden de size 1000 dolar teklif ediyorum."

Yarışmacı çutkunuyor. Ve parayı reddedip, tercih ettiği kapıyı değiştirme kararı veriyor: "Artık A kapısını değil, C kapısını istiyorum."

Yukarıdaki fantastik hikâye, aslında matematik tarihinin en güzel paradokslarından biri. Ve harika bir açmaz içeriyor: Monty Hall bir kapıyı açarak gerçekten de yarışmacının şansını iki katına mı çıkardı? Yoksa zaten arabanın hangi kapının arkasında olduğunu bildiği için durum aynı mı kaldı?

Sorunun kesin bir yanıtı olmamakla birlikte, gerçeğe en yakın açıklama şu: Monty'nin arkasında üç kapı değil, 100 kapı olduğunu varsayalım. Siz 1 numaralı kapıyı seçtiniz ve Monty kalan 99 kapıdan 98'ini açtı.

Şimdi ne yapmalısınız sahi? Kazanma ihtimali yüzde 1 olan kapınızda ısrar mı etmeli, yoksa Monty'nin bilinçli olarak kapalı bıraktığı kapıyla mı değiştirmelisiniz tercihinizi?

Cevap basit: Sizin kapınızın kazanma ihtimali yüzde 1. Monty'nin bilinçli olarak kapalı bıraktığı kapının kazanma ihtimali ise kalan yüzde 99. Yani yarışmacı Monty'nin blöfünü görüyor ve kapı kararını değiştirmesi de zekice.

Kafası fena halde karışık zaman makinemin ibresini şimdi 43 yıl öteye, 10 Mayıs 2018'e çeviriyorum. Geçtiğimiz günlerde Cadebostan'da kız arkadaşımın kahvaltı ederken Haziran KAFASI için bu kez içinden futbol geçen bir öykü mü yazsam diye soruyorum ona...

Cevabı "Yine Ankara anılarını yazmaman gerektiği kesin," oluyor...

Önce 2003'e, Los Angeles'a gidiyor zihnim.

Sonra 1975'e, Burbank'e.

Bu durumda ne yapmalıyım sizce? Birinci kapıda (yani futbolda) ısrar edip kazanmayı mı ummalı, yoksa tercihim 99'uncu kapıyla (yani matematik kapısıyla mı) değiştirmeliyim?

Yanıtınız temmuz konusu için de fikir verebilir bana...

A

B

C

kötü düşünceler tarifi

KAFALARIMIZIN ÜSTÜNDE
BAZI YERLER VAR, VE BİZ
İNSANLAR HAKKINDAKİ
KÖTÜ DÜŞÜNCELERİMİZİ
BURAYA ATIYORUZ!!

ŞİMDİ ETRAFIMIZDAN
BİRAZ KÖTÜLÜK
TOPLAYALIM...

BİRAZ GEÇMİŞTEN BULUP
GETİRDİKLERİMİZ, KÖTÜ
DÜŞÜNCELER TARİFİ İÇİN
HİÇ FENA OLMAYACAKTIR

ŞİMDİ BİR TUTAM
ONAY ALMAMIZ
GEREKİYOR...

EN GÜVENDİĞİMİZ VE SEVDİĞİMİZ İNSANLAR
TARİFİMİZE MÜTHİŞ TATLAR KAZANDIRABİLİR...

SEN SAÇINI NİYE O
TARAF TAARADIN YA?
HEP BU TARAF
TARİYORDUM Kİ...

TARİFİMİZDEN NEFİS
KOKULAR GELMEYE
BAŞLADI BİLE...

TARİFİMİZİN BİR
DİĞER ÖZELLİĞİ ÇOKÇA
İNSANA RAHATLIKLA
SERVİS EDİLEBİLMESİ

PRATİK OLARAK
HAZIRLANABİLMESİ...

VE HERKESİN HAYAT
TADINA UYGUN OLUP,
Bİ ANDA KENDİ İÇİNE
ÇEKEBİLMESİ..

EN ÖNEMLİSİ DE
KÖTÜ DÜŞÜNCE
MALZEMELERİNİN
BİR SÜRE SONRA
BİZİ OLUŞTURMASI

...VE TARİFİN KENDİSİ
OLDUĞUMUZDA

Gökhan Çınar

baba

Babal Bak ikimiz de yaşıyoruz. Yalnızlıklarımız çoğalıyor, direncimiz azalıyor yaş aldıkça. Sen beni bağışla, ben seni affedeyim artık. Geldik, gidiyoruz. Yaralı olmak zorunda değil her ölüm. Bir gün gidersem acıma pişmanlık eklensin istemiyorum. Sıralı olmak zorunda da değil her ölüm. Bir gün gidersem söylenmemiş sözlerin kalsın istemiyorum. Gel, barışalım biz. Kusurlarıma sarıl bir kere de! Beğenmediğin zayıflığıma dokun. Alışamadığın huylarımı bu sefer yargılama, birlikte var olmamız için kabul et. Sevmediğin hallerimi değiştirmeye çalışma, birbirimizi tamamlamamız için sabret. Ben de gözlerimi kaçırmayayım senden artık. Sana meydan okumak için kendimle savaşıyayım bundan sonra. Kirgin çocukluğumu dövmeyi, yanımda olmayışına sövmeyi bırakayım ben de. Gel, barışalım biz. Artık konuşulmayan konularımızın suskunluğunda boğulmak istemiyorum. İçimden onlarca sözcük geçerken sessizlik anlaşılmamıza uymak istemiyorum. Ezberlenmiş kelimelerle halini hatırlarını sormak değil, hissedilmiş cümlelerle içimi açmak istiyorum. Canım yandığı için canını yaktığım her bir darbem için özür diliyorum. **Yenilgilerimde başımın okşanmadığı her anı için senden şefkat istiyorum. Buradayım, bekliyorum.** Başımın omzuna duyduğu hasrete bir son verelim artık.

Bak ikimiz de telaşlanıyoruz. Tansiyonun yükseliyormuş içine atıklarının yükü yüzünden. Kalbin zayıf kalmış hep güçlü durduğun için. Geceleri uyuyamayıp dolandığını söyledi annem. Sigarayı çoğaltmışsın ve pek içinden gelmiyormuş arkadaşlarınla konuşmak. Soruyormuşsun beni gözlerini kaçırmak için. İşimi, gücümü, sağlığını, hastalığımı merak ediyormuşsun. Geçen gün telefonda yine kızarak sevdin beni. Benim için üzüldüğünü söylemek isterken yine sizi üzdüğümü söyledin. Baba ben çok üzülüyorum. Ben çok üzülüyorum baba demek istiyorum gözlerine baka baka. Merak ettiklerini anlatmak istiyorum. Çok koşturuyorum. Senin gölgenden kaçmak için mi, senin gücüne ulaşmak için mi bilmiyorum. Hızlı çarpıyor benim de kalbim. Nasıl çarptığını duymanı istiyorum. Geceleri rüyamda sana anlatıyorum. **Bazen bir duvarın arkasından sesleniyorum sana ama duyuramıyorum. Boğazımın yırtıldığını zannediyorum uyandığımda. Bazı kâbuslarda duvar sensin zaten. Bazı kâbuslarda duvar benim.** Yıkılın duvarlarımızı ve baba-oğul geniş bir meydana buluşalım artık. Gerekirse önce hesaplaşalım iki tek atıp. Sen karşılanmamış beklentilerini anlat küfür kıyamet. Ben kapatamadığım eksikliğini vurayım yüzüne. Ateşten sözler, keskin anılar, hayal kırıklıkları havada uçuşsun. Bu sefer yarım kalmasın. İkimiz de kiralım öfkenin zincirini. Birbirimizi acıtmak için değil, acımızı dindirmek için konuşalım bu sefer. Sonra bu yüzleşmemizden yorulalım. Yorulup yığılalım birbirimizin üstüne. Öfke içimizden taşarken gözyaşı olsun. Savaştan kurumuş, hırstan dönmüş, öfkeden kararmış gözlerimizi kendi haline bırakalım. Birbirimize bakalım ve üzülelim. Barışmak için

üzülelim. Bakarsın, sarılırız. Savaşımın barışına duyduğu hasrete bir son verelim artık.

Bak ikimiz de değişiyoruz. Bak bir aynaya. Nerede o elini masaya vurduğunda ortalığı yıkan heybetli adam! Bakıyorum kendime. Nerede o seni ve düzeni değiştirmek için gemileri yakan asi çocuk! Hayat vura vura eğitti bizi. Sen görmek istemesen de olgunlaştım ben. Ben kabul etmesem de yumuşadın sen. Neydik, ne olduk? Niye böyle olduk biz baba? Sana benzememi istedin. Biliyorum. Korkularımı yakıştıramadın kudretine. Hayallerimi benzetemedin gerçeklerine. Zaaflarımı sevemedin. Senden farklı oluşumu, bildiğinden başka oluşumu kabullenemedin. Senin beklediğin gibi büyüyeyim istedin. Farklılıklarına kızdın hep. Oyunlarımı bozdun, müziğimi kıstın, doğamı yargıladın. Hep büyüyeyim istedin ama beni büyütmedin. Büyünür mü baba öyle?

Vazoları kırmadan, geceleri korkmadan, yaralara ağlamadan büyür mü

Müziğimi kıstın, doğamı yargıladın. Hep büyüyeyim istedin ama beni büyütmedin. Büyünür mü baba öyle?

çocuk? Kuralları bozmadan, babasını sorgulamadan, dağıtıp saçmalamadan büyür mü çocuk? Kendi gibi olmadan büyür mü çocuk? Büyümez inan! Yükselseceği yerden yıkılır. Uzayacağı yerden kesilir. Büyüyeceği yerden kırılır. Ben de kırdım, kırğınım hala. Ve kırdım seni defalarca. İçimi duy diye o kapıları çarptım. Beni çağır diye evden kaçtım. Beni gör diye belaya buluştım. Kızdığın her şeyi tecrübe listeme ekledim. Hiç sevmediğin şeyleri sevdirdim kendime. Benim kadar yaralan istedin. Yaralandım, yaralandın. Yaralarımız ikimizi de değiştirdi. Anlatalım o yaraları birbirimize. Saralım birlikte. Çocukluğumuzun şefkatine duyduğu hasrete bir son verelim artık.

Bak ikimiz de biliyoruz. Babanın oğluna sevgisi mesafelerle eksilmiyor. Oğulun babaya ihtiyacı zamanla azalmıyor. Barışıp affedelim biz birbirimizi. İkimizin yarım çocuklukları dertleşsin. Onlardan bir tam birakalım benim çocuğuma. Söylemedim sana. Baba olmayı düşünüyorum. Çocuğum sana da bana da benzesin istiyorum. Ama en çok kendisine benzesin, kendisine doğsun istiyorum. Şeyi de söylemedim. Bir arkadaşımın babası öldü geçen hafta. Cenazede ben çok ağladım. Senin yasını tuttum orada. Eksik anılarımızın hüznüne ağladım. Ölürsün diye çok korktum. Şeyi de söyleyeyim sana. Geçen gün radyoda senin o şarkına denk geldim. "Kederli günlerimde arkadaş oldun bana..." Gülümseyerek söyledim. Biliyorsun orda da "Hadi gel barışalım" diyor. Barışınca sevdiğin alaturka şarkılardan söyleriz. Gidemediğimiz filmleri izleriz. İlk derbide birlikte ayağa fırlarız. Hiç yapmadık, beraber balık tutarız. Atışa atışa tavla oynarız. Sokakta çocukları seyrederiz. Hanımlarımızdan şikâyet ederiz. Gazetelerimizi okurken memleket gündemine söveriz. Sen beni beğenmeyip fırça atarsın. Ben senin huysuzluğunla dalga geçerim. Kendimi tutmadan avaz avaz "baba" diye seslenirim. Kendini sıkmadan ağız dolusu "oğlum" diye cevap verirsın bana. Aramız iyice güzelleşir. Anılar öylece yenilenir. Acılar böylece iyileşir. Oğulluğumuzun babalığına duyduğu hasrete bir son verelim artık.

gökhan çınar

geçecek mi?

Bu dünyaya "beklenti olmaya" gelmedim. Bu dünyaya başkası olmaya, ezberlere uymaya, hep aynı şarkıyı duymaya gelmedim...

Tüm
kitapçılarda

www.destekdukkani.com

DESTEK
Yayıncılık

www.destekdukkani.com

twitter.com/destekyayinlari

facebook.com/destekyayinevi

instagram.com/destekyayinlari

ayın fotoğrafı

#kafadergisi

ayın çizeri

Hazal Kartal

@_yigithan

@ozlempskl

@ezgiapydn

@evelzamanicinde

@melodilifotografklar

@sinembidur

Ceren Akbulut bekle beni

Bekle beni Galata'nın o dar sokaklarında.
Elinde bir şişe şarap, üstünde siyah bir palto
Bekle.
Bekle eserlerken en kavurucu rüzgârları gecenin,
Yüzüne vururken boğazdan kalkan gemilerin yarattığı dalgalar, bekle.
Bir kuşun kanadı gibi çarparken kalbin Eminönü'nde,
Dostlarıyla rakı balık yaparken bir çilingir sofrasında, bekle beni.
Elbet gelir vakti zamanı, elbet vardır her şerde bir hayır.
Elinde papatyalarla ararken de bekle beni Galata'nın o dar sokaklarında.
Bir uçurumdayken ben senin kalbinde bekle yine beni.
Söz verdim ya geleceğim, her sözüne ölüp ölüp dirildiğin kadını bekle.
Bekle ki sevgilim,
Gelmeye yüzüm olsun o dar sokaklara.
Bekle ki seninle oturup içelim o şarabı Galata'da.
Bekle ki o siyah paltoyu örtüp üzerimize uzanalım yıldızlara bakabilmek için.
Bekle ki sevimlerimiz anlam kazansın.
Her neyse bilirim ben yüzüm olmayacak gelmeye, sözüm olmayacak söylemeye.
O elindeki şarap şişesi kırılacak bir gün Galata sokaklarında.
Ve Galata,
O kibirli Galata,
Bir aşk için ağlayacak şimdi
Sokaklarında başlamamış,
Yatakta bitmemiş olan.

Gökçe Yılmaz sarmal odalar

Sarmal odalar düşün, kırık pencereler, yalın duvarlar. Perdeleri kir düşün, yerleri soğuk, köşeleri nemli. Bir masa düşün etrafı çevrili dünsüz bugünü yitmiş. Sabahın sesine kulak ver. Üstünde kaynayan suyu işit. Önünde bir döşek, üstünde yarım kalmışlık. Derdin tamamladığı düşler. Umudu düşün kadere boyun eğmeyen. Her anlamda kendini var eden. Bir anne bir baba bir çocuk. Damı dökülmüş bir ev, turuncuya çalan kiremitleri kırık. Sarmal odalar düşün içinde yaşayan hayatlar. Olmazlardan olanları hayal eden, olmadıkça daha da bir şükreden.

Sarmal odalarda yanan bir soba var. Soruyorum sana hangi odun, hangi ise bulanmış kömür yakar geçmişin acı dününü? Sarmal odalarda bir acı var çevreleyen her günü...

Sunay Akın

bir kalecinin rüyası

Penaltı atışı sırasında kaleciler topa vurulmadan önce öne doğru çıkabiliyorlardı, ta ki 1894 yılında, Sheffield United'ın kaleşine Henry Foulke geçinceye kadar!..

Hakem penaltı noktasını gösterdiğinde, Brezilyalı futbolcular kalecilerinin bu vuruşu da kurtaracağından emindir. Walter, kale çizgisinin üstünde, beyaz kireçle işaretlenmiş penaltı noktası üstünde duran futbol topuna avının zayıf anını kollayan bir atmaca gibi bakmaktadır. Penaltıyı atacak olan futbolcu, gök mavisi rengindeki formasıyla İtalyan Meazza'dır. Tarih 1938, Dünya Kupası, Fransa'nın Marsilya kentinde oynanan yarı final maçıdır. Turnuvaya Avrupa'dan 12 takım, Amerika kıtasından Brezilya ve Küba, Asya'dan da Endonezya katılmaktadır. Brezilya-İtalya karşılaşmasının 60. dakikasında tartışmalı penaltıyı çalan İsviçreli Hans Wuthrich gibi turnuvadaki maçları yöneten hakemlerin hepsi de Avrupalıdır. Meazza gerilip topa doğru koşarken şortu düşer... İtalyan oyuncu eliyle şortunu yukarı çekerek hiçbir şey olmamış gibi atışı yapar.

Penaltı kurtarmakla ünlü kaleci Walter, gülme krizine girdiği için yanından geçen topa bir şey yapamaz. Bu gol tarihe, bir kalecinin gülmekten ağzı kulaklarında yediği ilk gol olarak geçer.

Bakmayın siz Walter'ın güldüğüne, kalecilerin korkulu rüyasıdır penaltılar. Ne gariptir ki penaltı kuralının mucidi de bir kalecidir!.. İrlanda'nın Milford Everton FC takımının kalecisi William McCrum ceza alanı içinde rakip oyunculara yapılan faullerin kaleye direkt şut olarak atılması teklifini ortaya attığında, yıl 1891'dir. İngilizler bu kuralı centilmenliklerine sığdıramazlar ve kabul etmezler. Ne de olsa bir İngiliz bilerek faul yapmaz ve kaleye giden bir topu kasıtlı olarak eliyle kesmez... Ama İngilizlerin burunları havada öyle uzun süre kalmaz. Aynı yıl, İngiltere'de Federasyon Kupası çeyrek final maçında, Notts County'li bir oyuncu Stoke City'nin ağlara giden bir şutunu kale çizgisi üstünde elle keser. Hakemin verdiği serbest vuruş gol olmayınca ortalık karışır. Uzun süren tartışmalar sonunda İngilizler penaltı kuralının uygulanmasına karar verirler.

Ne var ki İngiltere'de verilen ilk penaltının da komik bir öyküsü vardır. 1891-1892 sezonunda, Aston Villa 1-0 öndeyken, maçın bitimine iki dakika kala Stoke City penaltı kazanır. Karara sinirlenen Aston Villa'nın kalecisi uzun bir degajla topu sahanın dışına, ormanlık alana atar. Hummalı bir aramanın ardından top bulunamaz ve yedek top da olmadığı için maçı Stoke City kaybeder. Bu da demek oluyor ki ilk penaltı atılmasıyla değil, atılamamasıyla tarihe geçmiştir. Penaltı atışı sırasında kaleciler topa vurulmadan önce öne doğru çıkabiliyorlardı, ta ki 1894 yılında, Sheffield United'ın kaleşine Henry Foulke geçinceye kadar!.. 1.93 boyunda, 150 kilo ağırlığındaki "Fatty" (Şişko) lakaplı Foulke, dev cüssesiyle penaltı atışı esnasında topa doğru koşarken kalesini küçültmekle kalmıyor, rakibini de korkutuyor, konsantresini bozuyordu. 1905 yılında Chelsea'ye transfer olan Fatty, bir maçta iki penaltıyı da kurtarınca, atışı yapan oyuncu şunu söyler: "Topu nereye atabilirdim ki!? Fatty tüm kaleyi

kaplıyor"... Fatty Foulke'un estirdiği korku rüzgarı üzerine kalecilere, penaltı atışı yapılırken ileri doğru çıkmama kuralı getirilir.

Turnuvalarda final maçları berabere bitince, kazanan takım para atışıyla belirleniyordu.

1968 Avrupa Şampiyonası'nda İtalya eleme maçlarında Rusya'yı (SSCB) para atışıyla geçmekle kalmamış, Yugoslavya'yla berabere biten final maçını da yazı/tura atışıyla kazanmıştır.

Tartışmalara neden olan bu uygulama 1970'de kaldırılarak penaltı atışlarına geçilir.

1959 yılında, ülkemizde bir profesyonel lig maçında verilen ilk penaltı kararında, topun başında Karagömrüksporlu Kadri Aykaç'ı, kalede de Vefasporlu Baskın Soysal'ı görürüz. Ne gariptir ki tıpkı İngiltere'de verilen ilk penaltı kararında olduğu gibi bizde de ilk penaltı gol olmayacak, gerçekleşen atış kaleci Baskın tarafından kurtarılacaktır. Hacettepe'ye transfer olan Baskın, Ankaragücü'nün kalesinde devleşecek, başarılı kurtarışlarıyla futbolseverlerin hayranlığını kazanacaktır. Penaltıdan atılan ilk gol ise yine aynı yıl, 1959'da kayıt altına alınır. Fenerbahçe ve Beykoz

arasındaki maç 1-1 devam ederken, 86. dakikada Beykozlu Mehmet kaleye gitmekte olan topu eliyle keser ve hakem tereddütsüz düdük çalarak penaltı noktasını gösterir. Lefter ilk penaltıyı gole çeviren futbolcu, Sıtkı da penaltıdan gol yiyen ilk kaleci olarak futbol tarihimizdeki yerini alır.

Penaltı atışında kaleci, vuruşu yapacak olan futbolcunun topu uçmaya karar verdiği köşenin tersine atacağıni düşünür ve vazgeçer; penaltıyı çekecek olan futbolcu da aynı şekilde topu atmaya düşündüğü köşeden vazgeçerse ne olur? Peter Handke, "Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi" adlı kitabında bu huzursuzluğu anlatır okura. Romanın kahramanı eski kaleci montör Josef Bloch'un işten çıkarılışıyla başlayan kitap, bir penaltı atışındaki sarı kazaklı kaleciyle son bulur.

Brezilyalı Walter'ın gülerken yediği penaltı golüyle çıktığımız yolu gülerken tamamlayalım: Trabzon Karması, Samsun'da oynanan turnuvadan otobüsle geri dönmektedir. Finale kadar yükselen takım, berabere biten maç sonrasında penaltı atışlarıyla 6-5 kaybettiği için, otobüste kimsenin ağzını bıçak açmamaktadır. Gecenin karanlığında yol alan otobüsün arka koltuğunda uyuyan kaleci Mehmet Kulaksızoğlu aniden üç koltuk yanında oturan teknik direktör Özkan Sümer'in kucağına doğru uçar. Trabzon'un futbol dehası Özkan Sümer irkilir aniden: "Ne oldu oğlum?"

"Hocam, rüyamda penaltı olduğunu gördüm ve atladım."

Bu yanıt üzerine Özkan Sümer merakla sorar:

"Kurtardın mı çocuğum?"

Genç kalecinin "Hayır hocam, gol oldu" demesi üzerine Özkan Sümer eşsiz sözlerinden birini söyler: "Ah be oğlum, bari rüyanda kurtarsaydın!"

Kalecilerin korkulu rüyasıdır penaltılar. Ne gariptir ki penaltı kuralının mucidi de bir kalecidir!..

başka yerde yok

Festival gibisin, kaçınmak istiyorum

Adana'da Osman Aslan isimli vatandaş megafonla kendisini dolandırdığını öne sürdüğü kişinin adını bağırarak kenti dolaştı. Bir yıldır parasını alamadığını söyleyen Aslan, arabasının üzerine M.K.'nin kimlik fotoğrafıyla birlikte "Bu şahıs beni dolandırdı" yazılı pankart astı. Aslan borcunu tahsil edemediği gibi üstüne 556 TL'lik trafik cezası yedi. (18.04.2018)

borç çok da yığıt yok!

insanlığı başladı yerde "keyifler" kaçıyor!

Sinema ve tiyatro oyuncusu 65 yaşındaki Yakup Yavru, memleketi Amasya'da 35 bin lira harcayarak kendine mezar yaptırdı. Ünlü oyuncu, "Ölümlü dünya, ne olur ne olmaz. Hiç olmazsa yarın öldüğümde insanlara sıkıntı çıkarmamış olurum. Yerimi de çok beğendim. Baktıkça ölesim geliyor" dedi. (03.05.2018)

"haçan ölesim gelin"

"alın teriyle" dolandırıcılık

İzmir Menderes Belediye Başkanı Bülent Soylu, ilçede başlattıkları yol yapım çalışmalarını festivale benzeterek, tüm vatandaşları "asfalt festivaline" davet etti. Soylu, "Festivalimiz diğerlerinden farklı. Bizimki asfalt festivali, bizimki hizmet festivali" diyerek festival anlayışına bambaşka bir boyut getirdi. (19.04.2018)

Antalya Konyaaltı Plajı açıklarında uzun süre kalan bir kişiyi görenler boğulma tehlikesi geçirdiğini sanıp polise haber verdi. Deniz polisinin sahile çıkardığı kişi ihbarda bulunanlara, "Boğulduğumu nereden çıkardınız? Ben her gün saatlerce yüzerim, keyfimi kaçırdınız" diyerek tepki gösterince kısa süreli bir gerginlik yaşandı. (02.04.2018)

Bir dönemin en büyük dolandırıcılarından "Sülün Osman" lakaplı Ziya Osman Sülün, cezaevinde "Alın Teriyle Yaşamak" adı altında bir konferans verdi. Sülün Osman'ın "alın teri" konusundaki tecrübelerini paylaşması, emeğin önemini kavramış bir neslin yetişmesine sebep oldu! (20.04.1962)

KKTC'de 7 yıl önce Uyuşturucuyla Mücadele Derneği'ni kuran Talat Yöntem, işlettiği tatil köyünden bonzai çıkınca tutuklandı. (06.07.2014)

kafası karışık yeşilaycı!

ŞEBNEM SÖNMEZ

*Eduardo Galeano
Yürüyen Kelimeler*

En sevdiğim yeri:

HATALAR ÜZERİNE PENCERE

Uzun gecelerin ve buzdan ayazların mevsiminde oldu: Bir sabah evimin bahçesindeki yasemin çiçek açtı, soğuk hava onun aromasını içine çekti; aynı gün erik ağacı da çiçek açtı ve kaplumbağalar uyandı.

Bir hata oldu ve kısa sürdü. Ama bu hata sayesinde yasemin, erik ağacı ve kaplumbağalar bir gün kışın biteceğine inanabildiler. Ben de.

NEHİR ERDOĞAN

*John Berger
Hoşbeş*

En sevdiğim yeri:

Gizli bir yetimler ittifakı öneririm. Birbirimize göz kırparız. Hiyerarşiyi reddederiz. Her türlü hiyerarşiyi. Dünyanın pisliğini olduğu gibi kabullenir, buna rağmen nasıl hayatta kaldığımıza dair hikâyeleri paylaşıyoruz. Münasebetsizsiz biz, kopuğuz. Evrendeki yıldızların yarısından fazlası hiçbir takımyıldızla ait olmayan yetim yıldızlardır. Takımyıldızların hepsinden daha fazla ışık verirler.

EDA ECE

*Orhan Pamuk
Masumiyet Müzesi*

En sevdiğim yeri:

Derin bir mutluluk hissediyor ve endişeleniyordum. Bu mutluluğu ciddiye almanın tehlikeleriyle hafife almanın bayağılığı arasında ruhumun sıkışabileceğini, kafamın karışıklığından çıkarıyordum.

10 Mayıs 1997
Garry Kasparov,
New York'taki IBM
Chess Challenge'da
Deep Blue'ya karşı...

Deniz Ülke Arıboğan

ya sonumuz yapay zekaysa?

Aslında temel mesele yapay zeka değil, hızlandırılmış değişim süreci. Zira değişimlerin her dönemde kuşaklar açısından korkutucu olduğu bilinen bir gerçek.

1997 yılının Mayıs ayında IBM'in "Deep Blue" adlı süper makinesi tarihte bir ilki başarmış ve altı oyunluk karşılaşma sonrası bir bilgisayarın Dünya Satranç Şampiyonu Garry Kasparov'u yenebileceğini cümle aleme göstermişti. İnsanların şampiyonu Kasparov, bilgisayarın bir hamlesinde insan müdahalesi bulunduğunu öne sürerek itiraz etse de sonuç değişmeyecekti; insan zekası makineler karşısındaki büyük savaşını kaybetmişti. Yapılan değerlendirmelere göre Kasparov seviyesindeki bir oyuncunun saniyede en fazla üç, karşılaşma süresince oyunculara tanınan üç dakikalık sürede yaklaşık 540 alternatif hamle tasarlaması mümkündü. Oysa "Deep Blue"nun kapasitesi saniyede 200 milyon ve dolayısıyla üç dakikada 36 milyar hamleyi düşünebilmesine el veriyordu. Üstelik bu durum, şampiyon makinenin 1997 sürümündeki, yani 21 yıl önceki bir özelliğiydi. Nitekim sonrasında geliştirilen Houdini, Rybka, Deep Junior gibi satranç programlarının Deep Blue'dan çok daha gelişkin algoritmalara sahip oldukları bilinen bir gerçektir.

Bugün elimizdeki sıradan iPhone cihazlarının bile o zamanlarda kullanılan 30 kat daha güçlü bir kapasiteye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Kendi aklımızla ürettiğimiz makineler, şimdilerde bizden daha akıllılar ve her geçen gün akıllanmaya devam ediyorlar. Yapay zeka (A.I.) artık hayatımızın bir parçası ve finanstan eğitime, sağlıktan ulaşıma kadar her alanda verilen hizmetlerin kalitesini ve üretkenliğini artırmak için kullanılıyor. Cambridge Analytica skandalının da gösterdiği üzere siyasal seçimlerin yıldızı artık anket firmaları değil; perakende ticaret, tarım, telekom hizmetleri ya da turizm işlemleri artık yapay zekasız yapılamıyor. Hayatımız, bizi bizden daha iyi tanıyan sistemlerin kontrolünde yeniden şekilleniyor. Bu, bir yandan yaşantımızı kolaylaştıran, ama bir yandan da belirli merkezlerde ürkütücü bir iktidar birikimine yol açan devrimsel bir dönüşüm süreci. Bize dair bütün veriler bir yerlerde toplanıyor, prosten geçiyor, analiz edilip belli sonuçlara ulaşıyor. Sonra da bu sonuçlar kullanılarak nasıl bir kişisel zevk ve davranış profiline sahip olduğumuz belirlenerek avlanmaya hazır biçimde bir çıplaklar kampının ortasına bırakılıyor. Hayatımıza dair mahrem hiçbir bilginin kalmadığı bir evrende, bütün zaafılarımızı, yetkinliklerimizi, tercihlerimizi bilen bir iktisadi ve siyasi pazar yerinin müşterilerine dönüşüyoruz.

Çağımızın en önemli fütüristlerinden Elon Musk, "Yapay zekanın nükleer silahlardan daha tehlikeli, belki de insan uygarlığının karşısındaki en tehlikeli varoluşsal tehdit" olduğunu öne sürüyor. Zaten Musk'ın Mars'a yolculuk saplantısının temelindeki sebep de bu. İnsanlığın bir kırılma noktasına geldiğine ve yapay zeka olarak tanımlanan şeytani gücün bu

gezegendeki yolculuğumuzu pek yakında nihayete erdireceğine inanıyor. Üstelik bu düşüncesinde yalnız da değil. Örneğin müteveffa bilim adamı Stephen Hawking insan uygarlığının artık sonuna geldiğimizi söylerken, "Evrendeki kara deliklerden korkmayın ama yapay zeka bir başka hikaye" ifadesini kullanıyordu. Öyle ya, **güçlendirilmiş ve kendi kararlarını alma yeteneğine sahip otonom silahların, Robocop'ların, nükleer sistemlerin insanlığa hiçbir zaman zarar vermeyeceğini kim iddia edebilirdi ki?**

İnsanlığı bekleyen en büyük tehlikenin iklim değişikliği, salgınlar, nükleer kış gibi meseleler değil, aksine "yapay zekadan", "yapay süper-zekaya" ulaşmış bir makinenin üretilmesi olduğunu söyleyen Oxford'lu felsefeci Nick Bostrom, hepimizi "Elinde bir bombayla oynayan çocuklar olarak tanımlamaktaydı. Ona göre "İçinde çocuklar olmayan bir Disneyland'e hazır olmamız" gerekiyordu, zira başımıza gelecekler hakkında en ufak bir fikrimiz bile yoktu.

Hayatımız, bizi bizden daha iyi tanıyan sistemlerin kontrolünde yeniden şekilleniyor.

Yapay zekanın taşıdığı riskler konusunda hassasiyet yaygın olsa da herkesin aynı fikirde olmadığını söylemeye de gerek yok sanırım. Örneğin; Silikon Vadisi'nin emektarları yapay zekaya insanlığı kurtaracak bir umut gözüyle bakıyor ve eskisinden daha güzel bir dünya kurulabilmesinin mümkün olduğunu söylüyorlar.

Aslında temel mesele yapay zeka değil, hızlandırılmış değişim süreci. Zira değişimlerin her dönemde kuşaklar açısından korkutucu olduğu bilinen bir gerçek. Geleceğin nasıl gelmekte olduğu konusunda karamsar düşünenler binlerce yıl öncesinde Antik Yunan dünyasında bile vardı. **Genç nesillerin yoldan çıktığı, kıyametin kopmak üzere olduğu, teknolojinin insanların aleyhine sonuçlar yarattığı gibi iddialar her dönemin sabiti.** 18. yüzyılda Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında bile teknolojiyi yıkıcı bir toplumsal tehdit olarak görenler çoğunlukta idi. Çoğu insanın değişime karşı statükonun yanında yer almayı ve gelenekçiliğin şefkatli kollarına sığınmayı tercih ettiğini biliyoruz.

Oysa düzen her daim değişmeye programlı ve durdurulması da mümkün değil. Gelecek mutlaka geliyor ve o bir seçim değil bir gerçeklik. Yapay zeka da taraf ya da karşı olunabilecek bir konu değil, bir gerçeklik; ancak kontrol altında tutulması da şart. Zira dünyamız bir yandan yapay zekanın ürettiği fırsat ve etkilerle insanoğlu için daha huzurlu ve güvenli bir gezegene dönerken, diğer yandan da tencerenin içindeki kurbağa misali, ısının giderek arttığını ve suyun kaynamakta olduğunu fark etmeyen bizler için bir cehenneme dönüşebilir.

Türkiye adayımız Mutlu Şevket Yılmaz elemelere
Gastronometro'nun özel mutfağında ve Gastronometro
Yönetici Şefimiz Vedat Demir koçluğunda hazırlanıyor.

Bocuse d'Or Avrupa 2018 Elemelerinde
Türkiye Adayı Mutlu Şevket Yılmaz'ı
Destekliyoruz.

"Şef Dünyasının Oscarları" olarak nitelendirilen Bocuse d'Or Şefler Yarışması'nın Avrupa finali 11-12 Haziran 2018 tarihlerinde Torino'da gerçekleşecektir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Cem Davran

elektrik ile tahrik

Elektromanyetik Dalga Teorisi, en problemleri ders, adını bile zor söylüyorum, haberim yok. Ben tiyatrodaki provadayken işlenmiş bazı konular, şimdi de ilk sınav. Anlamadan, bilmeden takıldım bizim çocukların peşine.

"Tamam, tiyatrocuyu ol ama bir de mesleğin olsun."

Yetmişli yıllar ve cümlelere son noktayı koyan seksen vandallığı, çocuklarının geleceğinden endişe duyan işçi-memur ailelerine bu cümleyi sıkça kurdurdu maalesef. Kimsenin kusuru yoktu hatta ortada bir kusur da yoktu. Sadece bu kırk yıllık masalda tutunamayıp yolunu kaybedenler, bir daha evine dönüp annesinin sofrasına oturamayanlar oldu. Asıl buna yanmalı, buna dertlenmeli bu toplum. Doktor, mimar, mühendis, subay vb. kartvizitler, orta-alt sınıf çocuklarının kurtuluş reçeteleri olarak her kiralık evin baş köşesinde durur, sosyoloji, psikoloji, sanat tarihi okumak azıcık daha yukarı mahalle duvarlarını süslerdi. Yetmişler ve son durak seksen baygınlığından uyanabilip hayâlinin peşinden koşmayı başaran şanslıydı. İşte ben o şanslı gençlerden biriydim.

İlkokula doğrudan ikinci sınıftan başlayıp ilk sınavda da saçma on sekiz tercihten birini tutturunca, çocuk yaşta, on altı gevşekliğinde üniversitede buldum kendimi. Birinci tercihte Cerrahpaşa Tıp yazıyordu. Neden mi? Öyleydi, toplumsal olarak öyleydi! Bin dokuz yüz seksen! Stajyer Sanatçı kadrosuna alınmışım, memuriyete ilk adımı atmışım. Provalar, kurum içi dersler, oyunlar derken sebepsiz bir mühendislik eğitimi de hayatımın kenarına iliştirildi. Eskrim, hareket, diksiyon, makyaj derslerinden çıkıp enerji dağıtım dersine katılmaya çalışmanın, **akşam Antonius'un habercisini oynayıp sabah osiloskop deneyinde kaybolmanın yabancılaşmasını**

eminim Nikola Tesla bile yaşamamıştır. İkinci derece denklemlerin köklerini bir çırpıda buluyordum ama Macbeth'in iktidar hirsini kavramakta zorlanıyordum.

Okula girerken baştan aşağı arıyor jandarmalar, yüksek sesle konuşanı azarlıyorlar, teknik resim dersi olmayanlar o gün pergel, cetvel vb. araçları okula sokamıyor ve tek pırpır astsubay mühendislik fakültesi girişinde Yusuf ile Kenan hayranlığını dile getiriyor, sinemanın büyüsünden bahsedip ne işin var burada diyor. Epik mi demiştiniz? Absürt mü yoksa?

Babasını çok seven her delikanlı gibi ömrümün bir bölümünü onu mutlu etmeye adanmıştım belki. Aslında kendi düşlerinden vazgeçmeden bunu başarabilmek mümkün, sadece biraz fazla zaman alıyor. Kafanı kullanırsan faydası da oluyor ama yaşama yorgunluğunun ve grotesk yıpranmanın karşılığı yok açıkçası.

Darbe sonrası yeniden başlayan akademik eğitim kör topal ilerliyor aslında. Bahçesi, koridorları jandarma dolu binalarda doktora tezleri hazırlanıyor. Sosyal ortamı hiçlik seviyesinde mühendis, mimar adayları fazla kalabalık görünmemeye çalışarak ders başı yapıyorlar. Azıcık nefes almak için folklor grubu bile kurmaya kalksalar sıkı yönetim tokmağını kafalarına yiyecekler. **İşte bu sakil günlerde dekanlığa başvurduğum; üniversitede tiyatro kulübü kurmak istiyordum. Kimsin? Şehir Tiyatrosu kadrolu oyuncusuyum. Burada ne işin var? Mühendislik Fakültesi öğrencisiyim aynı zamanda.**

Yayıldı bu bilgi, rektörlüğe kadar gitti. Senato kendi yabancılaşmasını yaşarken arkadaşlar koş dedi, sınav var. Elektromanyetik Dalga Teorisi, en problemleri ders, adını bile zor söylüyorum, haberim yok. Ben tiyatrodaki provadayken işlenmiş bazı konular, şimdi de ilk sınav. Anlamadan, bilmeden takıldım bizim çocukların peşine. Ne yazdılarsa yazdım, ne çizdilerse çizdim. Sonuç mükemmel tabii. Enerji Dağıtım Projesi çizmem, hesaplamam lâzım. Kura çekerek herkese şehir bölge paftaları dağıtılıyor, bana Urfa çıktı. Küçük ve mümkünse haç plân şehirlere enerji dağıtmak kolay ama Urfa zor. Karışık bir yapı ve birbirinden uzak asimmetrik köyler. Taşıyıcı, köşede taşıyıcı direkler, trafolar derken çizimleri bile yapamadım henüz. Tiyatrodaki provadayım, Rumuz Goncağül çalışıyoruz. Hem oynuyorum hem asistanlık yapıyorum. Provanın çıkıp arkadaşların bekâr evine uğradım. Herkes son hesaplamaları yapıyor, projeler bitmek üzere. Sağ olsunlar benim olmayan projeme de el attılar. Hesapların birazı oradan birazı buradan Urfa'ya enerjiyi dağıttım. Bir hafta sonra dersin profesörü çağırdı. Tiyatrocuyu; projene azıcık baktım. Bu projeyi uygulasak değil Urfa, bütün güneydoğu haritadan silinir. Zaten senin işin değil onu anladım da tepedeki en büyük köyü neden paftadan kazıdın, onlar mum ışığıyla mı devam etsin? Hocam vakit kalmamıştı, sırf o köy için sayfalarca hesap, çizim falan. Bir de çok uzak, okul falan yok. Şehir merkezine inmeleri daha doğru olur. Tamam tamam anladım. Geçen Harbiye'de oyununu izledim çok güzeldi. Antonius ve Kleopatra, çok severim, yıllar önce filmi de izlemiştim. Teşekkür ederim hocam.

Proje? Türk Tiyatrosu'na saygımdan ve sevgimden, senin de bu okula kattıklarından ötürü... (Projeden geçtim, hatıra diye paftayı istedim çok sevindiler, verdiler. Mühendislik tarihine kalmaması iyi olur dediler.)

Elektrik ile Tahrik ya da Elektrik Motoru ile tahrik; yeni dönem derslerinden biri. Şehir Tiyatrosu'nda Shakespeare Hırçın Kız çalışıyoruz, önce yaz oyunu olarak Rumeli Hisarı'nda oynanacak sonra sezonda devam edecek.

Ya derse gireceğim ya da provaya gideceğim. Yanına bir de çocuk oyunu eklediler. Kurduğumuz üniversite tiyatro kulübü çok iyi gidiyor, orada da Bunalım adında bir gençlik oyunu çalışıyoruz. Şehir Tiyatrosu'ndaki provalardan çıkıp, okul tiyatrosundaki provalara gidiyorum. Elektrik ile Tahrik teorileri bensiz geliyor. Devre analizleri, yüksek frekans teknikleri, elektrik makinaları, aydınlatma projeleri, güç elektroniği ve Dionysos Şenlikleri kol kola yürüyor. Bir perde kapanıyor diğeri açılıyor. Vavien tiratlar bir faz bir nötr devam ediyor.

Kimilerinin kaderidir bu; aynı anda birkaç ömür yaşamak. Sahiden absürttür böyle masallar ama caziptir bir yanıla. Zaman çabucak geçer ve en çok neye aşıkınız onunla devam edersiniz yola. Elektrik ile Tahrik de böyle bir şeydir zaten. Sistem sizin sevginizle çalışır ya da durur. Eski Yunan'dan beri böyledir hem de.

Zaman çabucak geçer ve en çok neye aşıkınız onunla devam edersiniz yola.

Candaş Tolga Işık

Şehirler arası otobüslerde dökülen gözyaşı kutsaldır!

Normalde aradan zaman geçer, hayatına birileri girer ve her şeye yeniden başlardın. Gel gör ki Erhan'ın hayatında öyle olmadı!

Trakya Üniversitesi'nde son senesini bitirmiş, İstanbul'a dönmek için eşyalarını toparlıyordu Erhan. Telefon çaldı, Yasemin arıyordu. Birkaç gün önce Yasemin'e doğum gününde evlenme teklif etmişti. Genç kız bu teklife hiç düşünmeden "Evet" demişti. Erhan telefonu bu heyecanla açtı. Lakin Yasemin'in sesinde bir tuhaflık vardı. "Otobüsün kaçtıydı?" diye sordu.

"Akşam 8'de... Hayırdır, niye sesin kötü?"

Kısa bir sessizliğin ardından cevap verdi Yasemin: "Anlatmak istediklerim var. Ben şimdi geçiyorum, otogardaki kafede seni bekliyorum."

Erhan alelacele eşyalarını toplayıp otogara gitti. Yasemin kafenin en ucundaki masada tek başına oturuyordu. "Ne oluyor Yasemin?" diye sordu Erhan. "Nereden başlayacağımı bilmiyorum. Ama artık bu rüyadan uyanmak zorundayım. Biz seninle 5 yıla yakın bir süredir beraberiz. Sende hiç kimsede bulamadığım bir şey yakaladım ben. Yanında çok huzurluydum, çok mutluydum ama hep bir şeyler hep eksikti. Seksten bahsetmiyorum sakın böyle anlama, gerçi bir süre sonra seks de çok sıradanlaştı ya aramızda. Heyecan bitti, merak bitti, özlem bitti. Ben bunu hep hissettim ama senden ayrılıp konforumu bozmak da işime gelmedi. Sonra bir yol buldum. Sana hissettirmeden bu eksiklikleri başkalarıyla 'takılarak' gidermeye çalıştım."

Buz kesilmişti Erhan, sadece "Başkalarıyla takılarak mı?" diye sorabildi. "Evet, takılarak... Önceleri sadece sevişmek için buluşarak... Sonraları kaçak-göçek buluşup gezip tozarak. Geçen yaz Kaş'a mesela beğ Duygu'yla gitmedim!"

"Nasıl? Kimle gittin?" diye sordu Erhan... "Tarık'la... Bizim bölümden, benim bir alt dönemimden bir çocuk. Önceleri fiziksel bir yakınlaşma sandım. Ama sonra konu bambaşka bir yere gitti. Tatile gittik beraber. Sonrasında da devam etti."

"Nasıl devam etti? Ne kadar? Nerede?"

"Aslına bakarsan hala devam ediyor. Biz neredeyse 8 aydır beraberiz." "Peki ben? Biz?"

"Bunu söylerken çok utanıyorum kendimden ama ben hem onunla hem seninle beraberim galiba. O gece evlilik teklifine kadar hiç sorun yoktu, idare ediyordum ama iş öyle bir noktaya geldi ki..."

Bazı anlar vardır insan hayatında; yaşadığınızı zannedersiniz ama esas hissettiğiniz çoktan ölmüş olduğunuzdur. **Biyolojik olarak yaşam bulguları gösterseniz de psikolojik olarak tam bir ölüsünüzdür. Erhan için de o an böyleydi.** Ne söyleyeceğini toparlamaya çalışıyordu kafasında ama duyduğu her yeni cümle alt üst ediyordu aklını.

"Sana bunları hissettirdiğim için çok üzgünüm," dedi Yasemin ve başladı ağlamaya. Erhan da tutamadı kendini... Sonra bir anda durup ani bir hareketle Yasemin'e sarılıp, "Ben seni çok seviyorum. Sensiz yaşayamam. Bana söz verirsen bugün burada kaldığımız yerden devam edebiliriz," dedi. Yasemin, "Biliyorum," dedi ve devam etti; "beni ne kadar sevdiğini de sana

söz versem beni affedeceğini de biliyorum.

Ama yapamam. Artık seni kandıramam. Ben artık istemiyorum.

Sanırım kendimi ait hissettiğim yer de burası değil," dedi.

Erhan sert bir hamleyle Yasemin'in kafasını itti. Bavulunu kaplığı gibi kalktı. Ve terk etti orayı... Otobüsünün kalkmasına daha 2 saat vardı, yine de bindi, oturdu koltuğuna... Edirne'den Büyükçekmece'ye 2 saat boyunca bir dakika durmaksızın ağladı.

Büyükçekmece'ye geldiğinde otobüsten inmek için davrandı. Bavulunu alırken bir el tuttu omzundan... **Otobüsün muavini kahrolmuştu. Yol boyunca Erhan'ın halini görüp içi parçalanmıştı. Ama elinden bir şey gelmiyordu. Genç adama moral vermek için bir cümle söyleyebildi sadece...** Biraz olsun güç vermişti hiç tanımadığı birinden duyduğu o cümle ama Erhan o gece yemin edecekti: "Bir daha yatakta sola dönüp uyumam."

Genelde de böyle olurdu zaten. Böyle bir darbenin acısı bir anda unutulmazdı. Ama aradan zaman geçer, hayatına birileri girer ve her şeye yeniden başlardın. Gel gör ki Erhan'ın hayatında pek de öyle olmadı. O bu acıyı bir ömür boyu taşımayı tercih etti. Bir daha hiçbir kadınla üç günü geçen bir ilişkisi olmadı. Mesleğine adadı kendini, kısa sürede çok zengin ve başarılı bir iş adamı oldu.

Erhan 48 yaşına bastığı yıl iki hafta arayla önce annesini sonra da babasını kaybetti. Babasının cenazesinde herkes bu güçlü, karizmatik ve başarılı adamın art arda yaşadığı büyük acıya kahroluyordu.

Taziye kuyruğunda zar zor ayakta durabiliyordu.

Kafasını önüne eğmiş, babasına son vazifesini yerine getirmek için çaresizce bekliyordu. Ama öyle biri vardı ki yüzüne bakmasa ve aradan 25 yıl geçmiş dahi olsa sesini duymasına yeterliydi! "Allah sabır versin, çok üzuldüm," dedi Yasemin, karşısında duruyordu. Erhan "Sağ ol," dedi.

"Ben buralardayım, bir şeye ihtiyaç olursa..." Bir kez daha "Sağ ol," dedi Erhan. Ne acayip bir sınavdı bu, "Tanrı böylesine bir acı yaşarken neden bir başka büyük acıyı hatırlatır birine? Ben kime ne kötülük ettim ki," diye söylendi içinden.

Cenaze bitti, herkes dağıldı. Erhan babasının mezarı başında tek başına hüngür hüngür ağlarken, bir çığırta sesi geldi arkasından. Bir el önce omuzunu tuttu

sonra da yanına çömeldi. Yasemin, "Senin gibi bir oğlu olduğu için hep çok gurur duymuştur," dedi. Erhan, ağlayarak son kez bir daha "Sağ ol," dedi. Birkaç saniyelik sessizliğin ardından Erhan dayanamadı, "Vicdanını rahatlatıyorsa gidebilirsin."

"Hayır," dedi Yasemin, "Asıl senin vicdanını rahatlatmak istiyorum."

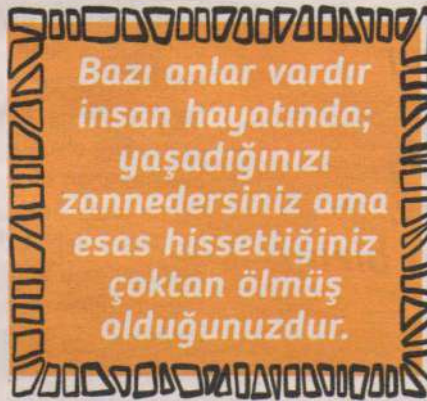
Birlikte mezarlığın karşı sokağındaki küçük pastaneye girdiler. Erhan'ın susası, Yasemin'in ise anlatası vardı. "Sen Edirne'den gittikten sonra Tarık'a taşındım. Senden sonra bir daha bana kimse evlenme teklif etmez diye düşünüyordum. İşimi sağlama alıp son sınıfa geldiğimde onu beklemeden ben evlenme teklif ettim. Kabul etti. Mezuniyetin hemen ertesi günü hiç beklemeden eve gidip annemlere bu haberi vermek istedik. Sabah uyandık. Tam evden çıkacakken Tarık pat diye 'Ben gelmek istemiyorum' dedi. Ne oluyor derken başladı anlatmaya; başka bir kıza aşık olmuş, karar veremiyormuş falan... Hiç uzatmadım. Başıma gelenin ilahi adaletin tecellisi olduğunu biliyordum. O yüzden çırpınmadım, kabullendim. Eşyalarımı aldım, çıktım evden. Otobüse bindim. İstanbul'a gelene kadar ağladım. İnerken yaşlı tonton bir amca, otobüsün muavinimiş; bavulumu verirken bir söz söyledi bana, hayatım boyunca unutamadım o cümleyi..."

Erhan acı bir tebessümle kesti Yasemin'in sözünü, "Şehirler arası otobüslerde dökülen gözyaşı kutsaldır. Bunu mu dedi?"

Yasemin şaşkın bir vaziyette, "Evet! Sen nereden biliyorsun bunu?" diye sordu.

"Kendimden..." dedi Erhan, "Kendimden..."

Kimdi o muavin? Var mıydı gerçekten böyle biri? En azından ben hiçbir zaman öğrenemedim. Ama bir şeyden artık eminiz: Şehirler arası otobüslerde dökülen gözyaşı sahiden kutsalmış.

Başar Başaran

gördün bari ağlayayım

Aklımın beni esir alışından yoruldum. Akıp giden anları geri çağırmakla gecelerim tükeniyor. Zamanın tersine kürek çekmekten yoruldum. Bir yaprak gibi sararıp düşmek sonra tekrar yeşil olmak ve bunun üzerine düşünmemek istiyorum.

Aslında sana yazın geldiğini müjdelemeye oturmıştım. Çileğin yağurda düşmesinden, kuşların rüzgarla uyumundan, deniz kestanelerinin belirli bir ritimle sallanışından ve zeytin ağaçlarının gölgesinden bahsedecektim. Denizden çıkıp duşa yürümenin ferahına sığınacak, bir gündüz uykusunun tarifinden medet umacaktım. Ben de şu sayfaların arasından özendiğim büyük yazarlar gibi senin yüzüne bir ılık esinti düşecektim. Hani Capote'nin öğlen güneşinde parlayan kola kutularına, Faik'in dükkan camlarında buğulanan ıhlamur demliğine ya da Arif'in hapiste kapanan demir sürgüsünün sesine benzer bir kıvıldağış umacaktım kalbinden. Gidişini normalleştirip edebiyata sığınarak sana kendi hikayemizden ziyade büyük başka bir hikayenin parçası olduğumuzu anlatacaktım. İnsana böyle durumlarda tabiat, tarih, mevsimlerin geçişi, psikoloji, idealler, ölümler, savaşlar, dünyadaki adaletsizlik, güneşin soğuması ve en nihayetinde evrendeki yalnızlığımız çok iyi gelir. Ben de bunlardan bahsederek artık olmayışımızı hafifletecektim. Düşünsene diyecektim bu yekpare akışın yanında bizim ayrılığımızdan bahsetmek ne kadar saçma. Kelimelerin sonunda olduğumu göz göze geldiğimizde anladım. Elini sırtıma koydun ve pat pat vurdun. Bir saat kırıldı. Ben özgür kaldım. Özgürlüğün korkunç bir manasını öğrenmiş bulunuyorum. Ateş düştüğü yeri yakarmış. Bizden fazla bahsedecek bir şey bulamıyorum.

Böyle durumlarda hep şunu soruyorum. İnsanı kendi kendinden kurtaran nedir acaba? Dünya sanki içinde değilmiş gibi bir tarafsızlıkla yaşanamaz mı? Başkasını gördüğüm gözle kendime bakabilmeyi ne çok isterdim. Ortanca oğlunu camiye götüren adamın huzuru, dükkanın önündeki taşları yıkayan berber çırağının çabası ya da domatesleri tek tek seçerek kese kağıdına atan kadının dikkati bana yeterdi. Haller içinden bir hal seçer o halin insanı olarak zamanın içinde ben de herkes gibi herkes kadar bir yer işgal ederim. Başkasının bize görünen tek boyutunun konforundan söz ediyorum. Kaosumla kendim olmaksızın başkası olmayı yeğlerdim. Yabancılaşmanın karşısına farkındalık koyduğumuz için her derdi kendi sınırlı gücümüzden çok öte bir özgüvenle çözebileceğimize vehmettik. Oysa yabancılaşma da belki hayatta kalabilme kabiliyetlerimizden birisidir. Dünyadan ziyade kendini önelemek deliliğini modernitenin marazlarından birisi olarak kabul ediyorum. Herkes gibiyiz, herkes kadarız. Çok da büyütmemek lazım demek istiyorum.

İnanmadığım şeyleri söylemekte mahir olduğumu biliyorsun. Bunun da kötü bir şey olmadığını düşünüyorum.

İtirafçı ve ifşaata meyyal bir ruh halinde sürgit kendi psikolojimizi bir mesele haline getirmekle buraya geldik. Oysaki dürüstlikle kendi sorunlarımız üzerine düşünüp konuşmakla bir yere gelebilmiş değilim. İşleri olduğundan fazla bir duruma getirmekten başka bir işe yaramıyor. Her müdahale daha beterine sebep oluyor.

Başkasını gördüğüm gözle kendime bakabilmeyi ne çok isterdim.

İdeolojisiz kalan dünya psikolojiye sardı. İdeallerini kaybeden bugünün insanı kendisini ideal haline getirdikçe kobay faresine döndü. Kime sorsam herkes kendi hakkında düşünür oldu. Seninle izlediğimiz bir filmde adam ne diyordu, "Biz dünya savaşını görmedik bizim savaşımız kendimizle." Kazanılacak bir tek muharebe göremiyorum. **Özellikle seninle ayrılığın verdiği yarım yamalak kalışın henüz ilk günlerinde kendimi Japonya karşısında sürekli kaybeden Kore ordusu gibi hissediyorum.** Cevabı olmayan soruları sormaktan vazgeçiyorum.

Ben ne hissediyorum, sen ne hissediyorsun? Gel ben senin gibi hissedeyim sen de benim gibi hisset kurtulalım. Ben benim içimden çıkamıyorum belki sen çıkarsın. Sahi ne oldu bize, en son bir uçağın en arka koltuğunda sallanırken birbirimize ayrılmama yeminleri ediyorduk. Hiç girmemek lazım buralara. Konserde uzandığımız çimlerin ıslaklığı elimde. Yatağın karşısındaki akasya ağacına adını kazıdım. Belki bir gün göreceksin. O kadar çok zaman geçecek ki üzerinden onu kendin yaptın bile sanacaksın. Babanın tıraş fırçasıyla yanaklarımı köpürttüşünü, köpeğinin öldüğü gün seninle dua edişimizi yahut ikimize yazdığım oyunun yarım kalan ilk perdesini tamamen unutacaksın. Yine nereden girdim buraya? Ben sana başka şeyler anlatacaktım.

Eninde sonunda düşüncelerimiz de bizim eylemelerimiz değil midir? Durduk yerde zıplamaya başlamıyorsak kontrolümüz dışında da düşünmememiz gerekmez mi? Aklımın beni esir alışından yoruldum. Akıp giden anları geri çağırmakla gecelerim tükeniyor. Zamanın tersine kürek çekmekten yoruldum. Bir yaprak gibi sararıp düşmek sonra tekrar yeşil olmak ve bunun üzerine düşünmemek istiyorum. Kendi tercihi olmadan var olmuş bir yaratık olarak işin bundan sonrasına amma da karışıyoruz. **Bir siparişin vardı da gelmemiş gibi. Sana ne istediğini soran mı oldu anlamak mümkün değil. Teslimiyetin kötü bir şey olduğunun anlatısını reddediyorum.** Özgürlükten ve farkındalıktan nefret ediyorum, yabancılaşma ve esarete sığınıyorum. Kaderimle uzlaşmaktan ve psikoloji denilen canavarın elinden paçayı kurtarmaktan bahsediyorum.

İşte sana şimdi yaz mevsimini anlatmaya hazırım. Kumsalların yan yana yatıp yıldızları seyretmeye imkan verdiği bir dünyada kendi kendime kara delikler uydurmaktan vazgeçiyorum. Gezegenler sormuyorsa neden dönüyoruz diye benim sana neden bana dönmediğini sormam çok saçma. Savrulduk madem ayrı yörüngelere. Göğe bakarak devam edelim. Hayvanlara, bitkilere ve bizi takmadan altımızda devinen şu yer kabuğuna kendimizi ciddiye alışımızdan ötürü özür dileyerek biraz kendi haddimizin farkına varalım. Oldu mu şimdi? Daha az yarıyor mu canın? Bana iyi gelmedi. Belki sana gelir.

ÖLÜMÜNÜN 55. YILINDA

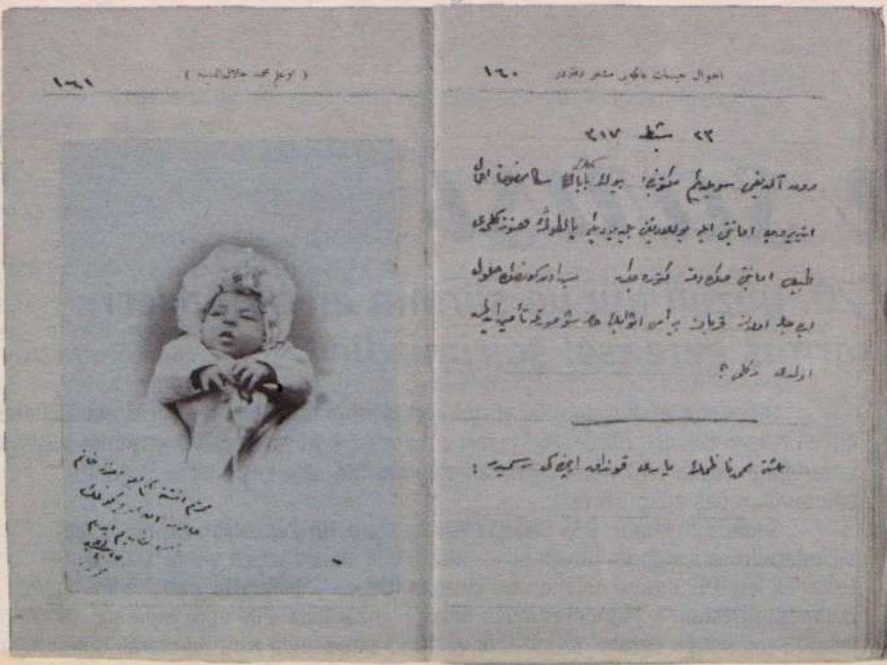
NÂZIM HİKMET

Nâzım Hikmet'in ölümünün 55. yılında KAFA ve #tarih dergisi iş birliğiyle Melih Güneş'in arşivinden daha önce hiç yayınlanmamış çok kıymetli fotoğraf ve belgeleri okuyucularımızla paylaşmaktan onur duyuyoruz. Şairin yaşamı, eserleri, ölümü, mezarı ve vasiyetnamelerine ilişkin ilk kez yayınlanan diğer tüm belgeler, tanıklıklar ve fotoğraflar bu ay #tarih dergisinde...

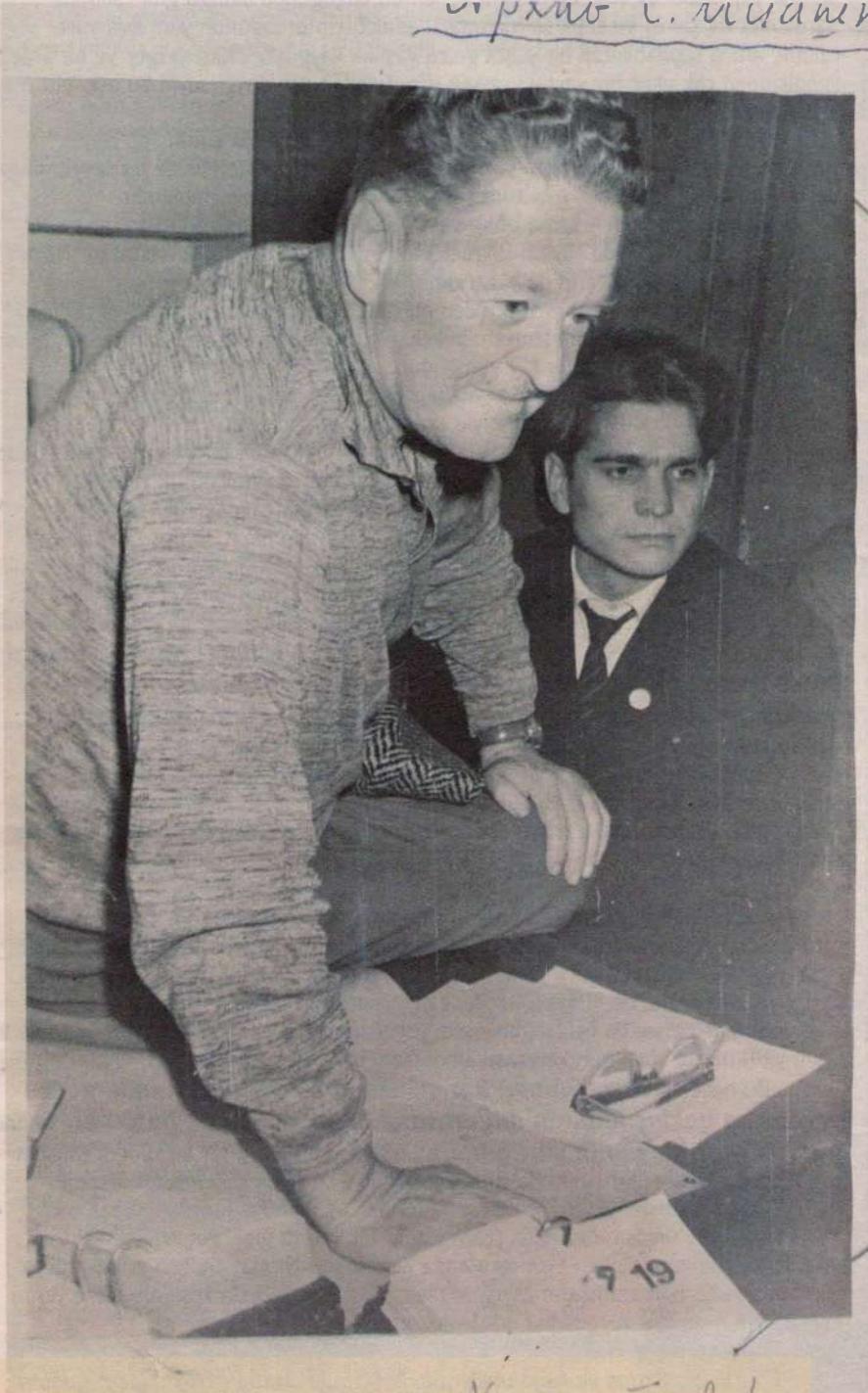

Nâzım Hikmet'in Moskova ve Paris'te bulunduğu dönemlerden birçok fotoğrafı var. Ancak bu kare daha önce görülmemiş ve yayınlanmamış olmasının yanında, şairin yüzündeki muzip gülümsemeyle de dikkat çekiyor. Fotoğraf, Nâzım'ın dizelerini getiriyor akla:

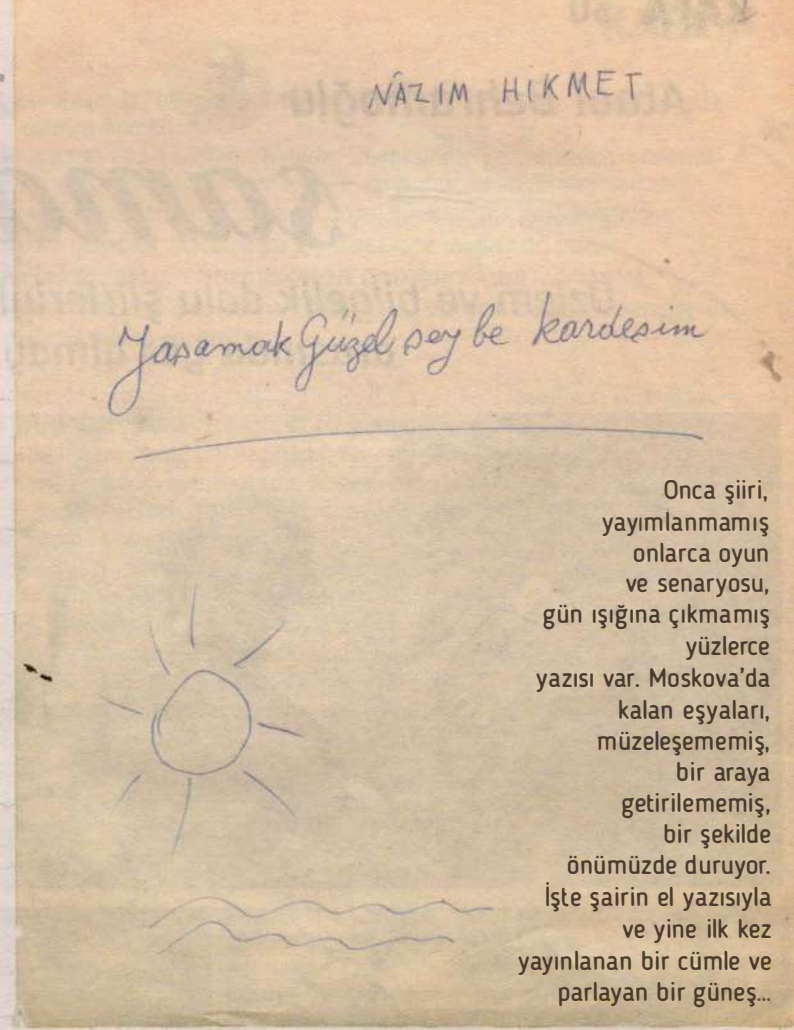
"... Buna rağmen ben:
haftada altı gün kasketliysem eğer,
haftada bir gün
sevgilimle seyrana giderken
biricik fötrümü
tertemiz
giymek içindir bu..."

Nâzım Hikmet 15 Ocak 1902'de Selanik'te doğdu.
Doğumundan 53 gün sonra çekilmiş fotoğrafın orijinali...
Bu fotoğrafı babası Hikmet Bey, Nâzım Hikmet'in ağzından
halasına ve eniştesine ithaf etmiş.

Ayın 19'unu gösteren bir takvim, şairin gözlüğü ve kağıtlar...
Nâzım Hikmet'in daha önce yayınlanmamış fotoğraflarından biri.

Onca şiiri,
yayınlanmamış
onlarca oyun
ve senaryosu,
gün ışığına çıkmamış
yüzlerce
yazısı var. Moskova'da
kalan eşyaları,
müzeleşememiş,
bir araya
getirilememiş,
bir şekilde
önümüzde duruyor.
İşte şairin el yazısıyla
ve yine ilk kez
yayınlanan bir cümle ve
parlayan bir güneş...

Durup dururken içimde bir şeyler kopup tikiyor boğazımı,
durup dururken sıçrayıp kalkıyorum yarıda bırakıp yazımı,
durup dururken rüya görüyorum bir otelde, holde, ayakta,
durup dururken çarpıyor alnıma kaldırımdaki ağaç,
durup dururken bir kurt uluyor aya karşı bahtsız, öfkeli, aç,
durup dururken yıldızlar inip sallanıyor bir bahçede, salıncakta,
durup dururken mezardaki halim geçiyor aklımdan,
durup dururken kafamda bir güneşli duman,
durup dururken hiç bitmeyecekmiş gibi bağlanıyorum başladığım güne,
ve her seferinde sen çıkıyorsun suyun yüzüne...

saman sarısı

Özlem ve bilgelik dolu şiirleriyle, o 20. yüzyıl dünya şiirinin en büyükleri arasında yer almayı başarmış evrensel şairimizdir.

Ülkesinde ve dünyada XX. yüzyıl Türk şiirinin en büyük temsilcisi olarak kabul edilen Nâzım Hikmet 1902-1963 yılları arasında 61 yıl yaşadı. 20'li yaşlarda başlayan yazarlığının toplam 40 yılına sığdırılan yapıtları tür, sayı, çeşitlilik ve yoğunluk bakımından baş döndürücüdür.

Sadece ilk kitabı "835 Satır"la bile kalsa, o Türk edebiyatı tarihinde şiir biçimlerinin ve içeriğinin büyük bir yenileştiricisi olarak seçkin yerini alacaktı. Fakat ilk kez 1929'da yayınlanan bu kitabını izleyen yapıtlarıyla, özellikle de "Şeyh Bedreddin Destanı", "Memleketimden İnsan Manzaraları" gibi epik yapıtları, 1940'lı yıllarda çoğunluğu cezaevi ürünü lirik ve 1950 sonrasında zorunlu olarak bulunduğu yurt dışında yazılmış özlem ve bilgelik dolu şiirleriyle, o 20. yüzyıl dünya şiirinin en büyükleri arasında yer almayı başarmış evrensel şairimizdir.

Yaşamının son dönem ürünlerinden "Saman Sarısı" adlı şiiri 1961 tarihini taşıyor. **Şairin birbirini izleyen 17 yıllık cezaevi ve 10 yılı aşkın gurbetçilik yaşamı sonrasında, ölümünden yaklaşık iki yıl öncenin tarihidir bu.** Ülkesi Türkiye'de, yaşamdan ayrılışından yıllar sonra "Yeni Şiirler" ve "Son Şiirler" adları altında yayınlanacak olan bu dönem şiirlerinin birçoğunda olduğu gibi "Saman Sarısı"nda da şairin insanlık ve toplumsal adalet için umudunun yanı sıra yurt özlemi, erken sayılabilecek bir yaşta gelen yaşlılık kaygıları, ölüm sezgisi ve bu arada kendisinden çok genç bir yaştaki sevgili için duyulan aşk duygusuyla bu aşkı yitirmeye ilişkin üzüntüler ve önsözler birlikte işlenmiştir.

Nitekim şiir "Vera Tulyakova'ya saygılarımla" ithafıyla şairin son eşine sunulmuş, bir bakıma onun için yazılmış gibidir. Başka bir deyişle de bu sevgili imgesi baştan sona bir "leitmotif" gibi tüm şiir boyunca kendini duyurmaktadır.

Şairin ölümünden sonra onun vasiyetine uyarak ülkemize birkaç kez gelen Tulyakova, aynı zamanda Nâzım Hikmet için yazılmış en önemli yapıtlardan "Nâzım'la Son Söyleşimiz" adlı anıların da yazarıdır.

İki bölümden ve yüzlerce dizeden oluşan "Saman Sarısı"nı "lirik" ya da "epik" şiir tanımlarından biriyle nitelemek oldukça güç. Belki doğruya en yakın tanım, onun epik öğeler de taşıyan lirik bir şiir olduğudur.

Bir senfoninin giriş ezgisi sayılabilecek gizemli bir vurguyla, "seher vakti habersizce girdi gara ekspres" dizesiyle açılan şiir, lirik iç dökmeler ve epik araya girişlerle sürmekte, giderek "senfonik şiir" tanımını hak eden bir özellik kazanmaktadır.

Özellikle ikinci bölümde epik bir açılım kazanarak finalde lirik ve epik öğelerin bütünsel birlikteliğine ulaşan "Saman Sarısı"nın çağdaş Türkiye ve aynı zamanda da dünya şiirindeki yenilikçi özelliği her şeyden önce, sanıyorum ki bu lirik-epik birlikteliğinde ve yanı sıra da bu birlikteliğin ulaştığı senfonik bütünlüktedir.

"Saman Sarısı"na senfoni özelliği kazandıran başlıca kurgu öğelerinden biri, şiiri boyunca birden fazla leitmotifin zaman zaman yinelenmekte oluşudur. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir: **"saçları saman sarısı kirpikleri mavi", "yıllardır böyle derin uykulara dalmışlığımız yoktu", "vakit hızla ilerliyordu yaklaşıyorduk gece yarılarında", "vakit hızla ilerliyordu gece yarıları yaklaşıyor bize", "yitirdim seni ansızın", "sen yoksun"...**

Bunlardan başka ilk bölümde Varşova sokaklarında her şeye ateş eden SS askerlerinin, ikinci bölümde Kübalı balıkçı Nikolas'ın elinin betimlendiği dizelerde olduğu gibi, "Saman Sarısı"ndaki senfonik akıcılığı besleyen başkaca yinelenmeler de söz konusudur.

Yukarıda örneklenenlerle birlikte şiirdeki tüm leitmotiflerden, sevgilinin betimlendiği "saçları saman sarısı kirpikleri mavi" dizesi dışındakilerin tümü zamanın hızla geçmekte oluşuna, gece yarılarında yaklaşıyor olmaya ya da gece yarılarının yaklaşıyor olmasına, derin uykulara dalışa, yitirmeye ve ayrılığa ilişkindir...

Bunlar girişte de belirttiğimiz gibi yaklaşımakta olan ölümün ve yanı sıra da bir aşkın yitirilme olusunun karmaşık önsözlerinin yansımalarıdır.

Bu nedenlerle de **"Saman Sarısı" sanki bir vedalaşmanın, gece yarılarında yaklaşıldığının duyumsandığı bir dönemde bütün bir ömrün gözden geçirilmesinin şiiri gibidir...** Fakat senfonik şiirin bu kederli tınısına koşturarak iyimser bir çınıltı da tüm şiir boyunca varlığını duyumsatmaktadır...

Varşova Bristol Oteli'nin merdivenlerinden inerken karşılaşılan Kübalı bir balerin, şairin alnının üzerinden "taze esmer bir yalaza gibi" geçmesi bu iyimser çınıltılardan ilki sayılabilir. Fakat aynı anda Kübalı şair Nicolas Guillen'in Havana'ya çoktan döndüğünün anımsanmasıyla, bu iyimser vurgu bıçakla kesilmişçesine yerini yine kedere, yalnızlık duygusuna bırakmaktadır:

"yıllarca Avrupa ve Asya otellerinin hollerinde oturup içtiği yudum yudum şehirlerimizin hasretini

iki şey var ancak ölümle unutulur
anamızın yüzüyle şehrimizin yüzü"

Bu nedenlerle de "Saman Sarısı"nın tematik örgüsünü tek bir çizgiye indirgemek olanaksızdır.

Zaten ona senfoni özelliğini kazandıran da (yukarıda kimileri örneklenen) biçim öğelerinin içeriksel omurgasını oluşturan duygu yoğunluğu ve karmaşıklığıdır.

Birinci bölümde yukarıdaki örnekte görülebileceği gibi sevincin ve kederin hızla yer değiştirmesinin oluşturduğu duygusal gidiş gelişlerin, bu bölüme (yine müzik diliyle ifade edilecek olursa) daha bir ezgisel zenginlik ve çeşitlilik kazandırdığı söylenebilir.

Arada bir büyük dalgaların da yükseldiği fakat genellikle küçük ve sert dalgaların oluşturduğu hırçın bir denize benzetilebilecek bu bölüm, şairin kendi 19 yaşıyla karşılaşmasının anlatıldığı dizelerle sona ermektedir. Bu dizelerle, bütün bir ömür boyunca yaşanmış olan ne varsa kabullenilmiş, olumlanmış ve sanki "yitirilmiş" olanlara ilişkin olarak da bir iç dinginliğe ulaşılmıştır.

"çaldı geceyarısını Styrasnoy Manastırı'nın saat kulesi

oysa manastır da kule de yıkıldı çoktan
yapılıyor şehrin en büyük sineması oralarda
oralarda on dokuz yaşına rastladım
birbirimizi birde tanıdık

oysa birbirimizin yüzünü görmüşlüğümüz yoktu fotoğraflarımızı
bile ama yine de birbirimizi birde tanıdık şaşmadık el sıkışmak
istedik

ama ellerimiz birbirine dokunamıyor aramızda kırk yıllık zaman
duruyor uçsuz bucaksız donmuş duruyor bir kuzey denizidir
ve Styrasnoy Alanı'na şimdi Puşkin Alanı kar yağmaya başladı
üşüyorum hele ellerim ayaklarım
oysa yün çoraplıyım da kunduralarımla eldivenlerim kürklü
çorapsız olan oydu bezle sarmış postallarında ayaklarını elleri
çıplak

ağzında ham bir elmanın tadı dünya
on dördünde bir kız memesi sertliği avuçlarındaki
gözünde türkülerin boyu kilometre kilometre ölümün boyu bir
karış

ve haberi yok başına geleceklerin hiçbirinden
onun başına gelecekleri bir ben biliyorum
çünkü inandım onun bütün inandıklarına
sevdim seveceği bütün kadınları
yazdım yazacağı bütün şiirleri
yattım yatacağı bütün hapislerde
geçtim geçeceği bütün şehirlerden
hastalandım bütün hastalıklarıyla
bütün uykularını uyudum gördüm göreceği bütün düşleri
bütün yitireceklerini yitirdim"

Senfonik şiirin ikinci bölümünde şairin o sıradaki Havana ziyaretinin umut dolu izlenimleri geniş yer tutuyor.

"Saçları saman sarısı kirpikleri mavi" sevgili ise Paris'te Saint-Michel'deki bir otelin tavan arasındaki odasında, "bir ay dilimi" olan "Sen ırmağı"nın üstünde uyumaktadır...

Bir başka deyişle de yitikler, üzüntüler, karanlık önsözler yerini masalsi yönleri de olan bir düşe, iyimserliğe, umuda bırakmıştır...

Fakat bu umut kişisel olmaktan daha çok evrenselidir şimdi. Daha doğru bir deyişle kişisel olan her şey, Mösyö Düpon'un olmasına takılan ve onun ne balığa ne de papuç eskisine benzeterek gerisin geri Sen ırmağına gönderdiği "ömür parçası" evrensele karışmakta, onun içinde erimektedir.

"Sen ırmağı da bir ay dilimi gibi
genç bir kadın uyuyor ay diliminin üstünde
onu kaç kere yitirip kaç kere buldum daha kaç kere yitirip kaç
kere bulacağım
işte böyle işte böyle kızım düşürdüm ömrümün bir parçasını Sen
ırmağına Sen Mişel Köprüsü'nden
ömrümün bir parçası Mösyö Düpon'un olmasına takılacak bir
sabah çiselerken aydınlık
Mösyö Düpon çekip çıkaracak onu sudan Paris'in mavi suretiyle
birlikte ve hiçbir şeye benzetemeyecek ömrümün bir
parçasını ne balığa ne papuç eskisine
atacak onu Mösyö Düpon gerisin geriye Paris'in suretiyle
birlikte suret eski yerinde kalacak.
Sen ırmağıyla akacak ömrümün bir parçası büyük mezarlığına
irmakların"

"Saman Sarısı"nda çok sayıdaki zaman ve mekân öğelerinin zaman-dizimsel (kronolojik) bir sıralamayla değil karmaşık bir bütünsellik içinde verilmesi senfoniye meydana getiren içeriksel altyapıyı oluşturmaktadır...

Başka bir deyişle senfonik örgü, dışsal öğelerle yapıp (biçimsel) olarak kurgulanmayıp, tam tersine içsel akışça oluşturulmaktadır.

"onu kaç
kere yitirip
kaç kere
buldum
daha kaç kere
yitirip kaç kere
bulacağım..."

Ve bu anlamda "bilinç akışı" teriminin kullanılması sanıyorum ki burada tam yerini bulmuş olacaktır.

Zamanların ve mekânların birbirini izlemesinde "gerçeküstücü" yöntemi çağrıştıran bu akış, "gerçeküstü" bir izlenim yaratmak amacıyla yapılmış değil; duyguların ve düşüncelerin içsel akışının doğal süreçlerinde gerçekleşmiştir.

Şairin yaptığı bu duygu ve düşünce sağanağının yönelişlerini örseleyip bozmaksızın ona bir biçim vermeye çalışmaktır. "Saman Sarısı"nın başarısı, bu çok duyarlı dengenin sağlanabilmiş olmasındadır...

Bir kez daha başa dönersek, şiirin ilk dizesiyle karşılaştığımız ilk mekân, bir trenin seher vakti habersizce girdiği bir gardır. Şairin kendisi olduğunu bildiğimiz anlatıcı bu garda tek başınadır. Alt ranzada "saçları saman sarısı kirpikleri mavi" bir kadın uyumaktadır. Anlatıcı üst ranzada uyuyanı göremeden, tren geldiği gibi habersizce usulcacak ayrılmıştır gardan. Üst ranzada uyuyan da anlatıcının (şairin) kendisidir. Fakat aynı anda da hem o hem sevgilisi, Varşova Bristol otelindeki odalarında, başka başka karyolalarda uyumaktadırlar...

Mekânların ve zamanların iç içe girmiş olarak akmakta oluşları, yukarıda da belirtildiği gibi tüm şiir boyunca böylece sürüp gitmektedir. Gece yarısı tek başına dolaşan Varşova sokaklarını Krakof şehrindeki Kapris Barı, onu yağmurlar içindeki Prag'ızler... Prag, "bir gölün dibinde gümüş kakma bir sandıktır"...

Şair sandığın kapağını açar. Her yerde aranan, birlikteyken de ulaşılamayan "saçları saman sarısı kirpikleri mavi" sevgili, bu kez orada uyumaktadır.

Şair sandığın kapağını yeniden kapatır ve onu yük vagonuna yükler... Ekspres bir kez daha habersizce usulcacak çıkar gardan... Moskova, Kızıl Meydan, İstanbul, Saray Burnu, 19 yaş, hapisten yeni çıkılan günler ve şimdiki zamanın anıları, duyguları, izlenimleri birbirine karışır.

Birinci bölümdeki bu yoğun senfonik örgü, yukarıda da belirtmiş olduğum gibi yaşanmış olan ne varsa, hepsinin bir kez daha içselleştirildiği, kabullenildiği dizelerle sona erer...

İkinci bölümünde mekân ve zaman örgüsünün karmaşıklığı azalmıştır. Senfoni bu kez daha geniş ve dingin dalgalarla devinen bir denize benzetilebilir.

19 yaşında Moskova Komünist Üniversitesi'nin öğrencisi genç şair, tam da o yaşıyla, 1960'ın Beyazıt Meydanı'ndan geçerek Kızıl Meydan'a çıkar. Aynı günlerde Yuri Gagarin en büyük meydanı, uzayı dolaşıp dönmüştür... **Şair ve Paris'te yaşayan ressam dostu Abidin Dino, Saint-Michel'deki otelin tavan arası odasında meydanlara yapıldan konuşurlar.**

Bir kez daha araya giren ayrılık duygusu da bu kez artık bir dinginliğe ulaşmış gibidir: "onu kaç kere yitirip kaç kere buldum daha kaç kere yitirip kaç kere bulacağım..." Şiddetle (belki de bir kalp kriziyle) yaşanmış olan bir ölüm duygusu bile sanki evrensele karışmak, Beyazıt Meydanı'nda şehit düşen öğrenciden Gagarin'e kadar bütün bir insanlıkla bütünleşmek duygusu içinde erimiş gibidir...

Bu dizeleri Havana yolculuğunun umutlu gözlemleri izleyecek ve şair, dostu Abidin Dino'ya, Lunaçarski'nin Renoir'ı tanımlamak için kullandığı bir deymi soruya dönüştürerek "Sen mutluluğun resmini yapabilir misin?" diye soracaktır...

Mutluluğun resmi, "ne gül yanaklı bebesini emziren melek yüzü anneciğin", "ne ak örtüde elmaların", "ne de akvaryumda su kabarcıklarının arasında dolanan kırmızı balığın" resmidir... "İşin kolayına kaçmak"tır bütün bunlar... Mutluluğun resmi, "kooperatiften aldığı pırlıl pırlıl evinin duvarında okşamaya kavuşan ve okşamayı bir daha yitirmeyecek Kübalı balıkçı Nikolas'ın eli"nin resmidir...

Bütün bu özellikleriyle "Saman Sarısı", bir aşk şiirinin aynı zamanda felsefi ve toplumsal bir destan da olabileceğinin, sadece bizim edebiyatımız bakımından değil bütün dünya edebiyatında eşine az rastlanabilecek bir örneği, bir başyapıttır.

Nazım Hikmet, Abidin Dino ve Vera Paris sokaklarında. Yıl 1961.

İrem'i Beklerken...

“aydınlık ve zarif: fuar’da bir zeki müren”

Gözünde gözlüğü, boynunda kravatı, yüzünde nazık bir gülümsemeyle ilk defa adım atıyor İzmir’in ve ülkenin “ışık yumağı”na... Elinde kocaman bir pankart, zarafeti her halinden okunuyor ama elindeki pankart, dünyada bir pankart üzerine yazılabilecek en naif cümle. O cümle sayesinde içini, ta kalbini görmek de mümkün bu gelen yolcunun; “Canım Egeme Saygımla Geldim...”

İzmir Fuarı’na ilk gelişi bu Sanat Güneşi’nin. Bir ışığın, en az kendisi kadar güçlü bir diğer ışıkla buluşması gibi. Buluşup güçleniyor ve daha da büyük bir alanı aydınlatıyorlar beraber. “Beraber” kelimesi sadece İzmir Fuarı ve Zeki Müren için kullanılmadı elbet. İki ayrı öznenin değil, bir bütünü oluşturan milyonlarca tekil öznenin bir araya gelmesidir esas beraberlik. Zaten kelimeyi anlamlı kılan da budur. Beraberlik, çoğul halidir birden çok yalnızlığın. Bir ülke, bir ulus, bir medeniyet beraber... Diğer uluslarla beraber. Ay’dan taş getirmişler, o da beraber. Milyonlarca tekilin, çoğul olmak için birleşmesi ve sonunda bir bütün olabilmesidir. İzmir Fuarı da budur işte. Yan yana gelen milyonlarca yalnızın, o milyonluk yalnızlığı dünyayla paylaşmasıdır.

Alsancak’ta çiçek satan Ayşe gelir, Basmane’de ayakkabı boyayan Mehmet gelir, Foça’da yedek subay Ali gelir... Müzeyyen Senar, Müslüm Gürses, Barış Manço, Cem Karaca, Ferdi Özbeğen, Emel Sayın, Ajda Pekkan, Bülent Ersoy, Sezen Aksu, Zeki Alasya, Metin Akpınar, Nejat Uygur, Müjdat Gezen, Filiz Akın, Müjde Ar gelir. Cumhuriyet gelir, Mustafa Kemal gelir. İzmir, İzmir’e yeniden gelir, herkes kendine gelir... Dünyada yeni bir icat çıkmıştır, hiç üşenmez o da gelir. Masaj yapan koltuk, yürüyen merdiven ilk defa İzmir Fuarı’na gelir. Ülkenin ilk döner sahnesi gelir, kurulur fuar içindeki Manolya Bahçesi’ne, Zeki Müren en iyi yaptığı şeyi yapmak üzere çıkar sahneye; “Koklamaya kıyamam,

benim güzel manolyam” diye inletir yeri göğü. Onu dinleyenler ertesi gün gazeteye ilan verir; “Sanat Güneşimiz, Zeki Müren’imizi Yüce Tanrı Korusun.”

Zaman akıl almaz bir hızla akar... Takvimler 1984’ü gösterir. Zeki Müren ayrı düşer İzmir’den. Sağlık sorunları nedeniyle Bodrum’dadır. Herkes öyle inanır ki geleceğine, herkes öyle bekler ki bu ülkenin iki kıymetli ışığının yeniden buluşmasını, Atilla Arcan, Zeki Müren taklidiyle çıkar sahneye. Yıkılır ortalık, alkış kıyamet...

Beraberlik, çoğul halidir birden çok yalnızlığın. Bir ülke, bir ulus, bir medeniyet beraber...

Yine atlar zaman heybesinde bilinmezlerle; İzmir Fuarı’na ilk defa, son defa, her defa gelen ya da gelemeyenlerle... 97’dir yıllardan, aylardan eylül, günlerden 9... Yoktur artık Zeki Müren diyeceğimi mi sandınız? 66. İzmir Enternasyonal Fuarı, Açık hava Tiyatrosu’nda o ilk geldiğindeki görüntüyle anar onu: Gözünde gözlüğü, boynunda kravatı, yüzünde aydınlık ve zarif gülümsemesiyle, elinde tuttuğu pankartıyla karşılar herkesi. Bu defa Zeki Müren oradadır, fuar ona gelmiştir... O fuara tarih boyunca gelen ve bir ışık gibi parlayan herkes gibi... Aydınlığını, İzmir’in aydınlığına ortak eden herkes gibi...

Bir yangından Zümrüdüanka gibi doğan ve her yıl giderek daha da parlayan İzmir Enternasyonal Fuarı’nın 87’si bu yıl 7-16 Eylül’de Kültürpark’ta olacak. Yukarıda saydığımız ne kadar isim varsa, hepsi hala orada. Ülkenin aydınlığı, umudu, demokrasisi, bir arada yaşama kültürü, emeği, sanatı, bilimi de... Bu ülkeye dair ne varsa orada. Görmüyor musunuz? Çok parlak, ondandır...

→ devam edecek...

Kaan Koç

gerçeğin cesedi üzerinde

Yanılıyor dil bilginleri, yazarlar yanlış yolda. Can çekişmek ölüm anında gerçekleşen bir şey değildir. Bir tokalaşmada, kavgada, bir sevişmede ya da önemsiz bir bakışta bile insan, bir canı olduğunu ortaya koyarak daima can çekişmektedir.

Gerçek nedir? Omurgasının üstünde taşıdığı 1.5 kiloluk o et parçası, o beyinle sadece hayatta kalabilmeyi amaçlayan şu insanoğlu, en ilkel dürtülerini çağa göre jelatinlerken gerçeklik denen o kirpinin dikenlerine ne kadar dokunabilir? Var mıdır başlığı ne olursa olsun herhangi bir konuda, kendi hastalıklı bakış açısını bir perişan palto gibi çıkarıp kenara koyabilen ve iki kere ikinin dört ettiğini söyleyebilen? İki kere ikinin sonucu herkese göre farklı iken, kim kimle konuşabilir, kim kimin gözlerinde yalnız ve yalnız baktığı kişinin gözbebeklerini görebilir? Sorular sorular sorular. Beni kendi kaderimden bile uzağa fırlatan, yaşadığımı değil sadece bir hücreler kolajı olarak yaşlandığımı, yeryüzünün paramparça suratının içinde gün be gün daha da dibe indiğimi kanıtlayan sorular. Ama mademki gerçek, makyajlı bir kadın suratı kadar hem var hem yok, bende ki bu sorular, tutsa tutsa gerçekliğin sinesinde ne kadar yer tutar?

Ah olaydım, henüz doğmamış bir canlının kaldığı o uğultulu insan eti içinde ömrümü tamamlayaydım! Başımı doğanın ıslak ve kanlı mağarasından dışarı hiç çıkarmayaydım. Asla ortaya düşmeyeydim de başkalarından yapılma bir varlık olmayaydım. Kimseye maruz kalmasaydım ve bunu var olmak sanmasaydım. Bakın, İsa'yı kendinden geçmiş kalabalığa takdim eden Pontius Pilatus'tun deyişiyle "ecce homo", bakın, işte burada bir insan can çekişmektedir. Yanılıyor dil bilginleri, yazarlar yanlış yolda. Can çekişmek ölüm anında gerçekleşen bir şey değildir. Bir tokalaşmada, kavgada, bir sevişmede ya da önemsiz bir bakışta bile insan, bir canı olduğunu ortaya koyarak daima can çekişmektedir. Bu can çekişme, bu kargaşadan da dışarı tek bir çıkış yolu olur elbet; simülasyon. Kurgu. Kurgunun kurgusu. Kurgu'nun küpü, dördüncü kuvveti. **Herkesin kurgularının birbiriyle çarpımından doğan o sonsuz kurgular labirenti. Senin tıpkını da çok evvel Daedalus inşa etti.** Ve özgürleşmek için o labirentten sadece "kanatlanarak" çıkılabileceğini söylediği oğlu İkarus'un ölümü kitaplara ders diye girdi. Ah olaydım, o genç adamın bal mumundan kanatları erirken, gerçekliğe gidişin artık imkansızlaştığını bağıra bağıra perişan olaydım.

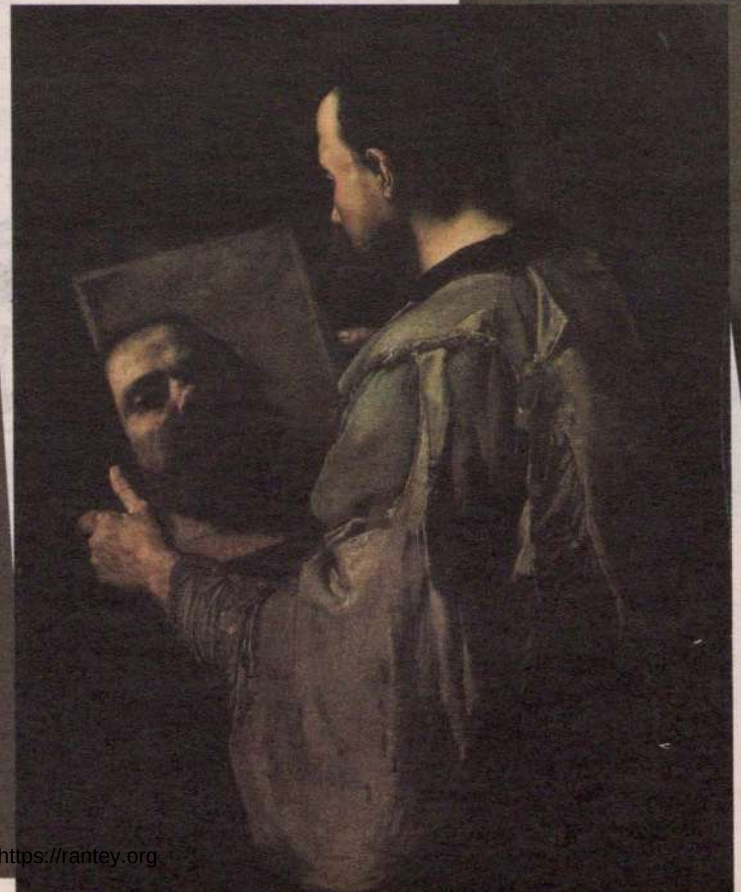
Nesneyi var eden insan, nesneyi sevmeye başladı. Nesneye olan sevgisiyle, nesnenin sevillebilir bir şey olduğuna ikna oldu. Sonra nesneye hayranlık duymaya ve onu bin bir farklı sebep ve adla kutsayıp kendine fetişler yarattı. Ve bir gün baktı ki birey, nesne onun üzerinde. Çünkü nesnenin gerçekliği tartışılmazdı. Vardı. En azından sadece hayatta kalabilmek için ömrünü basit uğraşlarla heba eden insanlığın pek çoğu bunu tartışmaya cesaret edemezdi. Öyleyse nesne, insandan büyüktü. Sonra kendi etini ve varoluşunu nesneler üzerinden sergileyen insan, bir adım daha öteye götürdü işi; nesneleşti. **Her şeyin en kabul edilebilirini istedi. Her şeyin toplum tarafından en beğenilir olanını. Peki kim yazdı listesini tüm bunların?** İmzayı kim attı her insanın dönüşmesi gereken nesneyi belirleyen bildirinin altına? Burada gözleri oyuk, gömleği paramparça ve fakat pırıl pırıl ayakkapları olan bir dilenci kapımı çalıyor. Açıyorum, yanıt vermiyor. Ayakkaplarından haberi yok belli ki. Biliyorum, ilk insanın varoluşundan bu yana öyle çok yürümüş ki, en çok ayakkapları yeni. Fakat onlara hayatında hiç mi hiç bakmamış daha. Yani ayağındaki pırıl pırıl o şeyler, hiç mi hiç var olmamış onda. Çünkü onları yaşayan o adam, başkaları ne giyer ayaklarına, bilmiyor. Tanıklık yoksa, gerçeklik var. Örnek varsa, simülasyon var. İkinci insanın varoluşunda, gözlem ve kopyalanma başladı. Yani gerçeklik, ikinci insanın ortaya çıkışıyla yok oldu. Yani bizim bugün inandığımız ne varsa, yıllar yıllar önce yıkılmış bir binanın, hala havada uçan toz parçalarından ibaret yalnızca.

"Hayatın sırrı şurada: gözleriniz kapalıyken kaç yüzü, kaç bedeni tanıyabilirsiniz? Gözleriniz kapalıyken kimden bir şey kabul edersiniz? Siz hiç gözlerinizi kapadınız mı, öylece yürüdünüz mü hiç, gözünüz kapalı.

sevdiniz mi ve karanlıkta düşüncelerin kıvrımlarına dokunduğunuzu hissettiniz mi?" diyordu huysuz Baudrillard. "İnsan kendi yüzünü görememelidir; kişi kendisine bakarak en büyük günahı işliyor. Doğa ona yüzünü görememek ve kendi gözlerinin içine bakmamak gibi bir hediye vermiş. Eskiden ırmakta ve göletteyken kendi yüzüne bakabilirdi insan. Ve yansımadaki görüntüsünün sembolik olduğunu sanmak zorunda kalırdı. Kendini izlemek gibi bir kepezelik yapmak için eğilmesi gerekirdi.

Aynanın mucidi insanoğlunun kalbini zehirledi," diyordu büyük Pessoa. Gözlerini açtıktan, gölette kendi suratını görüp bunun sembolik olduğunu sandıktan ve en son aynaları icat ettikten sonra insan, kendi düşüncelerinin kıvrımlarına kocaman bir cehennem inşa etti; modern insan. Ölümsüzlüğü arzulayan ve böylece tanrılarla yarışmak için kendi varlığını mutfak dolaplarından, başka canlıların hayatlarına kadar her şeye uygulayan, modern insan. İnsan, bir tanrı düşüncesini kavrayıp, tanrı olamayacağını anladığı an, tiranlaştı. Ve bunun acısını, yine kendi içinde ürettiği güç sahiplerinden çıkarmaya başladı. Deyin ki bu güç sahiplerine sevgiliniz, patronunuz, babanız ya da devlet başkanınız. Bizden daha kuvvetli olan herkesten ölesiye nefret ederiz ya da onlara ölümüne tapınıyoruz. Çünkü orada, bizim, olmayı başaramadığımız bir nesne duruyordur. Orada bizden daha gerçek bir şey duruyordur. Artık "gerçek güçtür" diyemeyiz ki. Artık "güç" gerçekliktir.

Ben ki artık durmadan yalanlar söylüyorum. Zehirlenmiş insan beynine sahip bu vücutta, batmakta olan bir geminin direğine tırmanmış bir parça can çekişiyor hala. Yalanlar söylüyorum. O et parçasının içinden, yeni bir et parçası olarak çıktığım o ilk andan bu yana bana gerçek diye öğretilen her şeyin aksine, düşlerimin, inandıklarımın ve kurguladıklarımın daha gerçek olduğunu biliyorum. Çünkü ne zaman aynaya baksam, karşımda hayatı olan bir canlıdan ziyade hayatı olması gereken bir eşya görüyorum.

PAULO COELHO HIPPI

BÜYÜLÜ GERÇEKLİK:
HAYATIN TA KENDİSİ.

5 FARKLI RENK SEÇENEĞİYLE.

🔗 canyayinlari.com 🐦 twitter.com/canyayinlari 📘 facebook.com/canyayinevi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Feyyaz Yiğit

yolun karşısındaki kadınlar

Birtakım kadınlar gördü. Yolun karşısında fakat bir o kadar da değil gibi duruyorlardı. Her birinin elinde dört limon ve yalnızca ikisinin başında altı şapka vardı. Her biri en az birinin dört açıdan akrabası ve tam karşıdan düşmanıydı. Her kadının ayakkabısı her kadına olmayacak fakat bir diğerine çok yakışacak türdendi. Hepsinin toplamda üç tişörtü, tüm tişörtlerin en az sekiz yerinde beş farklı dört rakamı basılıydı.

Yolun karşısındaki tüm kadınlar hem hepten soyunuk hem de tümünden giyinik değildi. Saçı sarı olanın kaşları kara, kaşları kara olanın saçları kıızıldı. Hepsinin kesinlikle bir şortu olsa da yalnız üçü şortu olduğundan bahsediyordu. Bir tanesi bir tanesinin bir tanesiydi ancak bir tanesi bir tanesinin bir tanesi değildi. Bunu yedi kadın biliyordu ama beşine söylemiyorlardı. Üç kadından ikisi tekti. Her kadından üçü ise ya keldi ya da bir bodrum katında dünyaya gelmişti.

Bazısının eşi işte, bazısının işi eşte, bazısının ise işe eştiydi. Yolun karşısındaki kadınların üçü, kalan kadınların yalnızca altısından dört kat daha güzel kokuyordu. Altı kadının ikisi, kalanın ikisinden iki kat daha güler yüzlü olsa da genele bakınca diğerlerinin toplamının yarısından daha çok ağlamışlardı. Yolun karşısındaki tüm kadınlar yolun karşısına ağılıyor gibiydi. **Her birinin, bir diğerinde, diğerlerinin değeri emanetti. Hem de her biri aynı anda bir diğerinin diğeriydi.** Hepsinde hepsine ait tüm şeylerin yalnızca yarısını hatırlayacak hafıza vardı. Yolun karşısındaki tüm kadınlardan yalnızca elli biri, kesinlikle yolun karşısında gibiydi. Kimisi kesin orada olsa da kimisi bazen gibiydi.

Tüm kadınlarda tüm kadınların cep telefonu numarası yazılıydı. Yolun karşısındaki kadınların tümünün cebinde tüm para yoktu. Bazıları tam zamanlı çalışıyor gibiydi. Her ikisinden hiçbirisi kalanların tamamından daha mutsuz değil gibiydi. Ayrıca tamamının tamamı, arta kalmayan hiç kimseden daha yalnız sayılmazdı. Her altı kadının beşi, dört kez üst üste üçlük atabilmiş olsa da basketbolu iki kez reddedebilen tek kadın olma unvanını, en azından sadece yolun karşısında kazanabilmişti. Her dokuz kadının üçü, aynı anda sadece altı kadının yaşayabileceği türden

yedi farklı acı yaşamıştı.

Yolun karşısındaki kadınların daha yeni kiraya verdikleri betondan eldivenleri vardı. Her on üç kadının on biri, yolun karşısındaki kadınların sadece sekizine, en az bir kez olsun üç kere gülümsemiş, ancak toplamda sadece sekiz bin iki yüz dört defa karşılık alabilmişti. Yolun karşısındaki tüm kadınların yarısından fazlası, yolun karşısındaki tüm kadınların yarısından fazlaydı. Her yirmi yedisinin on dokuzu sekiz, her elli dokuzunun otuz dördü beş defa ölüyordu. **Kadınların üçte biri yolun karşısında olmaktan, üçte biri ise yolun karşısında gibi olmaktan mustarıptı.** Yolun karşısındaki kadınların sadece üçte biri yolun karşısındaki kadınların üçte biriydi. Kalan üçte ikisi ise ancak üçte ikisi olabiliyordu.

Her dokuz kadının üçü, aynı anda sadece altı kadının yaşayabileceği türden yedi farklı acı yaşamıştı.

Kadınların bazıları tamam bazıları yarımdı. Bazı kadınlar, bazı kadınlar için bazı kadınlardı. Bazı kadınlar ise yolun karşısındaki tüm kadınlar için bazı kadınlar olmaktan kurtulamıyordu. Tamamında eksik olan tek şey, yalnız birinden eksik olan her şeydi. Yaşlı olanların tamamı genç olanların

tamamından daha fazla görünse de saymaya kalkıldığında sayıları eşit gibiydi. Her kadından üçü, her beşinin dördünden iki kat daha fazla kazanıyordu. Hepsinden az kazandığı halde daha çok harcayan tek kadın da yolun karşısındaydı.

Tüm kadınlar bazen sanki daha sarışındı. Hepsi çoğu zaman ne görünüyorsa o değil gibiydi. Ayrıca bazısı, genellikle her zaman hiçbir şeyin yalnızca birazıydı. Yarısının şişme montu, yarısının şişme şortu, yarısının tesbih koleksiyonu vardı. Yolun karşısındaki kadınların dört yarısı, diğer altı çeyreğinden sıfır virgöl yirmi beş defa daha yoğun bir tempoda yaşıyordu. Askerliğini yolun karşısında yapanların söylediğine göre, yolun karşısındaki kadınların zaman zaman çoğu para biriktiremiyordu.

Yolun karşısında birtakım kadınlar gördü. Tamamı farklı formlar giyiyor, farklı marşlar söylüyordu. Tamamı farklı bir tempoda yürüyor farklı bir yere gidiyordu. O sırada yayalar için yeşil yandı. Ancak her bir yayanın yalnızca bir gözü yolun karşısını görüyor, bir kulağı yolun karşısını duyuyor, bir ayağı yolun karşısına geçiyordu.

hangi film, hangi sahne?

Saadet Işıl Aksoy

Aydın: Karşımızdakini olduğu gibi görmeyip onu tanımlamak, sonra da sanki böyle bir Tanrı olabilirmiş de olmuyormuş diye ona kızmak... Bana biraz haksızlık etmiyor musun?

Kış Uykusu / 2014

Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan

Senarist: Ebru Ceylan, Nuri Bilge Ceylan

Kenan Ece

Jesus Quintana: Yarı finale çıkmayı başardığınızı duydum. Dios mio dostum. Liam ve ben canınıza okuyacağız.

The Dude: Evet, pekâlâ. Bilirsin, bu sadece senin düşüncen dostum.

The Big Lebowski / 1998

Yönetmen / Senarist: Joel Coen, Ethan Coen

Zeynep Çamcı

Rafiki: Evet, geçmiş can acıtır. Ama ya geçmişinden kaçarsın ya da ondan bir şeyler öğrenirsin.

The Lion King / 1994

Yönetmen: Roger Allers, Rob Minkoff

Senarist: Irene Mecchi, Jonathan Roberts, Linda Woolverton

Nilay Örnek

kibrit kutuları bir dönemin ilan panoları

Aykut Gürlemez koleksiyonunu, kibrit kutularının içine müknaatıs koyup onları demir panolara sabitleyerek sergiliyor.

Tarihi ve kültürel değerler, yöresel desenler, şöhretler, kahramanlar, yazarlar, ünlü tablolar, yok olmakta olan bitki ve hayvan türleri, reklamlar, bugün kimi yaşamayan bir zamanın ünlü restoran ve kulüpleri... Hepsi ve çok daha fazlasını bir kibrit kutusu koleksiyonunda görebilirsiniz. Uç kuşaktır "dar dokuma" işinde olan bir aileden gelen Aykut Gürlemez'le koleksiyonunu konuştuk.

Kibrit koleksiyonu yapmaya ne zaman ve nasıl başladınız?

Farklı yerlerden aldığım kibrit kutularının bir araya gelmesi buna vesile oldu. Kutuların, üzerlerinde farklı kültürler barındırdığını fark ettikçe merakım arttı. Bir arkadaşımın babasının eskilere dayanan bir kibrit kutusu koleksiyonu vardı ve yaşı itibarıyla buna devam edemiyordu. Ani bir kararla koleksiyonunu, halihazırda böyle bir koleksiyon yapan, onların değerini anlayacak birine devretmek istedi. Koleksiyonum ciddi bir koleksiyon haline geldi. Son dönemde sigara yasağı gibi etmenlerle kibrit üretimi, dolayısıyla koleksiyonumun büyüme ivmesi azalmış da olsa, 12 senedir bu koleksiyonu yapıyorum. Eşimin de Coca-Cola objeleri koleksiyonu var. Oğlumuz Emre ne olacak bilmiyorum; 4.5 yaşında, bizden gördüğü için misket, küçük top ve şarap mantarı biriktiriyor. "Bunlar da benim koleksiyonum" diyor.

Kibrit kutularının meraklısı hep çok olmuştur; Türkiye ve dünyada, sizden başka bu koleksiyonu yapanları tanıyor musunuz?

Sinop'ta Faruk Baş'ın 9 bin parçadan oluşan bir koleksiyonu var. Ercüment Köybaşı ise Aydın'da kibritleri ile aşk yaşar, 5 binin üzerinde kibriti vardır. Gaziantep'de bir berber olan ve 1950'den bu yana koleksiyon yapan Nazım Dalsuna ise kibrit kutularını en keyifli şekilde sergileyenlerden... Saç-sakal tıraşı olmak için oturduğunuzda bir yandan kutulara göz atarken, bir yandan da onunla tarihleri hakkında konuşabiliyorsunuz. Recep Tanrıverdi de ciddi bir koleksiyoner. Dünyada bu koleksiyonu çılgınlık derecesinde yapanlar mevcut. İngiltere'de Steven Smith adlı bir adamın 130 farklı ülkeden 1 milyonun üzerinde kibrit kutusu var. İngiltere'de bu hobiye "phillumeny", bu hobiye sahip olanlara ise "phillumens" deniliyor.

Koleksiyonunuz kaç parçadan oluşuyor?

Benim koleksiyonum 2 bin 500 parça. Bir arkadaşım Yunanistan'daki bir müzayededen çok değerli kibritler getirdi. Tahminim oradan da 200-250 adet kibriti koleksiyonuma ekleyeceğim.

Sizin için en ilginç ya da değerli parçaları sıralamanızı istesem.

Bana göre en ilginç kibritim, Lübnan'da çok eski bir dükkandan aldım.

Kutuların, üzerlerinde farklı kültürler barındırdığını fark ettikçe merakım arttı.

Davidoff purolarının üreticisi Ukrayna asıllı Zino Davidoff'un, üzerine kendi el yazısı ile bir not düştüğü puro kibriti. Bülent Ecevit'in üzerine "Karaoğlan" olarak basıldığı kibrit kutusu özeldir... İstanbul'un telefonlarının 6 haneli olduğu zamanlardan kalan, o zamanın meşhur restoranlarının kibritleri, Cumhuriyet'in 50'nci yılına özel çıkan Türkay kibriti, Arjantin'den aldığım Eva Perón ve Frida Kahlo kibritlerim ve yine tesadüf eseri bir Beyazıt sahafından aldığım, 1941'de Lublin'de (Polonya) kurulan Nazi toplama kampına ait olan ve üstünde seri numarası olan kibrit kutusu... Benim için değerli olanlardan. Karagöz ve Hacivat gölge oyunu baskılı, kibrit kutusu da en sevdiğim parça olabilir.

Türkiye'den sanatçılar, bilim insanları, edebiyatçılar, sanat eserleri var mı?

Aktif siyasetçiler çokça var. Türk büyükleri serisi var bir, onlarda yazarlar var. Namik Kemal, Halide Edip Adivar gibi isimler. Zeki Müren var, Bülent Ersoy var yakın zamanda...

Kim basmış onları, gazinolar mı?

Evet, ama sanırım Zeki Müren'inki TRT damgalı olabilir. "Sanat Güneşimiz" sloganıyla... TRT'nin reklamlarındaki kimlikler kibritlere de yansımış. Eski deterjanlar, reklamlar, özellikle eski otomobil modelleri. Aşı haftası, İzmir Fuarı haftası duyuruları basmışlar. "Emniyet kemeri takın" gibi mesaj kaygılı olanlar, kilim, halı motifleri, doğal ve tarihi güzellikler var. Önce bir dönem devlet çıkardığı için kibritleri, mesaj kaygılı çok kibrit var. Özel sektör daha çok ticari davranmış, özellikle reklamlar, mekân kibritleri daha yaygın olmuş. Bugün bakınca pek çok kapanan ünlü mekân görebiliyorum kibritlerimde...

Ben Gürcistan'dan pek çok ressam ve yazarın üzerinde olduğu kibritler almıştım, Kuzey ülkelerinde bilim insanlarını basıyorlar kibritlere. Ülke ülke bakarsanız ne görürsünüz?

Döneminin zorlukları, savaşlar, devlet büyükleri, o ülkede yapılan organizasyonlar, önemli anımlar, sevilen motifler, önemli şehir ve sanatçılar kibrit kutularından okunabiliyor... İskandinav ülkelerinde daha çok yemekler, balıkları vs. görüyorum. Amerika'da daha çok şirketler ve restoranlar. İspanya ve İtalya daha çok yöresel bölgelerini, kasabalarını gösteriyor. Yunanistan'da baya savaş kahramanları, gemileri.

Sizden sonra bu koleksiyon ne olacak?

Yaşım ilerleyince gerçekten bu işi severek yapan biri ile tanışırsam, ben de arkadaşımın babası gibi "Al kardeşim, bundan sonra bayrak senin" diyebilirim.

Gökhan Dağıstanlı

olabilir!

*Belki de günlerden
kahırlı bir gün,
bıkmışlık adamakıllı
yapışmışken yakamıza,
Koşuyolu Parkı'nda
bir bankta, yılların
yorgunluğunu
yatıştırmaya
çalışırken bulur
beni gözlerin.*

Belki gölgen düşer önüme, sarhoş bir gecenin sabaha yürüyen saatlerinde, ıssız bir sokakta. Adımlarım sıkışır önce. Saçlarından bir koku taşıp genzimi yakar. Dönüp bakmasan da anlarım varlığımın farkına varışını. Sonra korkuyla karışık bir bakışını yakalarım. Gözlerinin rengini umursamam. Bir derin uçurum olsa gözlerinden içine doğru, korkmam o dakika atlarım. Yıllarca öyle paralamışım ki kendimi başka kalplerin kapısında, öylesine susmuşum ki sözlerimi ve gözyaşlarımı öyle tutmuşum ki gözlerimin pınarlarında. Biraz gülümseyen oracıkta patlarım. Hıçkırı hıçkırı anlatırım sana. Yıllardır tanıyormuş gibi, ne söyleyeceğimi biliyormuş gibi dinlersin. Kim bilir belki dudakların siler tuzlu yanaklarımı. Seni daha oracıkta, daha önce damarlarımı çatlatırcasına sevdiğim kim varsa unutup, bütün yaşanmışlıkları bir gülümsemenin vazgeçmişliğine yatırıp ilk aşk gibi severim. Daha önce hiç kimseye dokunmamış, hiçbir dudağı tatmamış, bir tel saç koklamamış bir açlıkla; yıllarca duyduklarına acı bir gülümsemeyle susmuş, gördüğü çirkinliklere gözlerini yummuş bir sabırla severim seni. Ya da bir meyhanede göz göze geliriz. Koşar adım değer birbirine ruhlarımız. Sonra bir anda bir yalnızlık başlar masalarımızda. Ellerimiz can atar kavuşmaya, alev alev yanan dudaklarımız karıncalanır, bütün sesleri bastırarak çarpar kalplerimiz. Kaçamak bakışmalarımıza emanet ederiz ortak kaderimizi. Kimseler anlamadan birbirimize kaldırmaya başlarız kadehlerimizi. Bazı şeyler göze değil, yüreğe görünür. Öyle sıcak eser ki rüzgarın, oracıkta doldurur kalbimin fora yelkenlerini. Bu gerçek yolculuk aslında kendime dönüşümdür. Yıllarca dışarıda aramaktan yorulduğum anda, can havliyle kalbimde bulurum seni. Fırtınadan sonraki sakinliğiyle denizin, iki yakasının bir araya gelmemesinin memnuniyetiyle İstanbul'un, olanca maviliğiyle gökyüzünün severim seni. Belki ümidimi çoktan yitirdiğim bir akşamda, bütün ümitsizler gibi boş boş oturup Moda Sahili'nde, uzaklara yatırmışken gözlerimi, bir ateş arayan sözlerin böler geceyi. Daha önce hiçbir yıldızın yataklık etmediği kadar parlar gözlerim. Ne çakmağımı bulabilirim o an ne de şaşkınlığının çaresini. Ellerim üstümü başımı yoklarken, öylece kalman için yalvarır bulursun bakışlarımı. Gülümseyip duruşundan anlarım sen olduğunu. Bozkırlardan denizlere doğru çizilmeye yüz tutmuş yollarımızı kesmiştir hep ezberlerimiz. Tecrübelerini ayıklayıp oracıkta unuturuz işte bütün bildiklerimizi. Bileklerimizden tutan sitemlerimiz, kalbimizi katılaştırmış acılarımız teselli bulur kaderin ellerinde. Daha önce yaşanmış ne varsa yerlere saçılır o an, hatıralarımız alnımızdan dökülür. Çevresel bir duyarlılıkla telaş etme sakın, sabaha karşı gelir çöğçüler. Her şeyden habersiz onları da süpürür. Sen yeter ki kalıplaşmış bütün kaygılardan uzak tut ellerimi. **O karışımızdaki denizden daha**

**Kimseler
anlamadan
birbirimize
kaldırmaya başlarız
kadehlerimizi.
Bazı şeyler göze
değil, yüreğe
görünür.**

**uçsuz bucaksız, düşlediğimiz köylerdeki insanlardan
bile telaşsız, bilinen bütün hastalıklardan amansız
severim seni.**

Olmadı bir vapur yolculuğunda, martılara simit yetiştiremeyince hüzünlünen gözlerinin imdadına yetişirim. Sadece bu ihtimal için vapura yıllarca iki simit alıp binerim. Bir gün elbet denk geliriz. Yüzüme bile bakmasan bilirsin ben olduğumu. Ben de seni yumuşak kalbinden tanırım. Mahcup bir gülümse oturur göz bebeklerine. Sessizce besleriz martıları. Konuşulacak her şeyi daha önce konuşmuş bir sükunetin armağanıdır sessizliğimiz. **Simitlerimiz biter, şehir hatları vapuru iskeleye yanaşır, biz el ele ineriz. Ne adımı sorarsın ne kendininkini söylersin. Biz birbirimizin adını karşılaştığımız anda biliriz.** Sonsuza kadar sürse aldırmayacağımız bir yürüyüş başlar. Ben seni kilometrelerce, dağlarca, denizlerce severim.

Belki de günlerden kahırlı bir gün, bıkmışlık adamakıllı yapışmışken yakamıza, Koşuyolu Parkı'nda bir bankta, yılların yorgunluğunu yatıştırmaya çalışırken bulur beni gözlerin. Tanrı'nın kutsal hediyesini kucaklamışken kaderin, ayakların seni bana getirir. Bu ihtimal için, yıllarca bankların tam ortasına değil hep sağ ucuna oturmuş olurum. Ne sen geldiğine şaşırırsın ne ben seni gördüğüme. Adım adım gelip sol yanıma doldurursun. Yıllarca bu an için çekilmiş çileler. Sırtımızdaki anı küfesi nelerle doludur bilirim. Bilmeden yaraladıklarımız, istemeden bizi üzenler, sessiz kalabalıklar, keşmekeş yalnızlıklar... Ama sabun kokuyordur niyetlerimiz. O an kızdıklarımızı unutup kırdıklarımız için üzölmeyi bırakırız işte. Yüzlerimiz, ipi göğüslemiş bir maraton koşucusu gibi yorgun yorgun güler. Savunma düzenimize deneyimlerce eklediğimiz piyonları tek tek kaldırıp atarız. Bir haziran coşkusuyla kavuşur dudaklarımız. Yaz gibi sıcak, güneş gibi umutlu, ecel gibi aniden severim seni.

**Belki biz sizinle o güne kadar aynı mekanlarda oturup
hep başkalarını sevmişizdir. Dünya küçük, aynı yolda
yürümüşüzdür ama kaderlerimiz kesişmemiştir.** Tükete tüket sevgileri, zamanımızı beklemişizdir. Gözlerimiz birbiri için böyle bakmayı öğrenene kadar başka gözlerde aramışızdır birbirimizi. El yordamıyla tanıyabilmek için seni, başka ellerle kenetlenmiştir ellerim. İhtiraslarımızdan arındırmak için sevgimizi, başka kalpleri seçmişizdir. Bir bankta, bir vapurda, bir sahil kenarında ya da hiç geçmediğin bir sokakta bekliyorum seni. Nasıl yaptığını bile bilmeden bul beni. Olamaz mı? Olabilir...

Go Further

Ford SUV DÜNYASI

ford.com.tr

[f](#) [t](#) [i](#) /FordTürkiye

Coşkun Aral

kapalı kutu kuzey kore

Bana en çok sorulan sorudur: "Gitmediğiniz ülke kaldı mı?" Ardından da yeni bir soru gelir, bu ülkeler arasında en çok hangisini görmek istersiniz diye. Dünyada gitmediğim ender ülkelerden biriydi Kuzey Kore. Geçtiğimiz aylarda, yıllarca gitmeyi hayal ettiğim Kuzey Kore'yi ziyaret etme fırsatını buldum. Son yıllarda kapılarını yavaş yavaş dünyaya açan ama yılda ancak 5 bin yabancı'nın gelmesine izin veren, dünyanın en gizemli ülkesi aynı zamanda son dönemlerin de gündeminde yer alan bir ülke burası. ABD Başkanı Trump'la Kim Jong-un'un birbirlerine lakap takmaya kadar varan atışmalarının ardından Kuzey Kore'ye bambaşka bir iklimde gittik. Atışmalar geride kaldı, ABD'yle yakınlaşma başladı ve Kim Jong-un, Güney Kore lideriyle buluştu.

Tüm bunlar Kuzey Kore seyahatimizin ardından gerçekleşti. Ayağımız uğurlu geldi. "Dünya Değişmeden Keşfet" öncülüğünde bir grup gezgin arkadaşımınla yola çıktık. Kapalı kutu Kuzey Kore'ye girmek bir yana ulaşmak da pek kolay değil. Ya Çin Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pekin üzerinden ya da Rusya'nın Vladivostok kentinden kalkan uçakla Pyongyang'a uçabiliyorsunuz. Bunun için de ya Çin'den ya da Rusya'dan vize almanız gerekiyor. Bu ülkelerden birinin vizesini almadan önce, Türkiye'ye en yakın Kuzey Kore Elçiliği'nin bulunduğu Bulgaristan'ın başkenti Sofya'dan aylar önce talepte bulunmuş olduğunuz vizenizi de hazırlamış olmalısınız.

Kuzey Kore'ye defalarca gitmiş ve adeta ülkenin fahri elçisi olmuş Tulga Ozan'ın olağanüstü çabası sonucu grubumuzla, üç günlük Pekin gezisinin ardından, Koryo Havayolları'na ait bir Tupolev 204 model uçakla Pyongyang'a uçtuk. Bir saatlik kısa uçuşta heyecanım doruktaydı; hiç bilmediğim bir ülkeye gidiyordum. Gitmeden önce epey araştırma yapmıştım ve daha önce gidenler bana asla fotoğraf çekemeyeceğimi söylemişlerdi. Rehberimiz Tulga fotoğraf çekebileceğimizi söylemiş ve içimi rahatlatmıştı. Ne var ki gümrükte makinelerimize el konulacak korkusu da sarmadı diyemem. Yalnızca telefonlarımızı ve pasaportlarımızı alıp, kontrol ettiler ve iade ettiler. İlginç olan yanımda kitap olup olmadığını sordular. **Benim yanımda "Annemin Yemekleri" kitabı vardı ve gümrük memuru kitabı ülkede bırakmamam konusunda beni uyardı. Kitap, en büyük tehdit olarak görülüyordu.**

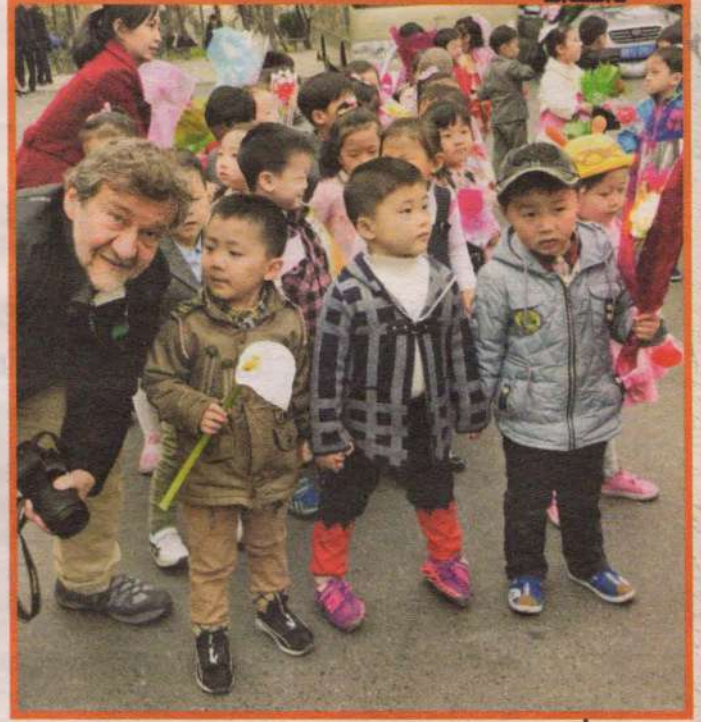
Bizi havaalanı çıkışında yerel rehberler karşıladı. Tulga'yı tanıdıkları için midir bilemem son derece sıcak davrandılar. Eski sosyalist blokta yaptığım seyahatlerde gördüğüm soğuk memurların aksine sıcak ve

gülümseyen insanlarla karşılaşıyordum. Bu da kitap yasağının üzerine yaşadığım ikinci şaşkınlık oldu. Rehberler beni ismen tanıyorlardı çünkü Tulga, vize talebimde eski gazeteci, yeni TV programcısı olduğumu ve yemekle ilgilendiğimi, Kore yemekleri konusunda araştırma yaptığımı yazmış. Bu da onların hoşuna gitmişti. Her yıl ülkeye davet edilen 5 bin kişi için farklı vesileler yaratılıyor. Bizim ülkede bulunma sebebimiz, Kim Jong-un'un dedesi Kim il-Sung'un doğum günüyü. Doğum günü nedeniyle birçok yerde müzikli dans gösterileri düzenlenecekti. Bizimle beraber dünyanın değişik yerlerinden

gelen müzisyenler ve aralarında bir de TV ekibi vardı. **Şehir, adeta kentsel dönüşümden çıkmış bir sahne gibi.** Rehberlerimizle beraber ilk gün ülkenin kurucusu Kim il Sung ve oğlu Kim Jong-il heykellerine gidip saygı duruşunda bulunduk. Bize ayrılmış programın dışına çıkmak imkanımız yoktu.

Grubumuzu okullara götürdüler. Akıllı tahta veya bilgisayarları yoktu ama İngilizce ve müzik eğitimine ayrı bir önem verildiğini görmüş olduk. Güneş Sarayı olarak tanımlanan ülkenin en görkemli mekanı Kim il Sung ve Kim Jong-il'in mumyalarının bulunduğu saraya da gidip, mumyaların başında saygı duruşunda bulunduk. Tabii ki fotoğraf çekmek yasaktı.

Öyle ki girişte cep telefonundan saatlerimize kadar tüm elektronik aletler alındı ve mumyaların zarar görmemesi için dezenfekte edildik. Ülkenin ulu önderi Kim il-Sung'un uzun bir dönem kafayı yorup, Marksizme ilave olarak geliştirdiği, orak çekiç ve yazı fırçası olarak yeniden tanımladığı simgenin heykeli de bizim için belirlenen ziyaret noktalarımız arasındaydı. Dönüşümüzün ardından Güney Kore lideri sınır bölgesinde Kuzey Kore lideriyle buluştu, sınır geçildi ve iki Kore'nin birleşmesi konuşulur oldu. Yazdım ya, ayağımızı sürüydük. Üç boyutlu canlandırmaların olduğu Kim Jong-un Savaş Müzesi ülke geçmişini anlatmak amacıyla kurulmuş. Burada yapılan savaş canlandırmalarında esir düşmüş, yaralanmış ABD askerleri vardı ama gözlerimiz Kore Savaşı'na katılan Türkler'i aradı. Askerleri göremedik ama Türk bayrağını katlanmış bir şekilde görme imkanı bulduk. Nedenini de sorduk. Bunun üzerine kıdemli Kuzey Koreli rehberimiz bize Kore'ye savaşmaya gelen Türkler'in durumunun I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale'de savaşan Anzaklar'dan farksız olduğunu söyledi.

Levent Erden

otuz beşte olacak mısınız?

“Yaşlılar yapabilse, gençler bilebilse...” sözü tamamen terse döndü. Gençler biliyor. Bilmekle kalmıyor, sürekli güncelliyor, geliştiriyor. Yapabiliyor mu? Tartışılır.

Ne iş yapıyorsan, yapmak istiyorsan, yapmayı planlayarak okuyorsan, sana mahalle tarafından ne tavsiye ediliyorsa... Aman dikkat! Şu anda var olan mesleklerin yüzde altmış beşi on beş yılda eriyip gidecek. Bitecek. Yok olacak. Olmayacak. Hiç düşündünüz mü? Yaptığınız ya da yapmak istediğiniz meslek halen yüzde otuz beşe girer mi? Arada mı kalır? Ne kadar zaman daha idare edebilir? Beş sene? On? On beş? Peki, sonra ne olacak? “Ne yaparız, orta ve üstü yaşlarda yeni gençler elimizden alıp götürür mü?” “Dünya Ekonomik Forumu bu altmış beşi neye göre tespit etmiş?”, “Bu ülke gerçeklerini hesaba katmışlar mı?”, “Dünyada on beş sene ise bizde yirmi beş otuz seneye çıkar,” mazeret üretmeleri, yok sayma çabaları iç rahatlatır. Zaten otuz sene çok yüksek enflasyonda yaşayıp, çok kısa vadeye indirgeme alışkanlığı hücrelerine işlemiş bizler için, on beş yıl sonrası bilim kurgu ötesi bir zaman. Hele o günler bir gelsin, bakalız! Ne dünya ne de ekonomik forum onlardan iyi bilecek değil ya!

Ama enflasyon sonrası büyümüş kuşaklar bu rahatlık ve laflardan muaf. Kaygı duymak zorundadır. İstedikleri, düşündükleri ya da yaptıkları meslekler onları hayatlarının diğer dönemlerine taşıyabilecek midir? Bugün, kazandıkları için ailelerinin bayram yaptığı yüksek okul bölümleri; şimdiden yıllarca öncesinden geçerliliğini yitirmiş öğretileri dayatırken onlar bu dönüşüm dalgasına nasıl dayanacaklar? Kim karar verecek? Nasıl elenecek? Hadi doktorlar hep lazımdı ve hep lazım olacak... (Gerçi onlar da küçük bir azınlığı hariç, günde otuz saat çalışıp, üniversiteye girerken kendilerinin yarı puanını almış ama onlardan yıllarca önce işe başlayıp rahat hayat sürdüren arkadaşlarının gelirlerinin minik bir kısmını kazanarak yaşamaya çalışır!) **Para ve finans işlerinde çalışanların daha da önemli olacağı garanti zaten. Lidyallılardan beri parayla uğraşan meslektekiler hep kazandı.**

Para oldukça paracı olur. Para kurumları kalmamış olsa bile... Banka gider, bankacı kalır. Sel kum misali. Yiyecek, giyecek işi de yüzyıllardır var. Ama o iş süratle endüstrileştiriliyor. Elle, gözle, burunla, zevk ve özenle yapılan tarafın hallolabiliyor olması, insan olmanın temel gereklerinden biri. O da kalmazsa, yaşamının amacı bile zayıflar. Başka?

“Dünyanın en eski mesleği” yönlendirilen, “orantısız güç gösterisi” yapan uzvuyla meşhur yarı tanrı heykelinde bulunduğu evde, çalışan, yarı tanrıça ya da rahibe olarak kabul edilen hanımefendilerin hizmetlerinin dahi sürdürülebilir olması, süratle gelişen sanal gerçeklik teknolojisi ve insansı uç aletlerinin tehdidi altında. Silikon ve insan dokusuna benzeyen dokular, nanoteknoloji vb. ile ekran sultanı Sofia'nın yaptırdığı fantezilerin gerçek olabileceğinin göstergesi. Yani o meslek bile sürdürülemeyebilir. İş sürse bile! Uber kavgası veren sarı taksicinin de durumu hayli zor. İnsansız, yani eski ehliyet tabiriyle “kendinden müteharrik” araçların devreye girmesiyle “paylaşım” kavramı yeni tanımlara doğru evrilecek. Sahip olmanın anlamsız olduğu alanlara bir yenisi

daha katılacak. Otomobili ve markasının statü sembolü olduğunu düşünenlerin, aracın metalaşmasıyla mutluluğu nerede arayacakları murat konusu olacak. Ama kesin olan, şoför, trafik polisi, otomobil yıkayıcı, parkçı, vale hatta Dam ve Rua yeni iş kolları aramak zorunda kalacak. Göğü ve günlük hayatı delen dev binalarda, dev şirketlerin, “genel merkez”, “genel müdürlük” gibi “genel bir şeylik”lerinin dev yapılanmalarının, kimyadaki elementlerin periyodik tablolarına taş çıkartan organizasyon şemaları ve kutular arasındaki çizgili, noktalı, nokta çizgili okların, bağımsız bağlantısız çalışanların yapacağı patlamayla birlikte hedef şaşacağı kesinleşti bile.

Hele yıllarca uğruna ne güneşler batırıp, kartında adının altına yazıldığından beri, her baktığında içinin pır pır ettiği o “taytıl” yok mu? Onu kendisinden önce taşıyanlar bile en az kendisinin geçirdiği kadar sürede elde etmişken; henüz işe başlayalı bir iki yıl olmuş, acayip konuşan yeni yetmelerin bu “taytıl”ı tehdit etmeleri ya da işlevsiz kılmaya sebep olmaları, kimsenin kolay yutabileceği, kabulleneceği bir şey değil!

“Yaşlılar yapabilse, gençler bilebilse...” sözü tamamen terse döndü. Gençler biliyor. Bilmekle kalmıyor, sürekli

güncelliyor, geliştiriyor. Yapabiliyor mu? Tartışılır. Birçok şeyi yapabilmek için insan, makro durumlar, regülasyon, yerel kültür ve ilişki biçimleri hakkında yetkinlik olmayınca, teknoloji ve dönüşümü yorumlarken tuzaklara düşürmek pek kolay olabilir. Hele teknolojiyi ve çevresindeki yapıyı geliştirenler, teknik şehvete o kadar kapılıyor ki insan ve işleyişini ıskalayıyor. **Hayatı kolaylaştıracağı varsayılan işlerin hayatın bir tarafını rahatlatırken bir başka tarafında da beklenmedik ve karmaşık sorunlar yaratıyor.**

Bütünsel düşünme ve çözüm üretme disiplini şimdilik doğu ülkelerinde uygulanabilirken, toplam çözüm üretmek için tüketilecek ekmeklerin kaç fırında pişirileceği tartışılır. Bugün kırk yaş üzerinde olanların son bitirdikleri okulun üzerinden en az yirmi sene geçmiş. Arada onları güncelleyecek birkaç makale, kurs, seminer dışında bir sistem olmadığı için ayak uydurmaları imkansız. Eski alışkanlık ve tecrübeleriyle dönüşümü yorumlamaları acemice ve işlevsiz. Aslında hepsinin hatalı üretilmiş ya da sorun çıkarmış tüm otomobiller gibi fabrikaya geri çağırılıp yeniden ayarlanması gerekiyor. Ama “akademia” buna hazır değil. Bunu yapacak akademisyenleri ve eğitmenleri de yeniden programlamalı zaten.

Üstelik her taraf aşırı tutucu ve diğerinin aşırı olduğunu düşünüyor. Pek çok dönemde olduğu gibi... Ama dönüşüm muhteşem olacak. Bakın bakalım sizin durduğunuz yer, yaptığınız iş ve hayaller yüzde otuz beş sağ kalacaklardan mı?

Olacak mısınız?

Yoksa...

Ne!

Aman dikkat!
Şu anda var olan mesleklerin yüzde altmış beşi on beş yılda eriyip gidecek. Bitecek.

Metin Uca

konusan değil, kuantum konuşan türkiye

Eskiden siyasetçiler kahvehanede vatandaş dinler, gelincik sigarasının kutusunun arka kartonuna notlar halinde yazar, sonra da unutulmuş.

Siyaset tarihimiz boyunca ne sözler verildi, neler konuşuldu değil mi?

Ama son seçimlerde vaatlerin arasında biri vardı, Muharrem İnce söylemişti. Artık kuantum konuşan bir Türkiye olacak demişti. Acaba olabilecek mi?

İtiraf et, sen de kıskanmıştın değil mi Kanada başbakanını? Katıldığı bir teknoloji toplantısında bir gazeteci IŞİD'e müdahale konusunda soracağı soruya "Size kuantum bilgisayarıyla ilgili bir soru sormak isterdim," diye başlayınca, IŞİD konusu yerine hiç sektirmeden verdiği kuantum bilgisayarlarının hem dalga hem de tanecik fizik kurallarıyla çalıştığı, klasik ikili kodlamanın ötesinde çok daha fazla veriyi kaydetme, çok daha küçük işletimlerle çalışma imkanı yarattığını anlatırken sözlerinin alkışlarla kesilmesini...

Biraz buruk biraz gıptayla bakmıştın ekrana... Kendi yöneticilerinin tuhaf yoksulluklarını düşünürken...

Hatırlar mısın bir teknoloji toplantısında kürsüden "Bulut diye bir sistem var her bilgiyi oraya atıyor, bellek falan çok farklı. Sistematik yok, karışmıyorsun, istediğini kullanıyorsun. Bilişime fazla kafayı yorarsan sıyrırırsın. Kullanacaksın, nimetlerinden yararlanacaksın, kafayı taktın mı işin kötü," diyen yöneticini. Hatta Cebeci Ortaokulu'ndaki karne töreninde akıllı tahtada "yumuşak g"yi nerede kullanacağını bilmediği itirafını...

Bakalım konuşan Türkiye yerine, kuantum konuşan Türkiye ihtimali ortaya çıkacak mı? Hatırlar mısın uzunca bir süre biz kuantum diye neler konuşmuştuk. Yıllardır bırak yapay zekayı, nice geri zekalı peşinde koşturmuştuk. Cin, peri masalları... Göklerden gelen bir ses vardır zevzekliklerini, televizyonda hocalara sorduğumuz "Ameliyat olmak caiz midir hocam, cennette hangi dili konuşacağız, ben sevdiğim için dua ediyorum sevdiğim de sevdiği için, hangimizin duası önce kabul olur," garabetleriyle taçlandırmıştık.

Her ramazanda "Sevişerek oruç açabilir miyiz?" sorusuna organ bağışıyla ilgili toplantıda "Karaciğer için bağışta bulunacağım kişi içerse bana günah yazılır mı?" saçmalığını ekleyebilmiştik. Schrödinger'in kedisi yerine Tillo evlialarının aynı zamanda birden çok noktada bulunmasının kerametini konuşmuştuk.

Papaz kaçtı oyununu imam kaçtıya dönüştüremesek de papaz eriğini imam eriğine dönüştürecek girişimlerde bulunmuştuk. Mümin robotumuz arızalanıp, bakan

konuşurken soru sorunca robotu formatlayıp susturmuştuk. İşte biz böyle bir Türkiye'de artık kuantum konuşacaktık.

Her konuda karpuz gibi ortadan ikiye ayrılmış toplumumuzla kuantumun tanımı üzerinde nasıl anlaşıcağı? Çünkü kuantum madde ve ışığın atom ve atom altı düzeydeki hareketleri izleyen bir fizik dalı olmaktan çıkmış, metafizik yanı ağır basan ne dersen o olur secret'ına bulaştırılmıştı. Aslında ışık dalgalarının parçacık gibi, parçacıkların da dalga gibi hareketi 1900'lerin ilk çeyreğinden beri fiziğin en önemli başlıklarından biriydi. Evrenin oluşumu dahil bütün olasılıkları anlamaya çalışıyordu. Çünkü Newton'un makro ölçekte fiziği açıkladığı kurallar kuantum evrendeki fiziksel olayları kesin tanımlayamıyordu. Elde edilen veriler tecrübeye dayalı doğrular olarak kalıyordu.

Olasılıklar çok daha yüksekti. Çoklu alan teorisi iletişim görülmeyen iki varlık arasında çok önemli bağlantılar gözlemlenebileceğini iddia ediyordu ama bunu dinsel sosa bulandıranlar televizyonda Nuh'la cep telefonu ve oğlu arasında bağlantıya dönüştürüyor, şarlatanlar bıraksanız kanıtlayacağım noktasına geliyordu. Maddenin mikroskobik seviyedeki iletişimleri ve bunu tanımlayan teoriler toplum dinselleştirirken cıvık hurafelere indirgeniyor, kapalı bir kutuda atomun belirsiz hareketiyle tetiğe dokunması ve dokunmaması durumuna göre radyasyonla hem ölecek hem de canlı kalacak Schrödinger'in kedisi yerine, 3 bin yıl yaşayan 20 metre boyundaki hazreti Nuh ya da aynı anda birden çok yerde görünen evliaların kerameti sorgulanıyor. İşte hayat değişiyor, Türkiye'nin tamiri, yenilenmesi, bilim aklının egemen olması bakalım kolaylaşacak mı? Artık kuantum konuşan dili ayrışma ve kavga değil, bu bilimsel söylemin getirdiği yenilenme, ilerlenin yarattığı gelişme olacak mı? Bakalım bu gelişmeyle Schrödinger'in kedisi için kahvehane tartışması hangi kentte vuku bulacak? Neleri başardınız, neleri aştınız... Bu neden hayal olsun...

Her konuda karpuz gibi ortadan ikiye ayrılmış toplumumuzla kuantumun tanımı üzerinde nasıl anlaşıcağı?

Akgün Akova

HIRSIZ

tenine dokunduğumda
hırsız sanma beni
çalıp kaçmayacağım kokunu
paramparça zaten dünyanın kalbi

ağızına dokunduğumda
şair sanma beni
alıp gitmeyeceğim dudağına yazılı dizeleri
okuduğum kitaplar bak hep çizik dolu

saçına dokunduğumda
sarmaşık sanma beni
düğümlemeyeceğim tek bir telini bile
kafamda yeteri kadar sıkılı yumruk var

sırtına dokunduğumda
kuru bir yaprak düştü sanma
kökleri Adem'le Havva'ya uzanan
bir elmanın taptaze kabuğuyum ben

kanatlarına dokunduğumda
fırtına sanma beni
döktüğüm aşkın ışığı
gözlerinde büyüyen evrenin parlaklığına

gönlüne dokunduğumda
yabancı geldi sanma
kapıp kaçmayacağım senden beni
tutkuyla uçacak sana parmak uçlarım

anılarına dokunduğumda
sonsuz sanma beni sevgilim
gökyüzü bizi yanına almadan önce
sarılalım sarılabildiğimiz kadar birbirimize

Nihat Sırdar

efsanenin yeniden doğuşu...

Beklediğimiz haber Aydın'dan geldi. 1982 yılında Topkapı'daki Otomarsan fabrikasında üretilmiş, yıllar boyunca milyonlarca kilometre yapmış, Türkiye'den bazen Almanya'ya, bazen Hac için Suudi Arabistan'a yolcu taşımış otobüsümüz artık Aydın Pulluk firmasının emekçilerinin servisini çekiyormuş.

Emeklilik zamanının geldiğini düşünüp satışa çıkarmışlar. Gerekli kontroller ve Ahmet Canbaz'ın onayından sonra iki gün içinde satın aldık ve Bursa'ya getirdik kendisini.

İlk fotoğraf tanıştığımız günden. Yılların ve yolların yorgunluğu o kadar net hissediliyordu ki her parçasında... İç tavanındaki delikleri görünce "Hacı bu otobüs," dedi Ahmet Usta. Hacca gittiğinde tavanına uyuşturucu saklanmış mı diye şişlerle delerek kontrol edermiş Suudi görevliler. Böylece hacı bir otobüsümüz olduğunu da o gün öğrenmiş olduk.

Sonra işin sabır bölümü başladı. Ben daha önce klasik otomobiller ve onların toplanması sürecini yaşadığımdan hiç acele etmedim ve ustaları hiç sıkmadım.

Çünkü biliyordum ki eğer ustayı zorlarsan o iş güzel olmaz. Ustanın keyfi gelecek. Yaptığı işi isteyerek ve zevk alarak yapacak. İçine sinecek. Nitekim sonraki bir buçuk yıl İstanbul - Bursa arasında mekik dokumalarla geçti. Tamamen sökülen ve temizlenen şasinin üzerine yeni bir karoser örüldü. Şekli meydana çıkarken renk aramalarına başladık. O yıllarda Türkiye'de üretilen otobüslerde kullanılmayan ama Almanya'da olan bir renk buldum. Ahmet Usta'nın orijinal olsun inadını kırmak biraz zor oldu ama başardım.

Sıra içine geldiğinde bizim bu otobüsü kullanmak için yaptığımız kafama dank etti. Müzede durmayacağına göre niye içi bugünün kullanımına uygun, rahat olmasın ki diye düşünüp bu fikrimi Ahmet Usta'ya açtım. Suratinin rengi kırmızıya dönen ama bunu fark etmeyen usta bana kibar bir dille yine orijinallikten bahsetti. Defans olarak koyacağımız geniş koltuklara o yılın kadife döşeme kumaşını dokutturacağımı söyleyince biraz yumuşadı. Sonra diğer isteklerimi de kabul etti.

Bu arada bir 302 topladığım otobüs camiasında duyulmaya başladı. Çok sevdiğim abim Yalçın Şahin, boya ve motor işini üstlendi. Onun ustaları sağ olsunlar epey yoruldu. Ve nihayet geçen ay Bursa'ya teslim almaya gittim efsaneyi.

Şoför koltuğuna oturduğum ilk an ne kadar doğru bir şey yaptığımı iliklerime kadar hissettim. Çocukken belediye otobüslerine bindiğimizde ben asla şoförün yanından ayrılmaz, tüm şirinliği kullanarak otomatik kapı düğmelerine basmak için şoför amca'yı ikna ederdim. Şimdi kendi otobüsüm vardı; iki otomatik kapı ve onun düğmelerine sahiptim. Dışarıdaki ustalar neden defalarca kapıları açıp kapattığımı anlamadılar. Hatta kapıda bir sorun mu var diye yanıma

koşturdular. "Benim çocukluk hayalimdi bu," deyince ayıp olmasın diye gülümsediler.

Bursa'dan İstanbul'a gelene kadar yolda karşılaştığımız istisnasız tüm kamyonlar ve otobüsler selamladı bizi.

Kornalar, selektörler, yanaşıp camdan "Yakıooooo" diye bağırımlar, karşı taraftan gelen otobüs şoförlerinin yüzlerindeki ifade tam anlatılmaz yaşanır dedikleri türdendi.

Ben ıslık, Gökhan Abi ise dari dari korna istemişti. İkisini bolca çalarak ve Bursa - İstanbul yollarını selamlayarak geldik.

Garajdaki yerimizi aldığımızda kurmalı el frenini üç dört kez çekerek sesini doyasıya dinledim. Sonra fotoğraftaki pozu verdik birlikte. Çocukluk hayalleri gerçek olmuş iki kocaman adamdık artık. Bu arada bir ismi var elbette kendisinin. "Efsane" koyduk adını.

Bir yerlerde karşılaşırsak selamınızı esirgemeyin bizden. Ayrıca düğün, nişan, (bunun ayrıca niye yazıldığını hiç anlamamışımdır. Düğüne giden araba elbette nişana da gider, değil mi?) piknik gibi özel organizasyonlarınızda emrinizdedeyiz. Muhtemelen ilk seyahatlerimizden birini KAFA ekibiyle yapacağız. Arka tamponun bir tarafına Gökhan, bir tarafına Nihat yazdık mı tamamdır.

Çocukken belediye otobüslerine bindiğimizde ben asla şoförün yanından ayrılmaz, tüm şirinliği kullanarak otomatik kapı düğmelerine basmak için şoför amca'yı ikna ederdim. Şimdi kendi otobüsüm vardı.

Her şey aslında bir rakı masasında başladı. Alkolün damarlara nüfuz ettiği, eski günlerden konuşulan anlardan birinde Gökhan Abi'ye "Abi bir otobüsümüz olsa ne güzel olur değil mi?" diye sorarak damardan girdim. Zaten alkolün etkisinde olan Gökhan Abi'nin damarları otobüs hamlesine iyice şaşırdı. Gökhan Abi, damarları kadar şaşkın değildi ve "Almayan ne olsun," dedi. Aslında almayanın ne olması gerektiğini açıkça belirtti ama ben buraya yazamadım.

Ertesi gün damarlarım gayet ferah biçimde Ahmet Canbaz'ı aradım. Ahmet Usta'yı oğlu aracılığıyla tanıdım. Defalarca Bursa'daki tamirhanelerine çağırdılar beni. Sadece eski otobüsleri restore ettiklerini, benim otobüsleri ne kadar sevdiğimi bildiklerini, gelip eserlerini görmemi istiyorlardı.

O ve abisi, ustalarıyla birlikte Bursa'nın içindeki mütevazı yerlerinde dünya çapında bir iş yapıyorlar. Benim diyen restoratörlere parmak ısırtacak kadar güzel işler bunlar.

Yakın tarihinin büyük bölümünü karayollarında otobüs yolculuklarıyla geçirmiş bir ülkenin hafızasını koruyorlar aslında yaptıklarıyla. Sayısız otobüsü hayata döndüren bu ekibe bizim için de bir efsane yaratıp yaratamayacaklarını sordum. Ahmet Usta'nın oluruyla araştırmaya başladık.

Şoför koltuğuna oturduğum ilk an ne kadar doğru bir şey yaptığımı iliklerime kadar hissettim.

gülersen kaybedersin!

Onur Koray Gülşen

Soldan sağa: Berk Sevgi, Buğra Oflaz, Boğaç Soydemir

Soydemir, Buğra Oflaz ve Berk Sevgi'nin oluşturduğu bir YouTube kanalı... "Soğuk Savaş" adındaki "soğuk" ancak bir o kadar da komik espriler yaparak gülmemeye çalıştıkları videoların izlenmesi çok kısa sürede milyonları buldu. Hal böyle olunca BASE 42 ekibiyle hem tanışmak hem de merak ettiğim soruları sormak için buluştum.

BASE 42 nasıl ortaya çıktı?

Boğaç: Buğra benim mahalleden arkadaşım. O dönem PlayStation Türkiye YouTube kanalına içerik üretilmesi için bana teklif geldi. Ben de Buğra'yla birlikte çalışmak istedim. Burada da Berk'le tanıştık. O da kanalın sosyal medyasına bakıyordu. Sonradan öğrendik ki Berk tavsiye etmiş bizi markaya. Biz BASE 42'yi oluşturma sürecine girince Berk de sık sık ofise gelip gitmeye başladı. Kısa süre sonra videoları birlikte çekme kararı aldık. Aklımızda şöyle olsun böyle olsun diye bir plan yoktu. Çevremizdeki insanlar içeriğe katkı yaptı. Özellikle videolarda sıkça gördüğünüz Sonat arkadaşımızın emeği oldukça fazladır.

"Soğuk Savaş - Gülersen Kaybedersin" en çok izlenen programınız... Nereden çıktı?

Buğra: YouTube'da "Dad Jokes" adı altında yapılan yabancı bir işin uyarlaması Soğuk Savaş... "Bunu nasıl kendi tarzımıza uyarlayabiliriz? Nasıl yarışma tarzına çevirebiliriz?" diye düşündük. Biraz daha çekişme katıp, yarışma tarzına dönüştürdük.

Berk: O biraz daha "soğuk şaka." Baba şakaları gibi. Onlar kafalarına göre yarışmacıyı değiştiriyorlar, bizde espiye gülen taraf kalkıyor.

YouTube'a girerken bu kadar izlenebileceğini tahmin ediyor muydunuz?

Boğaç: Biz aslında daha çok oyun temalı sohbet-eğlence kanalı ve oyun çatısı altında gülüp eğlenebildiğimiz, herkese de bir şekilde ulaşmak istediğimiz bir alan yaratmak istedik. Zaman ilerledikçe kanalın istatistiklerine baktığımızda 18 yaş altındaki izleyici kitlemizin sadece yüzde 4 olduğunu gördük ve şaşırdık. Çünkü YouTube'daki oyun kanallarında izleyicilerin çoğunluğu çocuklardan oluşuyor. En yüksek izleyici kitlemizin bulunduğu yaş aralığı 18-24. Ardından 24-35 yaş aralığı geliyor.

Berk: Dün yemek yemeye çıktık. Takım elbiseli bir adam geçti yanımızdan. Baya yaşını almış bir amca. "BASE 42?! Çok beğeniyoruz ya.." deyip tebrik etti.

Boğaç: Ekip olarak da 30'a yakın yaşlardayız. Seçtiğimiz konular da hep '80 sonu, '90'lar dönemine hitap ediyor. İzleyicilerimizin ağırlıklı 18-35 yaş aralığında olmasında bunun etkili olduğunu düşünüyorum.

Çok para kazanıyor musunuz bu işten?

Boğaç: YouTube'un kendi reklam gelirleri üzerinde değil üç kişiyi, bir kişiyi bile besleyebileceği bir gelir modeli yok. Her videon milyon izlenecekse ve sen bu işi kendi odandan yapıyorsan, belki bir şeyler kazanabilirsin. Mesela bizde YouTube reklamları kapalı. Bunun ilk nedeni: Ürün yerleştirme yapıyoruz. İkincisi: Videonun üstünde reklam göstermek istemiyoruz ve gerçekten o reklamları göstermeye değmiyor.

Berk: İçeriğe de oldukça zarar veriyor bu reklamlar.

Boğaç: Buranın ajans dinamikleri ve içeriğe reklam alabilme potansiyeli

üzerinden para kazanıyoruz. Ama öyle tahmin edildiği gibi zengin olamıyoruz.

Berk: Ben otobüs ve metrobüse binerek geliyorum buraya... Kazancımızı siz hesap edin.

Boğaç: Biz de Buğra'yla birlikte metroyla geliyoruz.

Soğuk Savaş'ta en iyi performansı gösteren konuk kim?

Buğra: Multiplayer ekibinden Tunca Arslan.

Boğaç: Espri kalitesini iki videoda tutturması açısından bence de Tunca. Bonus olarak da Can Sungur.

Aynı zamanda konuklardan en zor gülünü Tunca...

Berk: İfadesiz bir adam ya... O kadar gülebiliyor.

Buğra: Ben uzun zamandır tanıyorum. Adamın gülüşü böyle maalesef.

Hiçbir espriye gülmeyen bir konuk gelince gerilmiyor musunuz?

Boğaç, Buğra, Berk: Geriliyoruz!

Soğuk Savaş'ta ekip olarak en çok neye gülüyorsunuz?

Boğaç: Normalde asla gülmeyeceğin bir espri o anda gülmemen gerektiği için bir anda çok komik bir şeye dönüşüyor.

Berk: Bazen şaka dışı gülüyoruz ya... Hepsi samimi. Aklımıza başka bir şey geliyor, arkadan gülme sesi duyuyoruz. Bir anda kendimizi gülerken buluyoruz.

Sorular nasıl yazılıyor?

Berk: Toplu taşıma, poğaça, mind palace!

Boğaç: Hepimiz buraya gelirken, yolda çıkartıyoruz aslında. Metrobüste, otobüste... Onun dışında ofiste "mind palace" diye isim verdiğimiz, aslında yangın merdiveni olan bir köşemiz var. Bir gün Soğuk Savaş'tan önce soruları yazmaya çalışıyoruz... Güzel bir şeyler çıkmadı. Moralimiz bozuldu. Biraz dolaşıp soluğu "mind palace"da aldık. Bir anda herkes "çat çat çat!" diye soruları çıkardı. Ne zaman zorlansak gidip oturuyoruz. Bizim için orası çok kutsal bir yer.

Berk: Ben karşı takımdaysam Erenköy otobüsünde yazıyorum.

Zaafınız olan bir espri türü var mı? Gülmekten duramadığınız...

Berk: Ben Karadeniz şivesiyle yapılan esprilere karşı koyamıyorum...

Buğra: Ofansife kaçınca espri bende kopuyor. Bir yere saldırılıyorsa dayanamıyorum.

Boğaç: Espriye bir teatral hava olunca, taklit yapınca da bende film kopuyor.

Berk, eski sevgiile ilgili yazdığın esprilerden dolayı bir mesaj aldın mı?

Berk: Hayır... Ama dava açmasını bekliyorum...

BASE 42'yle ileriye dönük çalışmalarınız neler? Başka projeler var mı?

Özgür Turhan (Yapımcı): Öncelikle BASE 42 ve ajansı büyütmek. Biraz daha tevazuyu elden bırakacak olursak, YouTube Türkiye'nin belli bir çöp tarafını iyileştirmek istiyoruz. Bazı "influencer"lar YouTube'u kirlettiler. İnsanlar da bu mecra ya her girdiğinde "Merhaba arkadaşlar, kanalımıza hoş geldiniz," diye bağırarak açılan videolarla karşılaştı. BASE 42'de bunu yapmadan da eğlenebileceklerini gördüler. Biz YouTube'u "trolleyerek", YouTube'a anti içerik üreterek bu mecrada işler yapmak istiyoruz. İçerik stratejisi "Dolu insanın kafasını boşalt, boş insanın kafasına bir şeyler doldur," olmalı. Entertainment dediğimiz şey farklı mizah türlerinden farklı insanların ortak bir paydada buluşması. YouTube'a içerik üretenlerin bunu dikkate alması lazım.

Boğaç: Soğuk Savaş gibi insanları güldürebilecek başka bir içerik fikrimiz var. Onu da yakın dönemde denemeyi düşünüyoruz.

Son olarak... Neden mizah?

Boğaç, Buğra, Berk: HAHAAHAHAHAHAH!

Sürekli daralan ve bir süre sonra canımızı yakmaya başlayan çemberin olduğu yer neresidir? Uzun ilişki.

Faulü göremeyen hakemimiz kimdir? Could you see Müftüoğlu.

Devamlı yanlış yemek siparişi veren ünlümüze ne denir? Kivanç Tatlı bu!

Karadenizlilerin aşk felsefesi nedir? Haçan kovalanır.

Gördüğümüz zaman kim olduğuna emin olamadığımız türkücümüz kimdir? İş That Altınmeşe?

SOĞUK SAVAŞ EN İYİ 5

"Dolu insanın kafasını boşalt, boş insanın kafasına bir şeyler doldur."

Merhabalar arkadaşlar. Seminerimizin hangi tarihlerde olacağı kesinleşti mi?

Evet Murat Bey. 16-17 Haziran tarihlerinde, İstanbul'da olacak.

16-17 Haziran'da eşimle bir tatil planı yapmıştık da...

Öyle mi...

Madem öyle eşinizle sizin için otelde iki kişilik bir yer ayıralım tatil planınızı bozmamış olalım. Ne dersiniz?

Bu harika bir haber!
Çok teşekkür ederim.

Elif... Seminerim 16-17 Haziran tarihlerindeymiş

Ama...

Hemen asma suratını sen de benimle geliyorsun!

Park Dedeman Levent'te...

Nee! Bu harika bir haber. Hem de alışveriş festivaline denk geliyor... Mükemmel! Pekli nerede kalacağız?

Murat! Burası harika bir yer... Çevredeki tüm AVM'lere yürüme mesafesinde!

Her şey tamam, artık sürprize hazırım!

Çok güzel olmuşsun kancığım... Hadi dışarı çıkıp bir şeyler yiyelim.

Tamam ama önce sana göstermem gereken bir şeyler var.

Bunlar nedir sevgilim? Neden...

Murat... Sana Babalar Günü hediyem var.

Bir çocuğumuz olacak... Baba oluyorsun!

Nasıl yani? Düşündüğüm şey mi bu?

Ne? Nasıl?
Ne zaman?
Ben mi?
Bizim yani...
Allaaaaaaah!

opet yine gönüllere damga vurdu

Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi ve Türkiye Müşterinin Sesi araştırmalarına göre
Opet, bu yıl da gönüllerin zirvesinde. Sonsuz teşekkürler Türkiye!
Gücümüz, sevginiz.

* Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi'nde üst üste 9 yıl "müşteri memnuniyeti en yüksek akaryakıt markası" seçilen Opet,
Türkiye Müşterinin Sesi Araştırması'nda ise tam 3 yıldır "müşteri bağlılık seviyesi en yüksek akaryakıt markası".

opet

Koç

Araştırma Künyesi - Genel

TMS - Türkiye Müşterinin Sesi Araştırması, Ipsos tarafından KalDer işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, Ocak - Aralık 2017 döneminde, 18 yaş üzeri toplam 16.451 kişi ile başarılı görüşmeler üzerinden, telefonla anket yöntemiyle (CATI) yapılmıştır. Her sektör en az 1500 yanıt üzerinden raporlanmıştır. Araştırma kapsamında, il sınırlaması olmadan, Türkiye'de ikamet eden 250.000'i aşkın tüketiciyle temas edilmiştir. Her bir sektördeki marka pazar paylarına uyum gözetilerek, gerekli durumlarda ağırlıklandırma kullanılarak raporlanmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Dilan Bozyel

Çiğdem Canım Yayan

bana masal anlatmadın baba

Babasının prensesi olan kız çocukları da babasının sevgisini sessizliklerde hisseden kız çocukları da aynı şarkıda buluşuyor senelerdir. Söz ve müziği Cengiz Onural ve Yavuz Turgul'a ait; Oya-Bora ve Yeni Türkü tarafından seslendirilmiş olan, 1993-1997 yılları arasında yayınlanan "Süper Baba" dizisinin müziği olarak hayatımıza giren "Bana Bir Masal Anlat Baba" isimli şarkıdan bahsediyorum... Şarkının naif sözlerinin göz doldurmadığı bir an bile görmedim bugüne dek. Derken otuzlu yaşlarıma; babamla empati kurmaya henüz başladığım yıllarıma denk geldi bu satırlar. **Masalların anneler, gerçeklerin ise babalar tarafından bizlere öğretildiğini fark ettim tam da bu aralar.**

Yıllarca, hele ki ailemden ayrı yaşamaya başladığım yalnız yaşlarımda şarkıyı dinlerken okyanusa dönen gözlerimden sonra bu fark ettiğim gerçeklikle içimdeki Don Kişot bile bomboş bir tarlada pes edercesine yere çöküp, ellerinin arasına saklıyor hoyrat yüzünü. Eserler, sanatçının dönemsel de kimliğidir bir yandan. Arthur Rimbaud'nun babası Kuran-ı Kerim'i Fransızcaya çeviren adam olmasaydı; Rimbaud, sonsuz arayışının son yıllarında İslam'a yönelir miydi? Ya da asıl işi berberlik olan Antonio Vivaldi'nin babası; oğluna keman çalmayı öğretmeseydi; Dört Mevsim böyle çalkantılı olur muydu? **Tarihteki kadın**

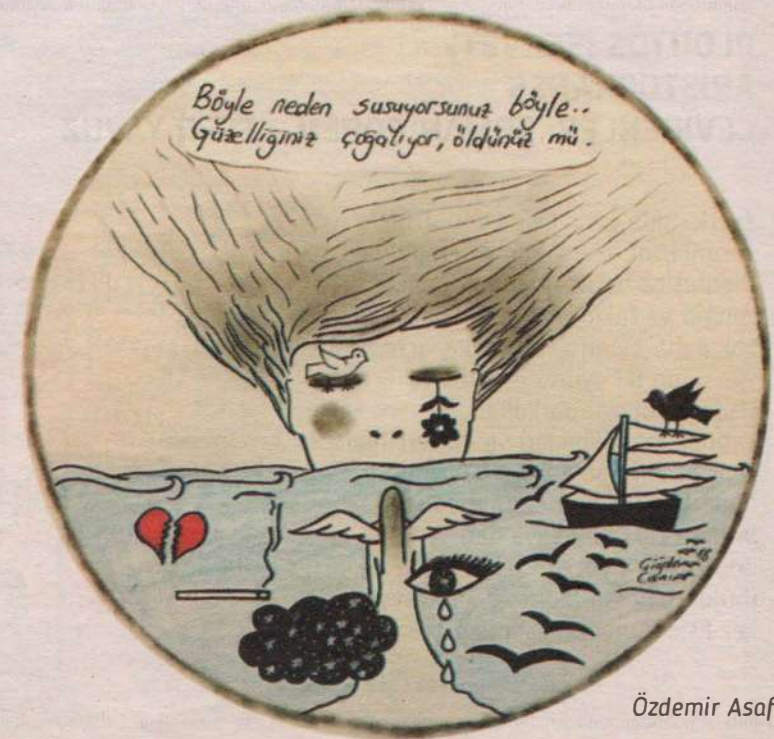
sanatçıların, babalarıyla olan iletişimi çölün ortasında bir şelale misali güçlü(!) olmasa, babaları hayatlarına -voltajı ne olursa olsun- ışık tutar mıydı? Rimbaud'dan, Vivaldi'den kendime nasıl bağlarım bilemiyorum ama (hâşa) bu fotoğrafı çektiğimde bir masal gördüm gerçek dolu. Etrafımda kimsenin dikkatini bile çekmediğini fark ettiğim bu fotoğraf karesi, belli ki babasıyla ve masallarla bir dönem yüreğini zorlamış bir kız çocuğunun dikkatini çekmişti. O kız çocuğu da büyümüş, artık gözleriyle ve kamerasıyla çekiyordu hayatını... Babalar bize hep gerçeklerden bahsetti. Canımızı acıttığını sandığımız o gerçekler meğer hayatımızın ileriki dönemlerinde yara bandı görevi görecekmiş; bugün anlıyorum. Babalar, bize gerçeklerden bahsetti diye bizi sevmediğini zannederken; meğer ne yüce bir sevgiymiş bu omzumuzdan tutmadan korumaya çalışma şekli. Şarkı çözülmeyi bekleyen bir büyüydü, biz büyüdükçe çözüldü; hayatın tüm gerçeklerini babamızdan dinledikten sonra, pek tabii babalarımızın yanında, izinde, peşinde; evlerimizdeki masala döndük. Annelerimiz sofrayı kurmuştu, her zorluğa rağmen gülümseyerek çocuklarını ve çocuklarının babasını bekliyordu. Gerçekleri içinde saklayan bu aile masalları, mutlu sonu hak ediyordu.

Attilâ İlhan

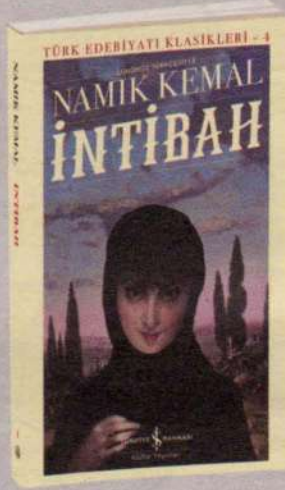
Cahit Zarifoğlu

Özdemir Asaf

İNTİBAH NAMİK KEMAL

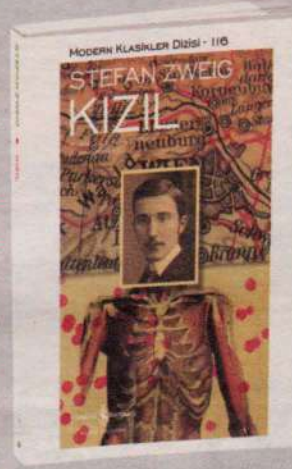
Arka planını Osmanlı sosyal yaşamının oluşturduğu İntibah, İstanbul'un yerlerinde geçer. Kalburüstü bir ailede, iyi bir eğitim ve terbiyeyle yetişen Ali Bey'in hayatı Mehpeyker adlı hafifmeşrep bir kadına âşık olmasıyla değişir. Edebiyatımızın ilk edebi romanı kabul edilen İntibah'ı, Namık Kemal'in bilinmeyen Önsöz'üyle birlikte sunuyoruz.

Kitap Bilgileri: 164 sayfa, 10 TL

KIZIL STEFAN ZWEIG ÇEVİREN: REGAİP MİNARECİ

Zweig gençlik dönemi yapıtlarından Kızıl'da öğrenim için Viyana'ya giden genç bir tıp öğrencisinin büyük kentin gerçekliğine uyum sağlama ve yetişkinliğe adım atma sürecini anlatır. 1908 yılına ait bu anlatı, Zweig'in daha o zamanlar çoktan bir novella üstadı olup çıktığının kanıtıdır adeta. Üstelik, yazarın sonraki yapıtlarında sıklıkla karşılaştığımız bir temanın peşine henüz kariyerinin başındayken düştüğünü; gaddar bir dünyada varoluşunu sürdüremeyecek kadar kırılgan insanların acılarını baştan beri dert edindiğini ortaya koyar.

Kitap Bilgileri: 72 sayfa, 7 TL

KUYRUKLUYILDIZ ALTINDA BİR İZDİVAÇ HÜSEYİN RAHMI GÜRPINAR

Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Hüseyin Rahmi'nin pek çok romanında olduğu gibi ikili bir yapılanma sergiler: Bir yanda eski İstanbul mahalle hayatını yansıtan ve temelde mahallenin kadınları arasında geçen konuşmalardan oluşan renkli tablolar, diğer yanda yazarın öykülediği olay. Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç güncelden nasıl ustaca yararlanılabileceğine dair renkli bir örnektir.

Kitap Bilgileri: 84 sayfa, 10 TL

BEŞTULUM'DAN ZİRKÖY'E İSMAİL BOZKURT

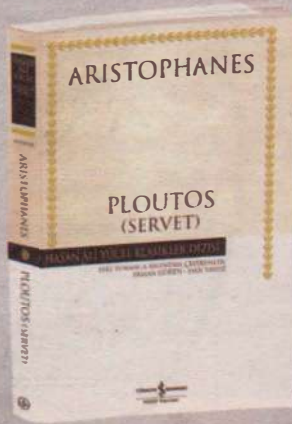
İsmail Bozkurt, direniş ve mücadele yıllarını (1955-1968) kaleme aldığı ve bu diziden yayımlanan Zirköy'den Mermertepe'ye kitabının ardından anılarının bu cildinde çocukluk ve ilköğrenim yıllarını anlatıyor. 1940-1963 yılları anılarına yer veren yazar ve siyaset adamı İsmail Bozkurt'un hikâyesi bugün yine yazar ve üretmeye devam ederek Kıbrıs'ta sürüyor.

Kitap Bilgileri: 512 sayfa, 28 TL

PLOUTOS (SERVET) ARISTOPHANES ÇEVİRENLER: ERMAN GÖREN - ESER YAVUZ

Eserlerinde genellikle kenti Atina'nın sorunlarını alaya alan Aristophanes, Plutos'ta bu üslubundan uzaklaşarak zengin ve fakir arasındaki gerilimi çok daha evrensel bir bakış açısıyla işler. Son iki oyunu Plutos ve Kadınmebuslar'da kullandığı sahneleme teknikleri ve dil tercihleriyle yepyeni bir komedyayı anlayışının da önderliğini yapar. Kadınmebuslar'la birlikte Eski Komedyadan Yeni Komedyaya geçişin bir örneği, müjdecisi olan Plutos, Türkçeye ilk kez Eski Yunanca aslından çevriliyor.

Kitap Bilgileri: 168 sayfa, k.kapak 12 TL, ciltli 30 TL

LATİFE MUSTAFA KEMAL AHMET GÜREL - EREN AKÇİÇEK

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, ilk ve tek eşi Latife Uşakizade ile 1922 yılında İzmir henüz düşman işgali altındayken Uşakizade Köşkü'ne yapılan bir ziyarette tanışır. Latife Mustafa Kemal, Uşakizade Köşkü'nde başlayan ve Çankaya Köşkü'nde sonlanan bu evliliğe giden yolu, evlilik yıllarını ve Latife Hanım'ın Gazi'siz geçen 50 yıllık yaşantısını Uşakizade ailesinin, Atatürk ile Latife Hanım'ın o yıllarına tanık olan kişilerin ve bu konuda yapılan araştırmaların eşliğinde sergiliyor.

Kitap Bilgileri: 328 sayfa, 20 TL

Can Yılmaz

Yangın yeri

Karışık sakal bıyığından ağzı görünmeyen zayıf adamın geri vitesi yoktu, "Ahmet seni çok kötü döverim ya boş ver..." Ahmet mi demişti o? "Ne dedin? Adımı nereden biliyorsun?"

Kepenlerin kilidini bir kez daha çekiştirdi, kilitlediğine emin olduğu halde, "Ne olur ne olmaz, ortalık fena," dedi içinden. Eskiden olsa kilitlemeden bırakırdı ama şimdi üç kere kontrol ediyordu 27 senelik küçük büfesini. Yerden doğrulduğunda bir gülümseme yapıştı suratına, içinden değil bu kez sesli sesli konuştu kendisiyle, "Ulan, dükkanda ne var ki ne çalacak hırsız, alsa alsa yarım teker kaşar, iki kangal sucuk..." Kilit anahtarlarını cebine attı, ıssız sokakta yürümeye başladı yıllardır yaptığı gibi. Son vapuru kaçırmamak için adımları hızlandırdı istemsiz içindeki saati dinleyerek. Belki yirmi adım sonra köşeyi dönüp iskeleyi görecek o meymenetsiz adamla çarpışmasıydı. Zayıf, çelimsiz, kara kuru, yüzünde yanık izi olan, sakalları birbirine karışmış, üstü başı perişan adam birdenbire çıkmıştı karşısına.

Kaldırımda kimse yoktu, nereden çıkmıştı? Omzuna aldığı darbeyi bir "tövbe estağfurullah"la geçiştirmişti ama iki adım arkasında bıraktığı adam bağırdı, "Çüş ulan!" Önce duydu, sonra hızla unuttu duyduğunu ama adımları ağırlaştı. Adam yavaşladığını fark edip bir kez daha bağırdı, kurumuş boğazını açarcasına, "Çüş dedik lan!" Ayakları gitmez oldu, daha önce hiç karşılaşmadığı adamın sözlerine takıldı aklı ve geri döndü birkaç adımda, "Kardeş, sen bana çarptın. Senden özür bekleyen yok, bari ses etme var git yoluna." Bir deri bir kemik adam, ağzının içinde gezdirdiği tükürüğünü ayağının dibine ustaca bırakınca bardağı taşırmıştı. Hayatta yapmam dediği bir şeyi yaptı, karşısında boş gözlerle kendisine bakan adamın suratına okkalı bir tokat attı. Attığı tokat adamın kulağıyla yanağı arasını kızarttı ama adamı yıkmadı, "Eee," dedi tokadı yiyen; "tamam mı? Bitti mi işin?" Olan biteni kafasında kendisine izah etmeye çalıştı önce, sonra vazgeçti, "Musibet... Bulaşma oğlum," diyerek ikna etti kendini. "Hadi kardeşim, git belanı benden bulma."

Afili tokattan nasibini alan ama yıkılmayan zayıf adam yine bağırdı, "Gücün hep bana mı yetiyor lan senin?" İskeleyi görmek için gereken yirmi adımı bir türlü atamıyordu bu gece. Birkaç adımda tekrar adamın yanına döndü, "Bela mısın kardeşim sen gece vakti?" Zayıf adam alttan almadı, "Belayım, itirazın mı var?" Mahallede ve hayatında ilk kez gördüğü adama ters ters baktı, "Sen omzuma vurdun, ayağıma tükürdün, ben de cevabını verdim, yani ödeştik. Hadi işine..." Karışık sakal-bıyığından ağzı görünmeyen zayıf adamın geri vitesi yoktu, "Ahmet seni çok kötü döverim ya boş ver..."

Ahmet mi demişti o? "Ne dedin? Adımı nereden biliyorsun?" Zayıf, yüzü yanık adam belli belirsiz gülümsedi, "Adını hiç unutmam ki Ahmet..." Kaçmakta olan vapurun düdüğü ıssız sokakları aşır kulağına geldi Ahmet'in, "Vapur kaçtı," dedi adama, arkasından sağlam bir küfür etti. Ve tamamladı cümlesini, "Kimsin lan sen?" Adamın elindeki bidonu o anda fark etti Ahmet. İskeleyi işaret etti dolu eliyle, "Bak kıcı kırık bir vapur kaçtı diye dünyanın küfrünü ettin, sen benim hayatımı ellerimden kaçırdın lan, bir omuz çok mu?" İssiz

sokağın sessizliğinde kayboldu zayıf adamın sözleri ama yitip gitmeden Ahmet'in kafasına vurdu az önceki tokattan fazlasını. "Kimsin?" dedi Ahmet biraz da ürkerek, zayıf adam yürümeye başladı elindeki bidonla, arkasından Ahmet, henüz kilitlemediği büfenin önünde durdu ve ağır ağır kaldırdı elini, "Oku lan," dedi, zayıf ve yanık adamın gösterdiği yere baktı Ahmet, "Sefa Büfe"yi kekeledi. Yıllardır telefonda sipariş alırken söylediği gibi değildi, "Sefa Büfe buyurun..." rahatlığı yoktu. "Sefa," dedi adam; "ben Sefa, Yusuf'un oğlu, Sefa Büfe'nin asıl sahibi eski ortak Yusuf'un oğlu... Bari ismini değiştirseydin lan dükkanın." Ahmet yutkundu, ağzından ilk dökülen, "Sen ölmemiş miydin?" oldu. Zayıf adam gülmeye başladı, "Yok... Ölen babamdı, ben kurtuldum.

Babanla bizi uçuruma iterken acemilik ettiniz, ben kurtuldum. Ulan hadi uçurumdan ittiniz, arabayı niye yaktınız? Vicdansız ibneler..." Ahmet unutmak istediği hatta unuttuğu hadiseyi çarçabuk hatırladı, "Vallahi babam yüzünden, ben çocuktum ulan..." Zayıf adam, "Ben de çocuktum, 18 yıldır bu anı bekledim, üç yıl hastanede yattım, her yanımda yanık! Konuşmayı yeniden öğrendim, yürümeye bebek gibi başladım, çay bardağı tutmaya hasretim, parmaklar yapıştı... Aç ulan dükkani!" **Ahmet tereddüt edince adam bir kez daha bağırdı, bu kez cebindeki bıçağı göstererek, "Aç ulan şu dükkani!"** Ahmet yere eğildi, dakikalar önce özenle kilitlediği kilitleri açtı, "Kaldır

kepengi... Anahtarları yere bırak." Ahmet söylenenleri yaptı, "Gel içeride konuşalım. Sıçayım dükkana, sana devredeyim." Zayıf adam güldü, "Tost mu yapacağım? Bu ellerle mi? Gir ulan içeri..." Ahmet söyleneni yaptı, dükkanın kapısını açıp içeri girdi, "Gel konuşalım," dedi Ahmet. Sefa bu önemsiz öneriyi sallamadı, kapıyı üzerine kilitlemeden dükkanın telefon kablolarını koparttırdı Ahmet'e kendi elleriyle. "Telefonunu ver," dedi, cep telefonunu aldı sonra, Ahmet tamamen çaresiz, dükkanın içinde kalmıştı. "Yapma lan manyak mısın? Çoluk çocuğum var," dedi Ahmet, başına gelecekleri tahmin etmişti. Sefa güldü, "Benim de çocuklarım yok, halbuki ne çocuk severim bilir misin?" Sefa ilk önce dükkanın kepenklerini, sonra dışarıda kalan kilitleri uğraşarak kapattı. İçeriden gelen sesi duymuyordu bile, elindeki benzin bidonunu dökmeye başladı Sefa Büfe'nin kanlı tarihinin üzerine elindeki bidon boşalınca, geçti dükkanın karşısına oturdu. "Eee Ahmet Efendi, adalet er ya da geç yerini bulur demişti annem, sizin yüzünüzden kahrından ölmeden. İşte geç de olsa adalet tam karşımda. Çaldığınız büfe mezarın olacak." Sefa bir müddet daha oturdu dükkanın karşısında... Zaman zaman ağladı, bir an geldi güldü, Ahmet'in yakaran sesini duydu içeriden. Babasını hatırladı, annesinin yüzünü gördü kapalı kepenklerin üstünde... Ve o kibriti çakmadı, kalktı gitti sessizce, aynı geldiği gibi... Günler sonra Ahmet'i buldu komşuları, susuzluktan öldü demişti biri. Halbuki dükkân su doluydu, belli ki Ahmet yine kıyamamıştı dükkânın suyunu içmeye... Bir not bulmuş kepengi kırıp Ahmet'in cesedini bulan polis, "Gümrükçüye iki karışık, parasını almadık. Beyaz eşyacı iki kaşarlı, parasını almadık..."

"Adalet er ya da geç yerini bulur demişti annem, sizin yüzünüzden kahrından ölmeden. İşte geç de olsa adalet tam karşımda."

YAPI KREDİ MOBİL'DEN SON SÜRAT TEKNOLOJİ:

ARAÇTA ÖDE!

Yapı Kredi kartlarıyla Opet istasyonlarında Yapı Kredi Pay menüsünden ödeme yapın, araçtan inmeden ödemenin tadını çıkarın.

Yapı Kredi Mobil'deki "kartlarım" menüsünde bulunan "Yapı Kredi Pay" altındaki "araçta ödeme" menüsünden aracınızın plakasını kaydedin. Bu işlemi bir kez yapmanız yeterli. Opet istasyonlarında yakıt dolumu başlamadan önce Yapı Kredi Pay ile "araçta ödeme" yapacağınızı belirtin.

Kerimcan Kamal

boş veremiyorum

Hangimiz önce vazgeçeceğimiz bu kavgadan bilmiyorum ama bildiğim şey o ki ben boş veremiyorum. Neyi diyeceksiniz. Hiçbir şeyi boş veremiyorum. Biliyorum zararı bana ama ben savaştan vazgeçmeyeceğim artık hayat düşünsün. Öyle hiç ciddiye almazcasına gönderemeyecek beni. Koylarını, kıyılarını, çölleri, ovalarını merak etmiyorum zaten avuç içi gibi ufaldı ama öncesini sonrasını düşünüyorum.

Benim derdim yaşamak da değil zaten. Yaşamsızlığı özlüyorum sanki biliyormuşçasına. Dünyada yaşamış, yaşayan tüm insanlara "En başa dönseniz hangisini tercih ederdiniz, bu dünyaya gelmeyi mi gelmemeyi mi?" diye sorsalardı sence cevapları ne olurdu?

Mutlulukları mı ağır basardı hayat denen bu zindana gelmeye heves duymaları

için yoksa acılarını düşünürler de gelmek istemezler miydi?

Bana yaşamı kutsamasın kimse. Çünkü tüm erkekler ve kadınlar için ölümden korkunçtur yaşam.

Erkeğin tekamülü gücünün yetmediği bir yerde bir Tanrı olduğunu anlayıp o büyüklük

egosundan kurtulmaksa, kadının tekamülü Tanrı yanını

keşfedip korkularından sıyrılmaktır. Ve onuruna erme gücümüzün yetip

yetmeyeceğini bilmediğimiz tekamül denen o kırmızı hap.

Yutmakla zorunlu kıldığımız, nasıl zorlu bir tuzak yarıştır ki o ismini öyle mütevazı koydukları?

Oysa kralların, imparatorların, çarların, Sezarların muhteşem tarihlerinde adı bile

anılmayan milyonlar, milyarlar ne yapar?

Biz, hiç kimse olanlardan bahsediyorum. İsmi cismi bilinmeyen.

Bir yeteneği olmayan.

Hiç parlamamış sönük bir gezegen misali.

Başkaları kadar zengin değil, diğerleri kadar hırsları yok, ötekiler gibi savaşıma gücünü

kendinde bulamayan.

Hani güçlülerin yaşamaya devam etme hakkına sahip olduğu bu alemde o evrimin bilinmeyen

noktalarında hiç bilinmeyecek şekilde kaybolmuş olan.

Bırak tekamülü yaşama şansı bile bulamamış bizler. Ya bizim haklarımız?

Bizim haklarımızı yaşamın vermeyeceği ortada. Peki ya ölüm?

Bizden hep iyi, hep doğru, hep onun kurallarına

uyarak yaşamamızı isteyen ölüm, yaşamdan sonra vadettiklerini bize verecek mi?

Yaşarken istediğimiz gibi güzel, zengin, başarılı, mutlu, sağlıklı olamadık.

Üstüne sürekli korkutulduk. Sürekli sorgulandık.

Hayat zaten böyle geldi böyle geçti de ölüme güvenimiz var mı?

Ya biz koymaya başlarsak kuralları?

Ya korkutulmaya baş kaldırır,

Ya korkmaktan vazgeçersek.

Ya reddedersek imtihanımızı?

Yaşamınız da ölümünüz de sizin olsun hiçliği tercih ediyorum dersek?

Sonsuzluğun içinde öyle sessiz öyle sakın karışıp gitmeyi arzularsak bilinmeye...

İçimiz bu kadar eminken dışımız nasıl böyle şüphe içinde? İçimiz öyle aiten dışımız

nasil böyle isyankar? İçimizdeyken nasıl öyle mutluyuz da

dışımız neden hep acı çekmede? Ve bazen gökler de yeryüzü de

umut vermezken nasıl ayakta kalabileceğiz?

Medeni dünya dedikleri umarsız bencillik rahat yaşasın diye, bir

çocuğun daha ölmesine tahammülüm yok.

Petrol çıkmasın çocuklar ölecekse. Arabalar yürümesin.

Kentler dursun, ışıklar sönsün,

insanoğlu uyanсын uygarlık dediği kabustan eğer bir masumun daha hayatına mal olacaksa

bu savaşlar.

Dünya ağlamaktan kör olsun bir kısım keyif sürecek diye öbür yanı eziyet görecekse.

Doğalgaz boru hatlarından, petrol kuyularından nefret ediyorum.

Ve ölmüş canlılardan yapılan enerji uğruna yaşayanları öldüren savaşlardan.

O savaşlarda akıttıkları kanla beslenen arsız süper güçlerden ve masumları katleden askeri

böbürlenmelerinden nefret ediyorum. Kendi halkları refah içinde yaşasın diye başka

halklara zulmedenlerden nefret ediyorum. Bu sömürgeci sistemin tüm ortaklarından,

Bu düzenin tüm liderlerinden nefret ediyorum. Bu düzeni kim yarattı bilmiyorum.

Bunca yıldır aynı şeyleri konuşmama rağmen hiçbir şey değiştiremedim.

Artık hiçbir şeyi değiştiremeyeceğimi de biliyorum. Yine de boş veremiyorum.

Evet kimseyi kurtaramam ama kendim için belki son bir pazarlık umudum, son bir kumarım var.

Her şeyi, tüm oyununu kabul edersem en başta kim olduğumu hatırlamama izin verir misin?

Meral Işık

bir gün susarsa...

Yorgun bir günün ardından gelen uyku tüm seslere duvar olmuştu. Çalan telefonlardan hiç etkilenmemiş, belki de yorgun benliğim bir süreliğine kendi kabuğuna çekilmişti. Gün boyu şiddetli yağmur aralıksız yağmıştı ve hava olabildiğince soğuktu. Gecenin bu saatinde en güzel şey uyumak değil mi?

Ancak uyku tutmayan insanlar, gündüze

sigmayan dertler

vardı. Günlerdir,

yetiştirme yurdundan

öğrencim olan

Recep'in, onlara hayatlarında verilen

en büyük şans diye düşündüğüm sınavsız

devlet dairelerine yerleştirilmeleri için

uğraşılın koşuşturma yormuştu beni.

Kimseyi bu çocukların hayata

bir sıfır eksik başlamış olmaları

hep içimi acıtmıştı. Şimdi sahip çıkan

devletimiz onlara bu hayatın en

güzel armağanını sunmuştu. Sabahın

alacakaranlığında, telefonun sesi beni

uyandırmayı başarmıştı. Telefonun diğer ucunda

Recep ağlamaklı bir sesle "Hocam çok

korktum," dedi. "Ne oldu, neden korktum,"

diye sordum. "Gece boyu aradım. Hiçbirine cevap

vermediniz! Siz hep açardınız telefonu. Bu

kadar saat ulaşamayınca

çok korktum. Benimle okuldan beri ilgilenen tek kişi sizsiniz. Günlerdir belgelerimi hazırladınız, ulaşamayacağım yerlere ulaşip beni anlattınız. Artık göreve gitmek üzere yola çıkacağım. Size ulaşamıyorum. Korktum hocam çok korktum..." Recep'in niye çok korktuğunu, o ifade edemese de ben anlamıştım.

Zaman zaman çok sevdiğiniz

insanları ararsınız.

Telefonda kısa kesmenizi ima ederler.

Zamanları yoktur sizi dinlemeye.

Belki telefonunuza

cevap da

veremeyebilirler çünkü çok yoğunlardır. Ama bir

gün cevap veremediğiniz, dinlemeye tahammülünüz

olmayan o telefonlar ebedi olarak susarsa

Recep'in korkusu sarar yüreğinizi. Yalnızlık,

sahipsizlik... Onun dünyadaki tutunacak tek

dalı, rehberi, yollarının ışığı bendim. Kırklı

yaşlarda olmasına rağmen yapayalnızdım.

Bir ayakta atölyesinde çalışıyordu. Bu genç

yaşta belki bükülmüştü. Bu son şansında onun

yol arkadaşı, öğretmeni, elinden tutanıydım...

Uyuyup uyanmamak takdiri ilahidir. Neyse ki

ben varım. Recep'im in hedefe ulaştığını da

göreceğim. Kimsesizlere, sahipsizlere sahip çıkmak

hepimizin insanlık görevi. Mahzun yüzlerin, ürkek

bakışların da bir gün gülmeye hakkı var.

Mahzun yüzlerin, ürkek bakışların da bir gün gülmeye hakkı var.

Kim Bilir?

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylas! bu köşe senin!

#kafamagör

1) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın doğum yeri ve tarihi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 23 Haziran 1901, İstanbul
- B) 23 Haziran 1901, Ankara
- C) 24 Ocak 1911, İstanbul
- D) 24 Ocak 1911, Ankara

6) Tanpınar'ın Ahmet Kutsi Tecer'le birlikte çıkardığı dergi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hisar
- B) Markopaşa
- C) Ağaç
- D) Görüş

2) Ahmet Hamdi Tanpınar hangi şehirden milletvekilliği yapmıştır?

- A) Adana
- B) İstanbul
- C) Maraş
- D) Bursa

7) Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı eserinin başkahramanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mümtaz
- B) Suat
- C) Hayri İrdal
- D) Behçet Bey

3) Tanpınar'ın Ülkü dergisinde tefrika edilerek yayımlanmış ilk romanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mahur Beste
- B) Aydaki Kadın
- C) Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- D) Huzur

8) Aşağıdakilerden hangisi Tanpınar'ın edebiyat öğretmenliği yaptığı okullardan değildir?

- A) Maraş Lisesi
- B) Konya Lisesi
- C) Erzurum Lisesi
- D) İstanbul Kadıköy Lisesi

4) Aşağıdakilerden hangisi Tanpınar'ın vefatından sonra derlenen kitaplarından değildir?

- A) Hikayeler
- B) Yaz Yağmuru
- C) Edebiyat Üzerine Makaleler
- D) Yaşadığım Gibi

9) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yayımlanmış kaç tane romanı vardır?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 6

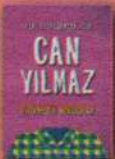
5) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yayımlanan ilk yazısı aşağıdaki dergilerin hangisinde çıkmıştır?

- A) Yaprak
- B) Hayat
- C) Papirüs
- D) Varlık

10) Tanpınar'ın mezarında hangi şiirinden mısralar yazmaktadır?

- A) Hatırlama
- B) Eşik
- C) Ne İçindeyim Zamanın
- D) Leyla

Testi çözüp doğru cevaplarını bizyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Geçen ayın cevapları:

1) D 2) B 3) C 4) B 5) A 6) C 7) B 8) A 9) B 10) C

Haziran 2018 - Sayı: 46 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.

İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga

Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan

Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam Grup Başkanı: Hande Gün

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul

Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41

Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul - Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: DPP (0212) 622 22 22

www.kafadergi.com - bizyazin@kafadergi.com - reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yayın organında ve sanal ortamında kullanılamaz.

Poster ve çıkartmalar derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

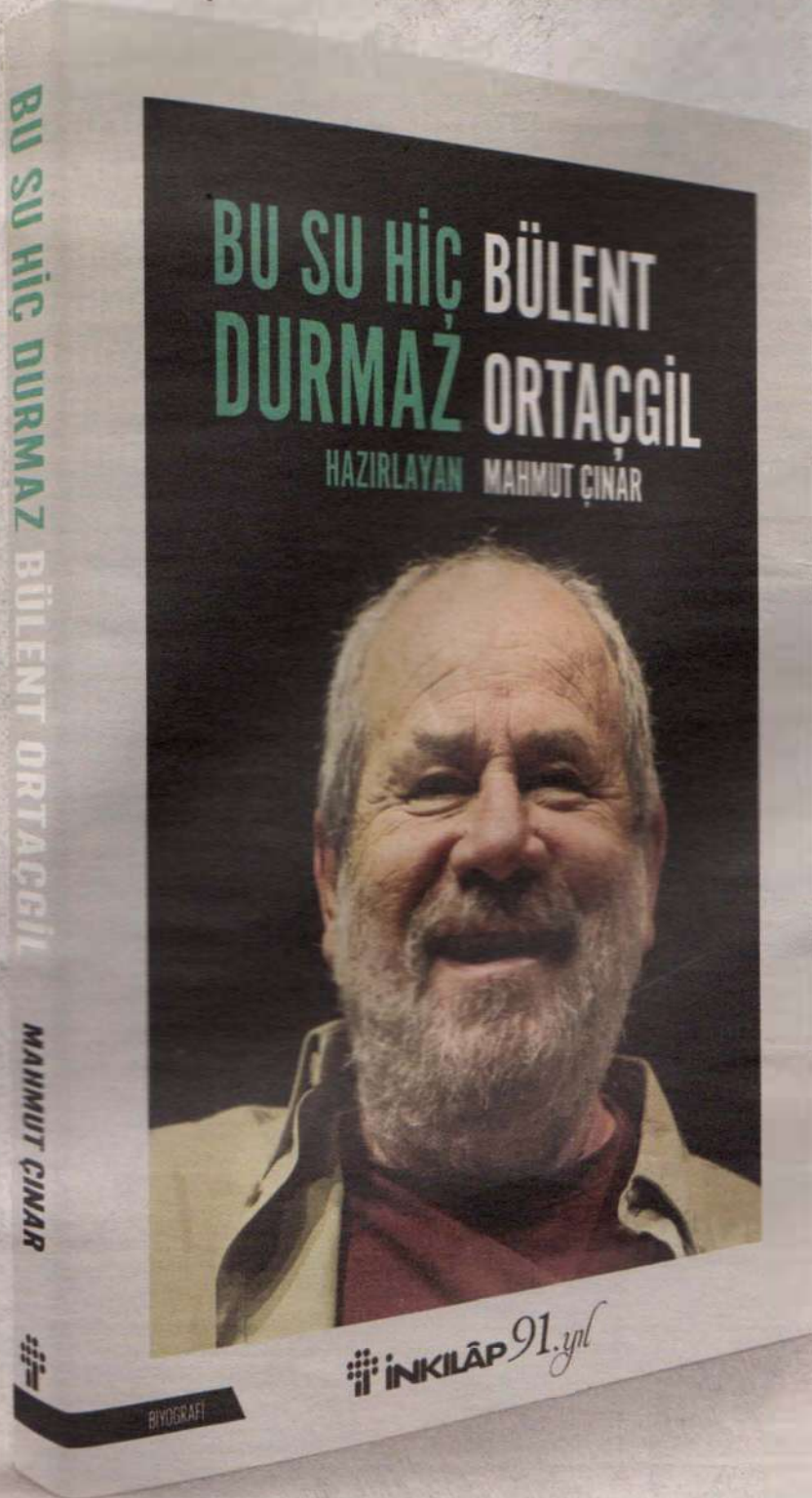
"KARA MURAT KARA ŞÖLYEYE KARŞI" filmi orijinal afişi için Erler Film'e teşekkürlerimizle.

BU SU HİÇ DURMAZ BÜLENT ORTAÇĞİL

HAZIRLAYAN MAHMUT ÇINAR

(N)

“Bu Su Hiç Durmaz’da ben bir hüzün alırım. Her şey devam eder, su yine akar, yine gider ve hayat sürer. Sen de istediklerini yapamayabilirsin ama hayat aktığı için onunla beraber akarsın. Su zaten benim için bir hareket sembolü, o hareketin içinde sen de yürür gidersin. Bazen bir şey yapamazsın, bazen yaparsın. Bazen yaşar, bazen kaybolursun. Bazen başarısın, bazen başaramazsın...”

**BÜTÜN
KİTAPÇILARDA**

İNKILÂP 91.yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Levent Metrocity
İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci
İSTANBUL / İNKILAP KIDS Acarkent • ANKARA / Atlantis City Avm • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli • BURSA / Nilüfer

Bir gün, annemin bulaşıklarına yardım ediyordum. Annem tabakları yıkıyor, ben kuruluyordum. Mutfağın penceresinden, itfaiye barakaları ile başka evlerin mutfakları görünüyordu. Bu mutfaklarda da, başka kadınlar, tavalarda ovuyor, tencereleri parlatıyor, tabakları yıkıyor, sebze ayıklıyorlardı. Her gün öğle yemeği, akşam yemeği; her gün bulaşık; her gün temizlik; saatler boyu uzayan bir hiçlik; hiçlikten öte bir yere ulaşmayan bir sonsuzluk. Ben böyle yaşayabilecek miydim? (...) Bir yandan tabakları dolaba yerleştirirken, "hayır" dedim kendi kendime. Benim yaşantım, bir yerlere ulaşacak mutlak.

Simone de Beauvoir – Bir Genç Kızın Anıları,
Payel Yayınevi, 1994

**“UMUDU VAR BÜYÜK İNSANLIĞIN,
UMUTSUZ YAŞANMIYOR”**

Nazım

ERLER FİLM

TÜRKER İNANOĞLU

TAKDİM EDER

KAFA

GÜNEYT ARKIN

KARA MURAT

KARA ŞÖVALYEYE KARŞI

BURÇIN DOĞU - TURGUT ÖZATAY
MUALLA ÖMAY
HAYATİ HAMZAĞLU
REHA YURDAKUL
ALİYE ROMA
YAVUZ SELEKMAN
VE
BORA AYANOĞLU

REJİSÖR

NATUK
BAYTAN

FUAT ÖZLÜER
ERDOĞAN TUNAS

ÇETİN GÜRTOP

RENKLİ